

Ya'a tse'e je Oy Kats je Oy Ayook juu' ve'e je Lucas jyaay

Jidu'um tse'e je Lucas
dunuja'yi je Teófilo

1 Numay tse'e je jayu dunupaajmtkidi jetse'e duja'adat ti ve'e toojnju kojtsju joma ve'e aats je n'it je nnaax. ²Je'e tse'e dujaaydu ax jo'n aatse'e xtuk'ixti xtuknuja'vidi je'eda juu' ve'e je jayu dutuk'ixtup je Nte'yam je y'ayook jetse'e du'ixti dumótudi vintso ve'e tyoojnji kyojtsji van'ítani ku ve'e ve'em tyon'ukvaajnji kyojts'ukvaajnji. ³Ñumájiva Teófilo, nay ve'empa ats, ta atse'e nyaktuv nyaktooda'aky jets atse'e oy nmujava pan vintso ve'e nujom juu' jaty tyoojnji kyojtsji van'ítani ku ve'e je Cristo kajx choo'ntk'ukvaajñ. N'oyja'vipts atse'e jets ats mitse'e ntuknujaya pan vintso ve'e to'k nax jado'k nax jyajty, ⁴ve'em tse'e oy xnujávat jets tyúvam je'e ve'e juu' ve'e myaktuk'ix.

To'k je ángeles du'ava'ni jets
ke'exupe'e je Yaknapajtpa Juan

⁵Ku ve'e je Herodes yakkutojpk vye'na jem judéait y'it jootm, jem tse'e y'ijit to'k je tee' juu' ve'e duxaaj Zacarías. To'k je jaka'a juu' ve'e

Abías duxaaj, je'e tse'e je tee'tajkta juu' ve'e je Zacarías myaattoon. Je tee' juu' ve'e duxaaja Aarón, je'e tse'e je chaan je kyooj ijtpa je Zacarías je ñuda'ax. Elisabet je'e ve'e xyaaaj y'ijit. ⁶Tuv tse'e je jyáyuvinda je jyoojnntykinda y'ijit va'an numejtsk jeja je Nte'yam vyinkujk, kyutyoondup tse'e y'ijit je Maja Vintsán je pyava'nun, ka'a tse'e pan ti tokin pyaatuxjada. ⁷Ax ka'a tse'e pan y'ónukta kux pum je'e ve'e jetse'e je Elisabet je ónuk dukajayéput, ve'empa na'avani amájani ve'eda.

⁸Ku ve'e je Abías je jyaka'a tyukkadaakji jetse'e je Nte'yam dumutóndat dumupáktat jep maja tsaptujkp, ax jo'n dutonda y'ijit je tee'tajkta, ⁹je Zacarías tse'e tukkadaakju jetse'e tyákat jep maja tsaptujkp yakpoomjojkpa joma ve'e je kunuu'kx it. ¹⁰Ax namvaatts je'e ve'e duyakjak je poom jetse'e je numay jayu chapkotsta jep maja tsaptaktaagujkp, ¹¹van'it tse'e je Zacarías du'ixpaaty to'k je Nte'yam je y'aangeles tyena jeja je poom jojkpejtun y'aka'yun pa'ayi. ¹²Ku tse'e je Zacarías du'ix je ángeles, ka'a tse'e du'ukmutaayvaatni vintso

ve'e jyátukat, ooy tse'e tyuntsa'ki.

¹³Van'it tse'e je ángeles ña'muxji:

—Zacarías, kadi mtsa'aga.

Mkats'amotunajxju xa ve'e je Nte'yam, jyayé pup tse'e je mnuda'ax Elisabet to'k je pil'k mix ónuk, Juaants je'e ve'e xtukxaajat.

¹⁴Mjayé pup tse'e je xoojntkun, nay ve'empa tse'e numay je jayu ooy tyunxoonduktat ku ve'e kye'exut.

¹⁵Je m'ónuk, ñumájaps je'e ve'e ooy jeja je Nte'yam vyinkujk, ka'a tse'e je tsaaydum pa'ajk naaj du'oo'kut, ni ka'ava tse'e je viijnk mak'k naaj du'oo'kut; jakye'exna ve'e vye'nat, van'it tse'e je Espíritu Santo myo'ojut je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp. ¹⁶Je'e kajx tse'e numay je israeejlit jayu ñapyaajmjidinuvaat je Maja Vintsán maat, je'e je Ntye'yamda.

¹⁷Je Juan tse'e je Maja Vintsán dūvintoo'vákap, jyayépupts je'e ve'e jem jya'vin kajxm je Espíritu Santo jets je makkin ax jo'n je'e juu' ve'e je Elías jyayejp, ve'em tse'e dūyaknamyujot'óyajat je tee' je taak maat je y'ónukta; jets je jayu juu' ve'e kakatsūvinmótudup, je'e tse'e dutukvinmótudap. Ve'em tse'e je jayu apaamduka du'a'ixtinit je Maja Vintsán ku ve'e myiinnit.

¹⁸Van'it tse'e je Zacarías je ángeles du'amotutūvi:

—¿Vintsos atse'e nnujávát jets ve'emame'e? Na'avani xa ats, amájanivats ats je nnuḍa'ax.

¹⁹Van'it tse'e je ángeles y'atsoojvji:

—Atse'e je Gabriel, jem atse'e je Nte'yam vyinkojkm n'it, je'ets atse'e xkejxp jets ats mitse'e

ntuknujávát ya oy ayook. ²⁰Kuxe'e tuxkajaanchjáva ax jo'n atse'e nva'añ, oom tse'e mtaannit, ka'a ve'e m'uk'ol'yixjinit jetse'e mkótsut, van'itnume'e mkojts'ukvaannuvat ku ve'e tyónjut ax jo'n atse'e nkats, kuunume'e je m'ónukta kye'exut.

²¹Je numay jayu, jepts je'e ve'e du'a'ixta je Zacarías maja tsaptaktaagujkp, je'e tse'e kyanuja'vidup pan tyajxe'e tyana jep maja tsaptujkp. ²²Ku ve'e je Zacarías pyítsum, ka'a tse'e y'uk'ol'yixjini jetse'e kyótsut, koojyji ve'e je y'aaj je kya'aj dūyako'y kux oome'e tutyáñ. Van'it tse'e je nuja'vin dupajkti je numay jayu jets jep'e ti ve'e tuyak'ixju.

²³Ku ve'e dūyakpuuk vinxup xaaj ve'e je Nte'yam dumutuujn dumupujk jep maja tsaptujkp, najkxnu tse'e jem tyak'am.

²⁴Van'it tse'e je ñuda'ax Elisabet tyaañ kanuva'ajtsap. Ka'a tse'e y'ukpítsumni, mugooxk po'o ve'e tyun'ijit jep tujkpji. ²⁵Jetse'e vyaajñ: —Je Maja Vintsants atse'e je maja maa'yun tuxtūujnja jets atse'e je jayu xkoo'kviijn'ixtinit.

To'k je ángeles dūvaajnji je María jets ke'exupe'e je Jesús

²⁶Tojtuk po'o ve'e je Elisabet je y'ónuk dūtsam'it vye'na, van'it tse'e je Nte'yam dūkejx to'k je y'aangeles juu' ve'e Gabriel dūxaaj; jem Nazaret tse'e dūkejx, to'k je kajpun juu' ve'e jem galiléait y'it jootm, ²⁷jetse'e ojts du'ix to'k je kiixuta'ax juu' ve'e María dūxaaj, yaa'vyajknuts je'e ve'e, Joseejts je'e ve'e xyaaj je ñuyaa'y, je David je chaan je kyoj. ²⁸Je

aangelese'etajki joma ve'e je María jetse'e dūnuujmi:

—Dios meep María, ooy xa ve'e je Nte'yam mtuntsakju, mits maatts je'e ve'e y'it. Mits tse'e to'k tumto'nuxju je maa'yun nuyojk jets ka'a ve'e je viijnk ta'axtajkta.

²⁹Ax ku tse'e du'amotunajxy vintso ve'e je ángeles ña'muxji, atuva atoki tse'e dutuktaajñ jetse'e ojts dutunvinmay pan tyajxe'e ve'em myukatsju. ³⁰Van'it tse'e je ángeles ña'muxji:

—María, kadi mtsa'aga. Ta ve'e je Nte'yam je maa'yun mto'nuxju, ³¹ónuk maate'e mtánut jetse'e to'k je pi'k mix xyakke'exut, Jesús tse'e mtukxaajap. ³²Ñumájapts je'e ve'e ooy, yakkótsupts je'e ve'e jets je Nte'yam je y'Onuk je'e ve'e. Ve'em ax jo'n je Nte'yam, je Maja Vintsán, juipani dupuujm je David jetse'e duyakkutojkjat je Nte'yam je jyayu, ³³nay ve'empa tse'e je Nte'yam je pi'k mix dupámüt jetse'e duyakkutojkjat je Nte'yam je jyayu. Xa'ma kajxts je'e ve'e duyakkutojkjinit je israeejlit jayu, ni je vin'ita ve'e je kyutojkun kyakukáxat.

³⁴Van'it tse'e je María du'amotutuvi je ángeles:

—Ka'a xa atse'e pan nyaa'tyajk. ¿Vintos je'e ve'e ve'em tyónjut?

³⁵Van'it tse'e je ángeles y'atsoojvi:

—Je Espíritu Santo xa ve'e mnukada'akjup jetse'e je Nte'yam je myakkin mtuknujoo'xjut ax jo'n je vínuts. Paaty tse'e je pi'k mix juu' ve'e myakke'exup, va'ajts jootts je'e ve'e, yakkótsupts je'e ve'e jets je'e je'e ve'e je Nte'yam je y'Onuk. ³⁶Je

mmugo'ok Elisabet, jyah'amájanam je'e ve'e, tojtuk po'loani tse'e kanuva'ajtsap y'it, je'e juu' ve'e yaktijp jets pum je'e ve'e jetse'e je ónuk dukajayéput. ³⁷Ka'a xa ve'e tii ti ve'e je Nte'yam nunka'o'yixjup.

³⁸Van'it tse'e je María vyaajñ:

—Uxyats atse'e. Napyaaajmjuv atse'e jem je Nte'yam y'am kya'm. Va'an dutunju ve'em ax jo'n ats mitse'e tuxnuujma.

Ku tse'e ve'em yaknuujmi je ángeles, jetse'e ñajkxni.

Ku je María ojts duku'ix je Elisabet

³⁹Ka'a tse'e tya'ni jetse'e je María ñujkx joma ve'e to'k je pi'k kajpun joma ve'e ooy je tonun jem judéait y'it jootm. ⁴⁰Ku ve'e jem jye'y, van'it tse'e tyajki jep je Zacarías tyujkp jetse'e dukojtspa'a'kx je Elisabet. ⁴¹Ku tse'e dumotu jets je María ve'e kojtspoo'kxjup, jetse'e je Elisabet je y'ónuk yejtsuk jem jyootm. Van'it tse'e je Elisabet je Espíritu Santo myoojyji je makkin jets je vinma'yun jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp, ⁴²jetse'e makv vyaajñ:

—Ta xa ve'e je Nte'yam nuyojk mkunuu'kxju jets ka'a ve'e je viijnk ta'axtajkta; ve'empa je m'ónuk juu' ve'e mjayéput, ta je'e ve'e dukunoo'kxpa. ⁴³Nnupánipts atse'e jets atse'e min xku'ix ats je nMaja Vintsán je tyaak. ⁴⁴Tun kooyjits atse'e tunmotu jetse'e mkojtspa'a'kx, je xoojntkun kajx tse'e ats ya n'ónuk tuyejtsuk yam ats njootm. ⁴⁵Xoon xa mitse'e kuxe'e tuxjaanchjáva juu' ve'e myaktuknuujmi, kux tónjup kótsjup je'e ve'e juu' ve'e je Nte'yam tudukats.

- ⁴⁶ Van'it tse'e je María vyaajñ:
Yakmáijp yakjaanchipe'e ats ya
n'aa'j ya njoot je Maja Vintsán,
⁴⁷ xoojntkp tse'e ats ya nja'vin
je Nte'yam kajx, ats je
nYaktsookpa,
⁴⁸ kux ta atse'e je Nte'yam
xnu'ixkada'aky, ats, je
myutoompa je myupajkpa.
Uxyam tse'e je jayu
vyan'ukva'anut jets xoon
atse'e vinxup je naske'exa,
⁴⁹ kux ta atse'e je maja maa'yun
xtuujnja je Nte'yam, juu' ve'e
nujom duk'a'mikajxp.
Je va'ajts aaj je va'ajts joot je'e
ve'e jyayejpp.
⁵⁰ Xa'ma kajxts je'e ve'e
dunu'ixkada'aky je jayu pan
pan jatye'e vints'a'kijidup.
⁵¹ Makks je'e ve'e jetse'e je majin
dutún,
y'amaadaagui ve'e pan pan
jatye'e dunutúvidup,
pan pan jatye'e
namaaguejxjudup,
⁵² je'e tse'e dupajkji je kutojkun je
yakkutojkpada jetse'e je nuu'k
jayu duyakmaji,
⁵³ je'e tse'e je ayoova jayu dumooy
juu' ve'e oy,
jetse'e ve'emji duyaktaajñ je
kumeen jáyuda,
⁵⁴ je'e tse'e duputajki je
myutoompada je myupajkpada,
je israeelit jáyuda,
ka'a tse'e dujaa'tyóki jetse'e
dunu'ixkada'akta.
⁵⁵ Xa'ma kajx xa je'e ve'e dutún ax
jo'n dutukvinva'nidi je njupit
jáyuvamda,
je Abraham maat je chaan je
kyooj.

Jidu'um tse'e je María vyaajñ.

⁵⁶ Toojk po'lo jo'n tse'e je María
y'ijit je Elisabet maat, van'it tse'e
vyimpijitni jem tyak'am.

Ku je Yaknapejtpa Juan kye'x

⁵⁷ Ku ve'e je xaaj dupaaty vin'ite'e
je Elisabet je y'ónuk duyakke'exut,
pi'k mix tse'e yakke'x. ⁵⁸ Ku ve'e
je myujantam je myutaktam
jets je jyuut je myugo'ok je kats
dumótudi jets ta ve'e je Elisabet
je Nte'yam je maa'yun tyo'nuxju,
van'it tse'e ñajkxti vinkukojsiva,
putukxoojntkiva. ⁵⁹ Kutoodojtuk
xaaj tse'e kye'ex vye'na, van'it tse'e
ojts je ixta'nun duyakjapyámjada
je pi'k mix jetse'e duni'kxmat
dukojmat, ve'em tse'e nujava tyánut
jets israeelit jayu je'e ve'e. Je'e
tse'e du'uktsojktu jetse'e je tyee'
Zacarías je xyaaj kudupujk. ⁶⁰ Ax je
pi'k mix je tyaak tse'e vaan:

—Ka'a, Juaane'e xyaajap.

⁶¹ Van'it tse'e dunuujmidi:

—¿Tyajxse'e? Ka'a xa mitse'e pan
mjuu't mmugo'ok ve'em duxaajap.

⁶² Van'it tse'e je kya'aj maat
du'amotutúvidi je pi'k mix je tyee'
pan ti ve'e chajkp jetse'e duxaajat.

⁶³ Van'it tse'e je tyee' du'amotu to'k
je pi'k pu'u joma ve'e yukja'at. Ax
jetse'e dujaajy jets Juaane'e xyaaj.

Atuva atoki tse'e dutuktaandi
je jáyuda. ⁶⁴ Ax je'yji tse'e je
Zacarías kyojtpajknuva jetse'e
dukukojsji'ukvaajñ je Nte'yam.

⁶⁵ Ku ve'e kyojtpajknuva, je'e
tse'e je myujantam je myutaktam
tyuktaandu atuva atoki. Ax
yakkojtsva'kxts ya'a ve'e jem nujom
judéait y'it jootm. ⁶⁶ Pan pan jatye'e
tse'e du'amotunajxtu, tum je'e tse'e

vyinmaaydup, pyayo'ydup, jetse'e
ñay'amotutúvajada vimpit atuj pan
vintso ve'e je pi'k mix dunumájat,
kux nujávani je'e ve'e jets je
Nte'yam maát je'e ve'e y'it.

Ku je Zacarías je Nte'yam dukukojsji

⁶⁷ Je pi'k mix je tyee', je Zacarías,
je Espíritu Santo tse'e mooyju je
makkin jets je vinma'yun jetse'e
dutónut juu' ve'e je Nte'yam
chajkp, je Nte'yam je y'ayook tse'e
kyojsnaxj. Jidu'um tse'e vyaajñ:

⁶⁸ Yakmaja yakjaancha tse'e
y'ijtnit je Maja Vintsán,
je israeejlit jayu je Nte'yam,
kux je'e uu'me'e
tuxnu'ixkadaakumda jetse'e
naspaka tuxyakta'numda,
je'e je jyáyuts uu'me'eda.

⁶⁹ Je'e ve'e tuxmo'yumda to'k juu'
ve'e xyaktsookumdinup,
je myutoompa je myupajkpa
David je chaan je kyooj je'e
ve'e.

⁷⁰ Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n je
Nte'yam dukajts je vya'ajts jayu
kajxta juu' ve'e ijttu je Nte'yam
je y'ayook kojtsnajxpada,
jujp xupe'e ve'em du'ukvaandi.

⁷¹ Ve'eme'e vyaandi jets
xtuknuvaatsumdape'e je
Nte'yam pan pan jatye'e
xtso'oxpajkumdup jets
nujom pan pan jatye'e
xmu'ejkumjudup,

⁷² jetse'e dujayéput je nu'ixkadaakun,
tyónupts ya'a ve'e ax jo'n
dutukvinva'ni je njujpit
jáyuvamda,
ka'a tse'e dujaa'tyókiyut je
kunu'u'kx kojstán juu' ve'e
masookuxjudu.

⁷³ Ya'a xa ve'e je kojstán juu'
ve'e je Nte'yam yaktaajnju je
njujpit jáyuvamda Abraham,

⁷⁴ je kojstán jets
xtuknuvaatsumdinupe'e
je Nte'yam pan pan jatye'e
xtso'oxpajkumdup
jetse'e ve'em nvinja'vimdat
nvintsá'kimdat to'k aaj to'k
joot,

⁷⁵ tuve'e jets je'e je myajin
kajxe'e njoointykimdat
vinxup xaaj vinxup joojnte'e
xtuknupaajmtkimda.

⁷⁶ Jets mits, pi'k mix, to'kts
mitse'e m'ítut je Nte'yam je
y'ayook kojtsnajxpa,
kux mitse'e najkx je Maja

Vintsán je tyoo' xyak'o'yija,
⁷⁷ ve'em tse'e je jyayu xtuknujávát
jets yakmee'kxjadape'e je
tyókinda
jetse'e ve'em dujayejptinit je
joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx
ijtp.

⁷⁸ Je Nte'yam je chojkun kajx jets
je'e je nu'ixkadaakun kajx
tse'e je nam xaaj jyajtukut,

⁷⁹ jetse'e je ajajtk dumo'ot je
jáyuda juu' ve'e ijttup jeja
akoo'ts it jaat,
je jáyuda juu' ve'e tsa'kip ijttup
je oo'kun kajx,
ax ve'em tse'e xtuknuja'vimdat
je nnaa'amda je ntoo'amda,
oy joot tse'e n'ijtumdinit je
Nte'yam maát.

Jidu'um tse'e je Zacarías vyaajñ.

⁸⁰ Yee'kp tse'e je pi'k mix jetse'e
je Espíritu Santo myoy'atu'utsju
je myakkin. Jem tse'e y'ijit joma
ve'e kyapantsuuna. Kuunum
tse'e je xaaj dupaaty, van'ítnum

tse'e ñaajknuke'xnatajkiji jeja je myu'israeejlit jayu vyinkujkta.

Ku je Jesús kye'x

(Mt. 1.18-25)

2 Távani tse'e je Yaknapejtpa Juan kye'ex vye'na, van'it tse'e je Augusto César je kyutojkun dupuujm jetse'e je jayu yaknuja'adat anañujoma. Augusto César je'e ve'e xyaaj juu' ve'e je maja kutojkun duka'mip van'it. ²Muto'k nax ya'a ve'e ku ve'e je jayu yaknujaajy, je Cirenio ve'e yakkutojpk vye'na jep je Augusto César kya'p pya'tkup jem siiriat y'it jootm. ³Ax kakje'e tse'e je jyujpit jayu je kyajpun du'anajkxidi jetse'e najkx jem yakjavyetta. ⁴Kux je David je chaan je kyooj je'e ve'e y'ijt je José, paaty tse'e dutukvaach je kajpun juu' ve'e duxaaj Nazaret, jem galiléait y'it jootm, jetse'e ñujkx jem Belén, je David je kyajpun, jem judéait y'it jootm. ⁵Jem tse'e ñujkx yakjavyejtpa kijpx maat je ñuda'ax María. Onuk maatan tse'e je María vye'na. ⁶Jem tse'e Belén vye'nada ku ve'e dupaatni je ke'ex aats. ⁷Ax jem tse'e duyakke'x je kyoo'p ónuk, jetse'e je vit dutukvimpittni, jetse'e duyakma'vi jem je jaach je kaaj y'aja'kxin jootm kux ka'a ve'e van'it y'uk'litupaattini jep je jayu tyujkp joma ve'e kumyataandi.

Ku je ángeles jye'y joma ve'e je carnero vinténivada

⁸Joma tse'e je Belén, tamji tse'e vye'nada je carnero vinténivada juu' ve'e tsonajxtup jem tsoots jootm joma ve'e divintsaanada je kyarneeroda. ⁹Tun to'mayji tse'e

vyinkuva'kijidi to'k je Maja Vintsán je ya'angeles jetse'e je Maja Vintsán je myajin tya'kxva'kxy joma ve'e je carnero vinténiva vye'nada, jetse'e ooy tyuntsa'kidi. ¹⁰Van'it tse'e je ángeles ña'muxjidi:

—Kadi miits mtsa'agada, kux je oy kats je oy ayook atse'e nyakmiimp juu' ve'e je jayu anañujoma ooy tunyakxoondukjadap. ¹¹Uxyam tse'e tumke'xuxjada jem je David kyajpun kajxm to'k je Yaktsookpa, je'ets je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, je Maja Vintsán. ¹²Ya'ats je'e ve'e mtuknujávajadap: Vit vimpidut tse'e xpaa'ttat je pi'k maax mya'aj jem je jaach je kaaj y'aja'kxin jootm.

¹³Tun to'mayji tse'e dujaa'k'ixpaatti je ángeles maat numay aa'k je aangelesta juu' ve'e jem tsapjootm tsoo'ndup, jetse'e je Nte'yam duyakmájada duyakjaanchada jetse'e vya'anda: ¹⁴Yakmaja yakjaancha xa ve'e je Nte'yam y'ijtnit, juu' ve'e jem tsapjootm, jetse'e yaja naxviijn oy joot tsoj joot je jayu y'ijttinit juu' ve'e je Nte'yam je kyunoo'kxun maat.

¹⁵Ku ve'e je ángeles ñajkxtinuva jem tsapjootm, van'it tse'e je carnero vinténiva ñavyaajnidi:

—Ja'mdas jem Belén du'ixumda juu' ve'e uxyam toojnjup kojtsjup, juu' ve'e je Maja Vintsán tuxtuknuja'vimda.

¹⁶Jatyji tse'e ñajkxti, jetse'e dupaatti je María maat je José, jets je pi'k maax mya'aj jem je jaach je kaaj y'aja'kxin jootm. ¹⁷Ku ve'e

du'ixti, van'it tse'e du'ava'nidi vintso ve'e je ángeles tuvya'nuxjada je pi'k mix kajx. ¹⁸Pan pan jaty tse'e du'amotunajxtu, atuva atoki tse'e dutuktaandi ti jatye'e kyojstsup. ¹⁹Ax nujomts ya'a ve'e je María jem jya'vin kajxm duyaktán jetse'e dupayo'oy. ²⁰Vimpijttinu tse'e je carnero vinténivada joma ve'e je kyarneeroda jetse'e je Nte'yam duyakmájada duyakjaanchada jetse'e je kukojtsun dumo'oda je'e kajx ku ve'e du'ixti dumótudi juu' ve'e toonju kojtsju, kux ve'em je'e ve'e y'ijit ax jo'n je ángeles ña'muxjidi.

Ku je pi'k mix Jesús duyaknajkxti jep maja tsaptujkp

²¹Kutoodojtuk xaaj tse'e je ixta'nun dupaajmjidi je pi'k mix jetse'e duxapaajmji. Jesús tse'e tyukxaajidu, je xaajjyam juu' ve'e je ángeles tukna'muxju je María ku ve'e ka'anum vye'na ónyk maat. ²²Ku tse'e je xaaj pyuuk joma ve'e je María ñaajkvaatsjini ax jo'n je Moisés je pyava'nun vya'añ, van'it tse'e je pi'k mix dupakoondi jem Jerusalén jetse'e je Maja Vintsán dutukatákadat. ²³Ve'em tse'e dutoondi kux ve'eme'e je Maja Vintsán je pyava'nun vya'añ jets nujome'e pan nvinxupe'e je mix ónyk juu' ve'e mutoo'vajkp ke'xtup, je Nte'yamts je'e ve'e jye'e. ²⁴Ojtstu tse'e jetse'e dupaamdi je Maja Vintsán je vyinta'kin ax jo'n vya'añ jep pava'nun kujxp: numejtsk je muu'x ukpu numejtsk je pak.

²⁵Ax jem tse'e Jerusalén jyoojntyka vye'na to'k je jayu juu' ve'e duxaaj Simeón. Tuvts je'e ve'e je

jyáyuvin je jyoojntykin y'ijit jetse'e je Nte'yam duvinjava duvintsá'aga, y'a'ixpts je'e ve'e ku ve'e je israeejlit jayu je Nte'yam yakjot'amájajadat. Myaatts je'e ve'e je Espíritu Santo; ²⁶yaktuknuja'vi tse'e jets ka'a ve'e y'oo'kut pan ka'anume'e du'ix je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit. ²⁷Je Espíritu Santo tse'e yaknajkxju jep maja tsaptujkp. Ku ve'e je María jets je José duyaknajkxti je Jesús jep maja tsaptujkp jetse'e dutóndat je pi'k mix maat ax jo'n je Moisés je pyava'nun vya'añ, ²⁸van'it tse'e je Simeón dutsee'ntsajv je pi'k mix jetse'e je Nte'yam duyakmaji duyakjaanchi. Jidu'um tse'e vyaajñ:

²⁹Maja Vintsán, ax nvaatanits je'e ve'e jets atse'e n'oo'knit to'k aaj to'k joot,

tá xa ve'e xkutyún ax jo'n ats mitse'e xtukvinva'ni,

³⁰tá atse'e ya nviijn ntuk'ix je Yaktsookpa

³¹juu' mitse'e mnupaajmtki jetse'e anañujoma je jayu duyaktso'okut.

³²Yaknuke'xnatákaps je'e ve'e mits je mtoo' pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, jetse'e je israeejlit jayu je majin dumo'ot.

Jidu'um tse'e je Simeón vyaajñ.

³³Atuva atoki tse'e je Jesús je tyee' je tyaak tyaandi ku ve'e du'amotunajxti ti jatye'e je Simeón kyojts je pi'k mix kajx. ³⁴Van'it tse'e je Simeón kyunoo'kxjidi jetse'e je María dunuujmi, je Jesús je tyaak: —Ya pi'k mix, nupaamdukanits ya'a ve'e jetse'e ya'a kajx numay je israeejlit jayu kya'adat jep tokin jaatp,

numayva tse'le juu' ve'le napyámjadap je Nte'yam maat. Ya pi'k mix tse'le je nuja'vin duyákup, numay tse'le je jayu kyakuvákjut, ³⁵ax ve'em tse'le yaknujávát pan ti ve'le to'k jado'k vyinmaayp jem jya'vin kajxm. Jets mits, ve'emts mits ya'a ve'le xjávát ax jo'n je tsojx kudutuknajxy je mja'vin —jidu'um tse'le je Simeón je María dunuuji.

³⁶Jep tse'le vye'niva to'k je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa, Ana je'e ve'le xyaaj, je Fanuel je'e ve'le tyee'ip, je Aser je chaan je kyooj. Amájanits je'e ve'le ooy. Vuxtojtuk joojnt tse'le dumaattsuuni je ñuyaa'y; ³⁷ax uxuyam, ku'aa'k ta'axtajanits je'e ve'le majktupxuk maktaaxk joojnt. Jépjyams je'e ve'le maja tsaptujkp kyatsaa'n, ijtpst je'e ve'le jep je Nte'yam duvinjava duvintsa'aga jóvum xaaj jóvum tsooj, ijtpst je'e ve'le jep y'ayooja jetse'le chapkats. ³⁸Jepna tse'le vye'nada je Jesús maat je tyee' je tyaak ku ve'le je Ana ñunajxjidi. Van'it tse'le je Nte'yam duyakmaji duyakjaanchi jetse'le je Jesús dunukajts jeja je numay jayu vyinkujkta juu' ve'le du'a'ixtup ku ve'le je jerusaleenit jayu cho'oktat.

Ku je Jesús maat je tyee' je tyaak jye'ydi jep Nazaret

³⁹Távani ve'le dukutyonda je Maja Vintsán je pyava'nun, van'it tse'le ñajxstinuva jem galiléait y'it jootm joma ve'le kyukajpunada, jem Nazaret. ⁴⁰Je pi'k mix, yee'kpts je'e ve'le, majuvajkpts je'e ve'le, vij'ataatspts je'e ve'le, kunoo'kxjupts je'e ve'le je Nte'yam.

Ku je pi'k mix Jesús vye'na jep maja tsaptujkp

⁴¹Vinjoojnt tse'le je Jesús je tyee' je tyaak ñajkxta y'ijt jem Jerusalén,

je pascua xaaj du'anajkxada. ⁴²Ku ve'le je Jesús makmejtsk joojnt vye'na, nujom tse'le ñajkxti jem Jerusalén, ve'em ax jo'n dutonda y'ijt. ⁴³Ku tse'le je xaaj ñajxy, jetse'le vyimpijttini, taannu tse'le je Jesús jem Jerusalén. Ka'a tse'le je tyee' je tyaak dunuja'vi jets jeme'le tuy'uktaanni, ⁴⁴ve'eme'le vyinmaaydi jets jem je'e ve'le pyamétsjada je numay jayu maat. Ve'em tse'le to'k xaaj yo'ydi. Ku tse'le dujoo'k'ixtidini joma ve'le je jyuut'ta je myugo'okta jets joma ve'le je jayu juu' ve'le myaatnay'ixajada, ⁴⁵ka'a tse'le dupaatti. Van'it tse'le vyimpijttinuva jado'k nax jem Jerusalén jetse'le ojts du'ixtada.

⁴⁶Kutoojk xaajnum tse'le dupaattini jep maja tsaptujkp, jep tse'le dumaattsaanada vye'na je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk, jetse'le du'amotutuva jets du'amotunaxy pan ti jaty je'e ve'le kyojtstup. ⁴⁷Atuva atoki tse'le tyaandi je jáyuda pan pan jatye'le du'amotunajxtup ku ve'le du'ixti dumótudi vintso ve'le vyija jets vintso ve'le du'atsaajv. ⁴⁸Ku tse'le je tyee' je tyaak y'ixpaatjidi, atuva atoki tse'le tyaandi. Van'it tse'le je tyaak ña'muxji:

—N'ónuk, ¿tyajxst aatse'le ve'em xtun? Ta xa aats mitse'le nja'ixta, ya mtee' jets ats, myaknutsaachvinmaaypts mitse'le ooy.

⁴⁹Van'it tse'le je Jesús y'atsaajv: —¿Tyajxs ats miitse'le x'ixtada? ¿Ka'a ve'le xnujávada jets tun vinkopk je'e ve'le jets atse'le je nTee' je tyoonk ntónut?

⁵⁰Ka'a tse'le duvinmótudi je ayook juu' ve'le tukmukojsjudu.

⁵¹ Van'it tse'e kyutajkini maat je tyee' je tyaak jetse'e jye'ydini jem Nazaret, jep tse'e je'e kya'p pya'tkup ñaajk'ijitji. Nujomts ya'a ve'e je tyaak jem jya'vin kajxm duyak'it. ⁵² Vintso tse'e je it ñaxy, yee'kpts je'e ve'e, víjijts je'e ve'e, tyukxoojntkpts je'e ve'e je Nte'yam jets anañujoma je jayu.

Ku je Yaknapajtpa Juan kya'amaajj joma ve'e kyapantsuuna

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 Jidu'um tse'e tyoojnji kyojtsji ku ve'e je Tiberio César makmoxk joojntani duk'a'ma vye'na je maja kutojkun; yakkutojktup tse'e vye'nada jep je'e kya'pupa'tkup je Poncio Pilato, je Herodes, je Felipe, jets je Lisantias. Je Poncio Pilato tse'e yakkutojqp vye'na jem judéait y'it jootm, je Herodes tse'e yakkutojqp vye'na jem galiléait y'it jootm, je Felipe tse'e yakkutojqp vye'na jem ituréait jets traconíteit y'it jootmda, je Lisantias tse'e yakkutojqp vye'na jem abilíniait y'it jootm, ² je tee' Anás jets je tee' Caifás, je'e tse'e ijttu tee' juu' ve'e dunuvintsanikajxtup je tee'tajkta. Ve'em tse'e jyajty van'it, jetse'e je Yaknapajtpa Juan, je Zacarías je y'ónuk, je'e tse'e tukje'yju je Nte'yam je kyats je y'ayook jem joma ve'e kyapantsuuna.

³ Van'it tse'e je Juan nujom je it dutuknajxkujj juu' ve'e myutámip je jordanit maja naaj, jetse'e nujom je jayu dunuujmi jetse'e vyinmayumpijttinit, jetse'e dumasooktinit je kyo'oy joojntykinda, jetse'e ñapétat,

ve'em tse'e yaktokinmee'kxtat.

⁴ Ku tse'e ve'em jyajty, van'it tse'e tyoojnji juu' ve'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Isaías jyaay jep Kunuu'kx Jatyán kujxp jidu'um:

Yakmótup xa ve'e ku ve'e to'k je jayu jidu'um makk kyats joma ve'e kyapantsuuna:

“Yak'olyijada, yaktaajvjada je too' joma ve'e je Maja Vintsán ñáxut.

⁵ Je Nte'yam tse'e duyaktuk'ótsup joma ve'e je it tukjov jetse'e duyakvánukut je kopk je keets.

Je'e tse'e duyaktávup je too' juu' ve'e atajp a'ojtsp, je'e tse'e duyakkijpxap je too' juu' ve'e je kaak je moo'kx.

⁶ Ax nujom tse'e je jayu yaja naxviijn yaktuknujávadat jets je Nte'yame'e je jayu duyaktsookp.”

Jidu'um tse'e je Isaías dujaajj.

⁷ Ku ve'e je numay jayu je Yaknapajtpa Juan dununajkxti jetse'e yaknapétjadat, van'it tse'e je Juan ña'muxjidi:

—Mii'tsta, je tsaa'n je chaanda je kyoojta, ikuxe'e je kats tuxmótuda jets táminupe'e je tsaachto'nun, je'e kajx tse'e xkuke'ekta! ⁸ Tonda juu' ve'e oy jetse'e ñuke'xnatakat jets ta ve'e xmasooktini je mko'oy joojntykinda. Kádits xnútívada ku ve'e mva'anda: “Ka'a tse'e je Nte'yam xyaktsaachpaatumdat, kux je Abraham je chaan je kyooj xa uu'me'eda”, kux nvaajnjidup xa ats miitse'eda jets o'yixjup'e je Nte'yam jetse'e ya tsaa'j duyakvimpítut je Abraham je chaan je kyooj. ⁹ Ve'em xa miitse'eda ax

jo'n je kup juu' ve'e je oojyit ju'kx dukayakta'mip. Ta tse'e jye'ya je xaaj ku ve'e ve'em mjátjadat ax jo'n je jayu je pojxun dumach jetse'e je kup dupojxukut. Ax nujom tse'e je kup juu' ve'e je oojyit ju'kx dukayakta'mip, yakpojxukupts je'e ve'e jetse'e yakjanvívupat.

¹⁰Ax van'it tse'e je numay jayu y'amotutúvíjidi:

—¿Tise'e tsojkjup jets aatse'e ntónut?

¹¹Van'it tse'e je Juan y'atsaajv:

—Pan pan xa ve'e jep mejtsk je ñuxoya, ax myo'op tse'e to'k pan pane'e katih'ijituxjup. Pan pan tse'e jep je kyaaky je tyojkx, ax nay ve'empa tse'e je jayu dumo'ot pan pane'e katih'ijituxjuvap.

¹²Ax van'it tse'e ñuje'yjuduva je kupa'mun pakmojkpada jetse'e je Juan yaknapétjadat, jetse'e je Juan du'amotutúvídi:

—Yak'ixpajkpa, ¿tise'e tsojkjup jets aatse'e ntónut?

¹³Ax van'it tse'e je Juan y'atsaajv:

—Pan vinxupe'e je kupa'mun myaktukpava'anda, vanxupji tse'e xpakmóktat.

¹⁴Van'it tse'e je tojpatajk ñuje'yjuduva jetse'e y'amotutúvíjiduva:

—¿Tise'e tsojkjup jets aatse'e ntónut?

Van'it tse'e y'atsaajv:

—Ni pana xa ve'e juu' xkapajkjadat je atsa'kin maat ukpu je nuvampejtun maat, jets tukjotkada'akta je mjo'yunda.

¹⁵Ax ve'em tse'e je jayu jem jya'vin kajxm vyinmayda jets je Yaknapejtpa Juan je'e vine'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam

vyinkoon jetse'e yakkutojknit. ¹⁶Ax van'it tse'e je Juan y'atsoojvjidi:

—Je tsoxk naaj xa ats miitse'e ntukyaknapéjtup; ax mejtsp tse'e to'k juu' ve'e jem mja'vin kajxmda mtukyaknapétjadap je Espíritu Santo jetse'e je jayu dutokimpayo'oyut. Ñumájijts je'e ve'e nuyojk jets ka'a ve'e ats, ni ka'ats atse'e nvinmachju jets atse'e je kya'ajk jaa'p nmukéjjat. ¹⁷Ku ve'e je jayu dutokimpayo'oyut, ve'em tse'e dutónut ax jo'n to'k je yaa'tyajk juu' ve'e je tukjee'pun dumats'ijtp jetse'e divimpaj je trigo. Pyakmujkp tse'e je trigo pajk; ax je po'ox juu' ve'e pyajkip, je'e tse'e jem janjootm pyaamnup juu' ve'e ni vin'lita kapi'tsp.

¹⁸Ax ve'em tse'e je Juan may viijn ax jo'n ya'a dutukvinja'vidi je jayu jetse'e duvaajnidi je oy kats je oy ayook. ¹⁹Ax nay ve'empa tse'e dutuknuujmi je yakkutojkpa Herodes kux pyajke'e je Herodías, je y'uts Felipe je ñuda'ax je'e ve'e y'ijtp; tyuknuujmiva tse'e juu' jatye'e viijnk tyoon juu' ve'e ka óyap. ²⁰Ax tunjaa'knuyojki tse'e je Herodes je tyokin ku ve'e je Juan duyakjapyoxuntakpaajmji.

Ku je Jesús ñapejt

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹Ka'anum tse'e je Juan yakpoxuntakpum vye'na, van'it tse'e je Jesús duyaknapejt. Tsapkojtsp tse'e vye'na je Jesús, van'it tse'e je tsapjootmit it y'avaach ²²jetse'e je Espíritu Santo ñukadaakji, ve'eme'e kye'ex ax jo'n to'k je pak. Van'it tse'e yakmotu to'k je ayook juu' ve'e jem

tsapjootm kadaakp. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Mits xa ve'e ats je n'Onuk, juu' atse'e ooy ntuntsajkp, ooyts ats mitse'e ntuntukxoonduk.

Je Jesucristo je jyujpit jayu

(Mt. 1.1-17)

²³Ii'px majk joojnt jo'n tse'e vye'na je Jesús ku ve'e kya'amay'ukvaañ. Ax ve'em tse'e vya'anda y'ijit jets je José ve'e tyee'i. Je José tse'e je Elí je myajntk, ²⁴juu' ve'e je Matat je myajntk, juu' ve'e je Leví je myajntk, juu' ve'e je Melqui je myajntk, juu' ve'e je Jana je myajntk, juu' ve'e je José je myajntk, ²⁵juu' ve'e je Matatías je myajntk, juu' ve'e je Amós je myajntk, juu' ve'e je Nahum je myajntk, juu' ve'e je Esli je myajntk, juu' ve'e je Nagai je myajntk, ²⁶juu' ve'e je Maat je myajntk, juu' ve'e je Matatías je myajntk, juu' ve'e je Semei je myajntk, juu' ve'e je José je myajntk, juu' ve'e je Judá je myajntk, ²⁷juu' ve'e je Joana je myajntk, juu' ve'e je Resa je myajntk, juu' ve'e je Zorobabel je myajntk, juu' ve'e je Salatiel je myajntk, juu' ve'e je Neri je myajntk, ²⁸juu' ve'e je Melqui je myajntk, juu' ve'e je Adi je myajntk, juu' ve'e je Cosam je myajntk, juu' ve'e je Elmodam je myajntk, juu' ve'e je Er je myajntk, ²⁹juu' ve'e je Josué je myajntk, juu' ve'e je Eliezer je myajntk, juu' ve'e je Jorim je myajntk, juu' ve'e je Matat je myajntk, ³⁰juu' ve'e je Leví je myajntk, juu' ve'e je Simeón je myajntk, juu' ve'e je Judá je myajntk, juu' ve'e je José je myajntk, juu' ve'e je Jonán

je myajntk, juu' ve'e je Eliaquim je myajntk, ³¹juu' ve'e je Melea je myajntk, juu' ve'e je Mainán je myajntk, juu' ve'e je Matata je myajntk, juu' ve'e je Natán je myajntk, ³²juu' ve'e je David je myajntk, juu' ve'e je Isaí je myajntk, juu' ve'e je Obed je myajntk, juu' ve'e je Booz je myajntk, juu' ve'e je Salmón je myajntk, juu' ve'e je Naasón je myajntk, ³³juu' ve'e je Aminadab je myajntk, juu' ve'e je Aram je myajntk, juu' ve'e je Esrom je myajntk, juu' ve'e je Fares je myajntk, juu' ve'e je Judá je myajntk, ³⁴juu' ve'e je Jacob je myajntk, juu' ve'e je Isaac je myajntk, juu' ve'e je Abraham je myajntk, juu' ve'e je Taré je myajntk, juu' ve'e je Nacor je myajntk, ³⁵juu' ve'e je Serug je myajntk, juu' ve'e je Ragau je myajntk, juu' ve'e je Peleg je myajntk, juu' ve'e je Heber je myajntk, juu' ve'e je Sala je myajntk, ³⁶juu' ve'e je Cainán je myajntk, juu' ve'e je Arfaxad je myajntk, juu' ve'e je Sem je myajntk, juu' ve'e je Noé je myajntk, juu' ve'e je Lamec je myajntk, ³⁷juu' ve'e je Matusalén je myajntk, juu' ve'e je Enoc je myajntk, juu' ve'e je Jared je myajntk, juu' ve'e je Mahalaleel je myajntk, juu' ve'e je Cainán je myajntk, ³⁸juu' ve'e je Enós je myajntk, juu' ve'e je Set je myajntk, juu' ve'e je Adán je myajntk, juu' ve'e je Nte'yam je myajntk.

Ku je Jesús je Satanás y'ukyaktokimpakuvaajñi

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 Van'it tse'e je Jesús cha'a'n jem Jordán maja napa'am,

je Espíritu Santo tse'e moojyju je vinma'yun jets je makkin jetse'e dutónut juu' ve'e je Nte'yam chajkp, je'e tse'e je Jesús duyaknajkx jem vinva'ajts it kajxm. ²Jem tse'e je Jesús y'ijit vujxtkupx xaaj; ukyaktokimpakuvaajnu tse'e je Satanás, je ko'oyjáyuvap juu' ve'e dunuvintsanikajxp je ko'oyjayuvaptajkta. Ka'a tse'e van'it dutikaajy dutiju'kx, jetse'e je yooj pyaatjini. ³Van'it tse'e je Satanás vyinkutámiji jetse'e ña'muxji:

—Pan tyúvam xa ve'e jets je Nte'yam je y'Onuk mitse'e, mukótsuts n'it ya tsaaj jetse'e vyimpítut tsapkaaky.

⁴Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:

—Ve'em xa ve'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ: “Ka tun je'e kajxjyap xa ve'e je jayu jyoojntyka kuxe'e juu' dukay duju'kx, je ayook kajxe'e juu' ve'e je Nte'yam kyajtsp.”

⁵Van'it tse'e je ko'oyjáyuvap yaknajkxji joma ve'e to'k je kopk juu' ve'e kajxm aa'k; jatyji tse'e je Jesús dutuknu'ixikujx nujom je jayu juu' ve'e yakkutujkja ijttup yaja naxviijn. ⁶Van'it tse'e dunuujmi:

—Nmokyajxnup xa ats mits ya'a ve'e nujom xi kutojkun jets vinxupe'e je majin xi jayu dujayepta, kux ats xa ya'a ve'e nujom xtukkatajkikajxnu je Nte'yam, ax nmooynupts ats ya'a ve'e pan pan atse'e ntsajkp. ⁷Pan xvinkoxkténipts ats mitse'e jets ats mitse'e xvinjávat xvintsa'agat, nujomts ats mits ya'a ve'e nmokyajxnit.

⁸Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Najkxni, Satanás, kux jidu'ume'e je Kunuu'kx Jatyán vyaampa: “Vinjávada vintsa'agada je Maja

Vintsán, uu'm je nNte'yamamda, tun je'ejyji ve'e to'k mvinjávadap mvintsa'agadap.”

⁹Van'it tse'e je ko'oyjáyuvap yaknajkxjuva jem Jerusalén jetse'e je Jesús duyakpejt jem maja tsaptakkojm, jetse'e dunuujmi:

—Pan tyúvam xa ve'e jets je Nte'yam je y'Onuk mitse'e, naajkkustákajats n'it, ¹⁰kux jidu'um xa ve'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ:

Je Nte'yam xa ve'e dupava'anup je y'aangelestajk jetse'e m'ixjut mjayépjut,

¹¹jetse'e je kya'aj mtuk'amátsajat jetse'e je mtek je tsaaj kyayaktsaachajat.

¹²Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:

—Vaampap tse'e jidu'um je Kunuu'kx Jatyán: “Ka'a tse'e x'ixtat joma vaate'e juu' dukuvuk je Maja Vintsán, uu'm je nNte'yamamda.”

¹³Ax ku tse'e je ko'oyjáyuvap ñayja'viji jets ka'a ve'e myaada'aky vintso ve'e je Jesús kuduyaktokimpujk, van'it tse'e dukukeek. Ku tse'e je it jyaa'knajxy, van'it tse'e du'avimpijtinuva.

Ku je Jesús kya'amay'ukvaajñ jep Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Van'it tse'e je Jesús vyimpijtnuva jem Galilea je makkin maat juu' ve'e je Espíritu Santo moojyjuj. Tum je'e tse'e je jayu kyojtstup myaajntyktup, jetse'e nujom je jayu ñuja'viji juu' ve'e jem tso tsuunidup.

¹⁵Yak'ixpujpkpts je'e ve'e je jayu nujom je it joma tso ve'e ñaxy; ax nujom tse'e je jayu yakmájajada yakjaanchajada.

Ku je Jesús vye'na jep Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Van'it tse'e je Jesús jye'y jem Nazaret, je kajpun joma ve'e yee'k. Ax poo'kxtkún xaaj tse'e vye'na, van'it tse'e tyajki jep tsaptujkp, ve'em ax jo'n dutún y'ij, jetse'e tyeni, jetse'e je Kunuu'kx Jatyán dukotsuva'añ. ¹⁷ Van'it tse'e yakmooy juu' ve'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Isaías jyaay jep Kunuu'kx Jatyán kujxp. Ku tse'e duyak'avaach, jetse'e dupaaty juu' ve'e kyotsuvaampy, van'it tse'e dukajts:

¹⁸ Yamts je'e ve'e ats nja'vin kajxm je Espíritu juu' ve'e ijtp jem je Maja Vintsán jya'vin kajxmpa, je'lets atse'e xvinkoon jets atse'e ntukka'amáyut je oy kats je oy ayook je ayooova jáyuda, je Nte'yamts atse'e kxejxp jets atse'e ntuknujávadat jets jatyji atse'e je jayu nyaktánut ve'em ax jo'n je jayu juu' ve'e písumdup jep poxuntujkp, ve'em ax jo'n je viints jayu juu' ve'e vin'ixpajktup, atse'e naspaka nyaktaandinup pan pan jatye'e maaydup tajtup;

¹⁹ n'ava'nivapts atse'e jets ta ve'e je joojnt jye'ya jetse'e je Nte'yam je jyayu dukunoo'kxut.

²⁰ Ku ve'e dukojtskujx, van'it tse'e je nak du'axaa'tsni joma ve'e yukja'a je Kunuu'kx Jatyán, jetse'e dumoojy je tsaptujkpit patto'niva. Van'it tse'e y'ajxtk jetse'e je jayu duyak'ixpáktat. Ax nujom tse'e je jayu pan nuvinxupe'e jep tsaptujkp vye'nada, tum jem tse'e je Jesús

ñi'kxm je vyiijn dupaamdi. ²¹ Van'it tse'e je Jesús yak'ixpajkjidi. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Uxyam ya xaaj tse'e yaja miits mvinkujkta ya Kunuu'kx Jatyán tutyunju tukyatsju.

²² Nujom tse'e je jáyuda y'oñukojsiji, atuva atoki tse'e tyaandi ku ve'e je Jesús va'ajts soj myukojtsjidi, jetse'e ñay'amotutúvijidi:

—¿Ti ka je Joseejap ya'a ve'e je y'ónuk?

²³ Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi: —Tyúvam xa miits n'ite'e xkótstat ya tukmu'a'ixmojkin: “Tso'yiva, nachóyaja viinm. Tonu yaja mkajpun kujx juu' aatse'e nmotu jetse'e xtuujn jem Capernaum.”

²⁴ Jetse'e jyaa'kvaajñ:

—Tyúvam xa atse'e nva'añ jets ka'a ve'e oy yakkuvákut joma ve'e je y'it je ñaax ni to'ka je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa. ²⁵ Vaampamts atse'e jets jeja xa ve'e numay je ku'aa'k ta'axtajk vye'nada yaja israeejlit y'it jaat ku ve'e je Elías jyoojntyki, ku ve'e ya it kyatuuj toojk joojnt jagojkm jetse'e mak k je yooj tyunnajxy yaja nujom israeejlit y'it jaat. ²⁶ Ax ka'a tse'e je Nte'yam je Elías dutuknukejx ni to'ka je ku'aa'k ta'axtajk juu' ve'e tsuunidup y'ij yaja israeejlit y'it jaat; je'e ve'e ñojk'óy tyuknukejx to'k je viijnk tsóvit jayu juu' ve'e tsuunip y'ij jem Sarepta, je sidoonit kajpun mutam. ²⁷ Jeja xa ve'e vye'niduva yaja israeejlit y'it jaat numay je jayu juu' ve'e leprapajkjudup van'it ku ve'e jyoojntyki je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Eliseo. Ax ni to'ka tse'e

dukayajotkadaaky je israeejlit jayu juu' ve'e leprapajkjjudup, je'ejyji ve'e yakjotkadaaknu to'k je viijnk tsóvit jayu, je Naamán juu' ve'e tsuunip y'ijit jem siiriat y'it jootm.

²⁸Ax ku tse'e du'amotunajxti ti ve'e kyajtsp, ooy tse'e tyunjotma'tti nujom je'eda juu' ve'e jep tsaptujkp ve'nidup. ²⁹Van'it tse'e tyénidi jetse'e je Jesús duyakkajpumpítsumdi, jetse'e duyaknajkxti jem kets'am, jem ketskojm joma ve'e je kajpun. Jem tse'e ojts du'ukkúsvivupuva'anda. ³⁰Van'it tse'e je Jesús jeja numay jayu akujk ñajxy jetse'e ñajkxni.

To'k je yaa'tyajk juu' ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap

(Mr. 1.21-28)

³¹Van'it tse'e je Jesús ñujkx jem Capernaum, to'k je kajpun juu' ve'e jem galiléait y'it jootm. Jem tse'e je jayu duyak'ixpujk ku ve'e poo'kxtkun xaaj vye'na. ³²Atuva atóki tse'e je jayu dutuktaandi je Jesús je y'ixpajkun kux je kutojkun maate'e kyajts.

³³Jep tse'e tsaptujkp vye'na to'k je yaa'tyajk juu' ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap. Jetse'e mákk vyaajñ:

³⁴—Maso'oku aats, Jesús, nazaréitit jayu. ¿Ti katsts mitse'e mjajeypp aats maat? ¿Je'e ve'e mnumejtsp jets aatse'e xyakkutókiyut? N'ixa xa ats mits, je Nte'yam je Vya'ajts Jáyuts mitse'e.

³⁵Van'it tse'e je Jesús dutuknuujmi je ko'oyjáyuvap, jetse'e vyaajñ:

—Amo'otu jets tukvaatsni ya yaa'tyajk.

Van'it tse'e je ko'oyjáyuvap duyakkitu je yaa'tyajk jeja je'e vyinkujkta, ni vinxupa tse'e kyayaktsaachiji ku ve'e pyítsumni je ko'oyjáyuvap. ³⁶Ax nujom tse'e tyaandi atuva atóki jetse'e ñavyaajnjudi:

—¿Ti ayookts ya'a ve'e? iYa jayu xa ve'e dupavaamp je kutojkun maat je ko'oyjayuvaptajkta jetse'e pyítsumdat jem je jayu jya'vin kajxm, van'it tse'e pyítsumda!

³⁷Nujom tse'e je kajpun juu' ve'e jem namyutámijidup, ñuja'vidupts je'e ve'e juu' ve'e je Jesús tyuump kyajtsp.

Ku je Jesús duyakjotkadaaky je Simón Pedro je mya'vut taak

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸Van'it tse'e je Jesús tyeni jetse'e pyítsum jep tsaptujkp, jetse'e ñujkx jem je Simón Pedro tyak'am. Jem tse'e je Pedro je mya'vut taak pya'amma'aj vye'na, makke'e jyampukju. Van'it tse'e je Jesús dumunoo'kxtkti jetse'e duyakjotkada'akut. ³⁹Van'it tse'e je Jesús dunuvijntk je ta'axtajk jetse'e je jampa'am dupavaajñ jetse'e je ta'axtajk dunuvaatsnit. Van'it tse'e je jampa'am ñuvaatsjini. Jatyji tse'e je ta'axtajk pyojtuk jetse'e pyatto'nijidi.

Ku je Jesús duyakjotkadaaky numay je pa'am jayu

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰Taka xaajani tse'e vye'na, jetse'e nujom je pa'am jayu duyaknajkxti joma ve'e je Jesús vye'na; may viijn tse'e je pa'am juu' ve'e jyajeyptup. Van'it tse'e

je Jesús je kya'aj dutuknukaajn
nujom je pa'am jáyuda jetse'e
duyakjotkadakkajxtini. ⁴¹ Ax jem
tse'e numay je jayu jya'vin kajxmda
pyítsumdini je ko'oyjáyuvapta.

Aa'mitaaktu tse'e, jetse'e vyaandi:

—Mits xa je'e ve'e je Nte'yam je
y'Onuk.

Van'it tse'e je Jesús
tyukna'muxjidi, ka'a ve'e
duyakjajtjidi je ko'oyjáyuvap
jetse'e kyótstat kux ñuja'vidu ve'e
jets je'e je'e ve'e je Cristo, juu'
ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e
yakkutojknit.

Ku je Jesús kya'amaajj jep Galilea

(Mr. 1.35-39)

⁴² Ku ve'e je it jyajtk, van'it
tse'e je Jesús pyítsum jem kajpun
kajxm jetse'e ñujkx joma ve'e
kyapantsuuna. Íxtijidu tse'e
je jayu. Ku tse'e dupaatti, jetse'e
du'ukyaktanuvaandi, ka'a tse'e
dutsokta jetse'e ñajkxnit. ⁴³ Van'it
tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Tun vinkopk xa je'e ve'e jets
atse'e je jayu jem viijnk kajpun
kajxmdava nvaajnjadat pan vintso
ve'e y'ijttinit jem je Nte'yam y'am
kya'm, kux je'e kajx atse'e nyakkex.

⁴⁴ Van'it tse'e je Jesús ñujkx jetse'e
je jayu duyak'ixpujk jem je galiléait
chaptajkmda.

**Je majin juu' ve'e je Jesús tyoon
ku ve'e je y'ixpajkpatajk je ajkx
dumaakti**

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 To'k nax tse'e je Jesús
vye'na jeja genesaréit myaja
na'akaya pa'ayi, van'it tse'e va'ajts
numay je jayu jye'ydi jetse'e

tyun'atijmojkjidini kux je Nte'yam
je y'ayooke'e y'amotunaxuvaandup.

² Jetse'e je Jesús du'ix mejtsk je
barco jeja maja na'akaya pa'ayi,
távani ve'e pyítsumda vye'na je ajkx
maakpada jetse'e duyakva'atsta
je tyuk'ajkx'amaakin xuumda.

³ To'k je barco, je Simón Peedrots
je'e ve'e jye'e. Jem tse'e je Jesús
tyajki jetse'e je Simón dunuujmi
jetse'e je barco dujaa'kyaknatákat.
Van'it tse'e je Jesús y'ajtk jem
barco jootm jetse'e je numay jayu
duyak'ixpujk juu' ve'e jeja naxkujxta.

⁴ Ku ve'e je jayu dumukojtskujx,
van'it tse'e je Simón dunuujmi:

—Yaktaka ya barco joma ve'e ya
naaj kaak. Avájada ya mxuumda
jetse'e mma'aktat.

⁵ Van'it tse'e je Simón y'atsaajv:
—Yak'ixpajkpa, tsonaxy xa aatse'e
tunjatún, ka'ats aatse'e tuntipuk;
ax pan mits tse'e mvaamp, va'ants
atse'e du'avájinuva ya xuum.

⁶ Ku ve'e ve'em dutoondi, ooy
tse'e je ajkx may tyuntaajñ.
Van'it tse'e myupojti'ukvaanni je
tyuk'ajkx'amaakin xuumda. ⁷ Jem
tse'e vye'niva jado'k je barco
tam jaty joma ve'e vye'nada
je myujatyoo'da. Van'it tse'e
duyeejmjidi jetse'e pyutákajadat.
Kuts je'e ve'e myejtsti, van'it
tse'e duyak'ojtsti ooy mejtsk je
barco, javee'n tse'e jep najaatp
jyakunajxtini. ⁸ Ku ve'e du'ix
je Simón Pedro, van'it tse'e
dúvinkoxkteni je Jesús jetse'e
dunuujmi:

—Maja Vintsán, mujékuma ats mits
to'k aaj, kux tókinax jayu xa ats.

⁹ Je'e kajx tse'e ve'em dunuujmi
kux atuva atoki ve'e je Simón

Pedro jets je myujatyoo'tajk tyuntaandi kuxe'e ooy je ajkx dutunyakpítsumdi. ¹⁰Je'e maatta tse'e je Santiago jets je Juan, je Zebedeo je myajntktajk, je Simón tse'e myaatmaaktu. Van'it tse'e je Jesús dunuujmi je Simón Pedro:

—Kadi mtsa'aga. Je ajkx maakk xa ve'e mtuump; ax uxyamts ats mitse'e je toonk nmo'ot jets atse'e je jayu xtuknumínut.

¹¹Ku tse'e je barco duyakpítsumdini jep najaatp, van'it tse'e dumasooktini nujom juu' ve'e y'ixtup jayajptup jetse'e je Jesús dupanajkxtini.

Ku je Jesús duyakjotkadaaky to'k je jayu juu' ve'e leprapajkjup

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹²Jem tse'e kajpun kajxm vye'na je Jesús jetse'e ñuje'yji to'k je jayu juu' ve'e leprapajkjup. Ku ve'e je Jesús du'ix, van'it tse'e divinkoxkteni jetse'e dumunoo'kxtk:

—Vintsán, pan mtsajkp xa mitse'e, m'o'yixjup tse'e jets atse'e xtuknuva'atsut ya lepra pa'am.

¹³Van'it tse'e je Jesús je kya'aj tyuknukoojnji jetse'e vyaajñ:

—Ntsajkp xa atse'e, va'ajts tse'e mtaanni.

Ku tse'e ve'em vyaajñ, tun jatyji tse'e je lepra pa'am ñuvaatsjini.

¹⁴Van'it tse'e je Jesús pyavaajnji jets ni pana ve'e dukavaajnjat. Van'it tse'e dujaa'knuujmi:

—Najkxu joma ve'e je tee' jetse'e du'ixut jets ta ve'e mjotkada'aky, van'it tse'e xyóxut juu' ve'e je Moisés pyavaan ku ve'e je jayu kyoo'kpajkjini je lepra pa'am, ve'em tse'e nujom je jayu dunujávdad jets távani ve'e je pa'am mnuvaatsjini.

¹⁵Ax nujoj k tse'e je Jesús je myajin tyunva'kxtk'atuuts. Numay tse'e je jayu juu' ve'e nay'amojkijidu jetse'e du'amotunáxtat juu' ve'e je Jesús kyajtsp jets je'e ve'e yakjotkada'akjadat pan pan jatye'e pajkjudup. ¹⁶Ax may nax tse'e je Jesús ñujkx joma ve'e kyapantsuuna, kyukeekpe'e je numay jayu jetse'e ñujkx tsapkojtspa.

Ku je Jesús duyakjotkadaaky to'k je mojkpa jayu

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷To'k nax tse'e je Jesús yak'ixpuk vye'na. Jem tse'e chuuniduva vye'na je fariseotajk maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk; jem je'e ve'e choo'nda may viijn kajpun kajxm juu' ve'e jem galiléait jets judéait y'it jootmda. Jem tse'e juu' ve'e tsoo'nduvap jem jerusaleenit kyajpun kajxm. Je Nte'yam tse'e je makkin moogyju je Jesús jetse'e je pa'am jayu duyakjotkada'akut.

¹⁸Van'it tse'e jye'ydi vinkex je yaa'tyajkta, jeme'e maajntkun kajxm dupavitsta to'k je mojkpa jayu.

Yaktakavaandup tse'e jep tujkp, je Jesús tse'e tyukvinkuvitsavaandup,

¹⁹ax ka'a tse'e y'uk'itupaattini vintso ve'e tyákadat kux ooye'e je jayu tyunve'nada. Van'it tse'e pyejtti jem takni'lxxm jetse'e duyakkeeki vee'n

je taknapam, jetse'e je mojkpa jayu dukustaaydi je myaajntkun maat jeja numay jayu akujk jets jeja je Jesús vyinkujk. ²⁰Ku tse'e je Jesús du'ix jets jaanchja'vijidupe'e, van'it tse'e je mojkpa jayu dunuujmi:

—Mee'kx tse'e je mtokin tyañ.

²¹Van'it tse'e je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk maat je fariseotajk

vyinmaaydi: “¿Pants ya'a ve'e ya jayu juu' ve'e je Nte'yam dūvinkojspejtp? Ni pana xa ve'e kya'o'yixju jetse'e tyokinmee'kxut, je Nte'yamji ve'e to'k.”

²²Ku tse'e je Jesús dūnuja'vi vintso ve'e vyinmayda, van'it tse'e dū'amotutúvidi:

—¿Tyajxts miitse'e ve'em mvinmayda? ²³¿Tis vine'e ka tso'oxap, ku atse'e je jayu nnuujma: “Mee'kx tse'e je mtokin tyañ”, ukpu ku atse'e je jayu nnaajmat: “Pojtukni jets jaamni”? ²⁴Jetse'e xnujávadat jets njayejpp atse'e je kutojkun yaja naxviijn jets atse'e je jayu ntokinmee'kxut, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

Van'it tse'e je mojkpa jayu dūnuujmi:

—Mits atse'e nnuujmip, pojtukni, pakmojkni xi mmaajntkun, jets najkxni jem mtak'am.

²⁵Jatyji tse'e pyojtukni jeja je numay jayu vyinkujkta, jetse'e dupakmojkni je myaajntkun, jetse'e ñajkxni jem tyak'am, jetse'e je Nte'yam dukukojsji jetse'e duyakmaji duyakjaanchi. ²⁶Atuva atoki tse'e nujom je jayu tyankajxti jetse'e je Nte'yam duyakmájiidi duyakjaanchidi, va'ajts tsá'kidup tse'e ñavyaajnidi:

—Atuva xa ya'a ve'e juu' ve'e uxuyam n'ixumdup.

Ku je Jesús dūvaajv je Leví juu' ve'e dūxaajiva Mateo

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷Ku ve'e je Jesús kyajpumpítsum, van'it tse'e dū'ix to'k je kupa'mun pakmojkpa juu' ve'e dūxaaj Leví, jeja ve'e chuuna vye'na joma ve'e

je kupa'mun dupakmuk, jetse'e dūnuujmi:

—Pamiinni ats.

²⁸Van'it tse'e je Leví tyeni jetse'e dūmasokkajxni nujom juu' ve'e y'ixp jyayejpp jetse'e je Jesús dupanajkxni.

²⁹Ku ve'e je it ñajxy, van'it tse'e jem je Leví tyak'am je maja kay je maja uu'k duyak'avaadi je Jesús kajx. Jem tse'e je Jesús dūmaatkaajy dūmaat'uuk numay je kupa'mun pakmojkpada jets je viijnk jáyuda. ³⁰Ax van'it tse'e je fariseotajk maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk duko'oyja'vidi, je'e kajx tse'e dūnuujmide je Jesús je y'ixpajkpatajk:

—¿Tyajxts miitse'e xmaatkáyda xmaat'oo'kta je kupa'mun pakmojkpada jets je viijnk tókinax jáyuda?

³¹Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:

—Ka'a xa je'e ve'e dutsokta je tso'yiva pan pan jatye'e makkatsots; je'eda ve'e pan pan jatye'e pajkjudup. ³²Ka je'ep xa atse'e nnumiimp jets atse'e nyaaxjat je jayu juu' ve'e tuv jáyuvidup joojntykidup; je'e atse'e nnumiimp juu' ve'e tókinax jayu, ve'em tse'e vyinmayumpijttinit jetse'e dūmasooktinit je kyo'oy joojntykinda.

Ku je Jesús dū'ava'ni pan tyajx kajxe'e je y'ixpajkpatajk kyah'ayoojada

(Mt. 9.14-15; Mr. 2.18-20)

³³Van'it tse'e je Jesús yak'amotutúvi:

—¿Tyajx tse'e may nax chapkotsta je Yaknapejtpa Juan

je y'ixpajkpatajk, nay ve'empa je fariseo je y'ixpajkpatajk? Ax mits ya m'ixpajkpatajk, kaaydup ooktupts ya'a ve'eda.

³⁴Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:
—Ka'a xa ve'e chaachvinmáyda pan pan jatye'e miindup joma ve'e je jayu ñavyukju namvaate'e je ta'axpajkpa dumaadada, je'e kajx tse'e kyah'ayoojada. Nay ka'ava tse'e chaachvinmáyda ats ya n'ixpajkpatajk namvaat atse'e n'it ya'a maatta. ³⁵Ax pyaa'tup tse'e je xaaj ku atse'e nko'o'k'ijtnit ya'a maatta, van'it tse'e tuuv y'ayoojadat.

Je nam ixpajkun juu' ve'e je Jesús je jayu tyuk'ix

(Mt. 9.16-17; Mr. 2.21-22)

³⁶Van'it tse'e ya tukmu'a'ixmojkin duvaajnjidi:

—Ni pana xa ve'e dukapukee'p je nam vit jetse'e dutuk'akaya je pak vit. Pan ve'em xa ve'e kudutún, van'it tse'e je nam aka'yun duvaa'nmókut je pak vit jetse'e dutunjaa'kkaa'tsnit. ³⁷Ni pana xa ve'e dukah'ate'miva je nam tsaaydum pa'ajk naaj jem pak ak apajkin jootm. Pan ve'em xa ve'e kudutún, mupájinupts je'e ve'e je ak, ax koojyji tse'e vyintókiyut je tsaaydum pa'ajk naaj jets je ak apajkin. ³⁸Je'e kajx tse'e je nam tsaaydum pa'ajk naaj yakpum jem nam ak apajkin jootm; ax ve'em tse'e ni juu'a kyavintókiyut. ³⁹Pan pan tse'e du'ookp je tsaaydum pa'ajk naaj juu' ve'e potsnaxy, ka'a tse'e du'uktsojkní ux'ook juu' ve'e nam, kux jidu'ume'e vya'añ: “Nuyojk oy xa je'e ve'e juu' ve'e

potsnaxy.” Nay ve'empa tse'e je jayu dukatsokta je nam ixpajkun juu' atse'e ntuk'ixp.

Ku je ixpajkpatajk duyuktajti je trigo

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 To'ke'e je poo'kxtkun xaaj vye'na, jetse'e je Jesús dutuknajxy je trigo kam maat je y'ixpajkpatajk. Ku ve'e jem ñajxti, van'it tse'e je y'ixpajkpatajk duyuktajti je trigo jetse'e dvinxajtsti jem kya'm, jetse'e dupajkjidi je pyo'ox jetse'e duja'kxti je trigo pajk. ²Van'it tse'e je fariseotajk du'amotutúvidi je Jesús maat je y'ixpajkpatajk:

—¿Tyajxts miitse'e poo'kxtkun xaaj xtonda juu' ve'e je pava'nun kyayakjajtyp?

³Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:
—¿Tis, ka'ana miitse'e je Kunuu'kx Jatyán xkotsta juu' ve'e to'k nax tyoonda je David maat je myujatyoo'tajk ku ve'e yu'oo'kjudup vye'na? ⁴Tajki xa ve'e je David jep je Nte'yam chaptujkp jetse'e dukaajy je kunuu'kx tsapkaaky, jetse'e dukaajy, myooyduva tse'e je myujatyoo'tajk. Ax ka'a tse'e je pava'nun duyakjaty jetse'e opyana dukáyut, je tee'tajkji ve'e tuknúvánada. Ta miits je'e ve'e xkotsta, ¿ve'em xaja?

⁵Jetse'e je Jesús jyaa'kvaajñ:
—Ax njajejppts atse'e je kutojkun pan ti ve'e poo'kxtkun xaaj yaktónup ukpu kayaktónup, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

Je yaa'tyajk juu' ve'e xux je y'aka'yun ka'aj

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶Jado'k tse'e je poo'kxtkun xaaj vye'na, jetse'e je Jesús

tyajki jep tsaptujkp jetse'e je jayu duyak'ixpujk. Jep tse'e vye'na to'k je yaa'tyajk juu' ve'e xux je y'aka'yun ka'aj. ⁷Jep tse'e vye'niduva je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk maat je fariseotajkta, y'ixtupts je'e ve'e pan yakjotkada'akupe'e je Jesús je jayu ku ve'e poo'kxtkun xaaj vye'na, ve'em tse'e y'o'yixjadat vintso ve'e dunuxa'aadat kux ka'a ve'e dukutyun je'e je pyava'nunda. ⁸Ax ñuja'vipts je'e ve'e je Jesús vintso ve'e vyinmayda. Van'it tse'e dunuujmi je jayu juu' ve'e xux je y'aka'yun ka'aj:

—Tena jets minu yaja ya jayu vyinkujkta.

Van'it tse'e je jayu ñujkx joma ve'e tyukna'muxji. ⁹Van'it tse'e je Jesús je numay jayu dunuujmi:

—To'kts atse'e je ayook n'amotutuvava'añ. ¿Juu' tse'e je pava'nun yakjajtyp jetse'e poo'kxtkun xaaj je jayu dutónut: je'e juu' ve'e oy ukpu je'e juu' ve'e ka óyap, ku ve'e je jayu duyakjoojntykat ukpu ku ve'e je jayu duyak'oo'kut?

¹⁰Van'it tse'e je Jesús dvin'ix'apitsumkujx je jáyuda, jetse'e je pa'am jayu dunuujmi:

—Yakyajkxu je mka'aj.

Van'it tse'e je pa'am jayu je kya'aj duyakyajkxy jetse'e jyotkadaakni.

¹¹Ax ooy tse'e tyun'ejkjidi je cho'oxpajkpada jetse'e ñay'amotutúvijidi to'k jado'k pan vintso ve'e kudutonda je Jesús.

Ku je Jesús dvin'ix'apitsumkujx je numakmejtsk kukátsivada

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²Van'it tse'e je Jesús ñujkx jem tonun viinm tsapkojtspa.

Tsonaxy tse'e chapkajts. ¹³Ku ve'e je it jyajtk, van'it tse'e dyaaxjidi je y'ixpajkpatajk, numakmejtsk tse'e dvin'ix'apitsumkujx, je'e tse'e tyukxaajidu kukátsivada. ¹⁴Ya'a tse'e je xyaajta: Simón juu' ve'e tyukxaaji Pedro, jets je y'uts Andrés, Santiago jets Juan, Felipe jets Bartolomé, ¹⁵Mateo jets Tomás, Santiago juu' ve'e je Alfeo je myajntk, Simón juu' ve'e je cananista partido dumaat y'ijit, ¹⁶Judas juu' ve'e je Santiago je myajntk, jets Judas Iscariote, juu' ve'e je Jesús dupaamnup jem je jayu kya'm juu' ve'e tso'oxpajkjjudup.

Ku je Jesús je numay jayu duyak'ixpujk

(Mt. 4.23-25)

¹⁷Van'it tse'e je Jesús maat je y'ixpajkpatajk vyajntkiti jem tonun viinm jetse'e tyaandi jem joy it kajxm. Jem tse'e vye'niduva numay je jayu juu' ve'e tsoo'ndu jem jerusaleenit kyajpun kajxm jets viijnk tsoo'ndu juu' ve'e jem judéait y'it jootm. Jempa tse'e juu' ve'e tsoo'nduva jem tiirovit jets sidoonit y'it jootmda. Je'ets je'e ve'e ñuje'ydu kux y'amotunaxuvaandupe'e je Jesús jets je'e ve'e duyakjotkada'akut je pya'am jáyuda. ¹⁸Jem tse'e pan pan jatye'e jem jya'vin kajxm da je ko'oyjáyuvap; pyajkji tse'e je ko'oyjáyuvapta. ¹⁹Nujom tse'e je jayu dutonuva'anda je Jesús kux je'e ve'e nujom je jayu duyakjotkadaak maat je myakkin.

Pan pan jaty xoonda pan pan jaty ka xoonapta

(Mt. 5.1-12)

²⁰Van'it tse'e je Jesús dvin'ix je y'ixpajkpatajk jetse'e dunuujmidi:

—Xoon xa miitse'eda, ayoova jáyuda, m'íttapt miitse'e jem je Nte'yam y'am kya'm.

²¹Xoon xa miitse'eda pan pan jatye'e uxyam yu'oo'kjjudup, m'íttapt miitse'e ku'ux.

'Xoon xa miitse'eda pan pan jatye'e uxyam yaaxtup, mxoonduktapt miitse'e ux'ook.

²²Xoon xa miitse'eda ku ve'e je jayu mmu'ékjada mmujot'ánjada kuxe'e ats xjaanchjávada, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, ku ve'e je jayu apuk mpámjada, mvinkojtspétjada, jets ku ve'e mjávajada ax jo'n ko'oy jayu kum'ijtti.

²³Xoondukta tse'e ooy ku ve'e ve'em myaktonda, kux myakmooydinupele je maja o'yin jem tsapjootm. Ve'em je'e ve'e je jyujpit jayu dutoonduva je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta.

²⁴Ayoov xa ve'e miits je mjootta pan pan jatye'e kumeenda, mxoojntktuts miitse'e yaja taav.

²⁵Ayoov xa ve'e miits je mjootta pan pan jatye'e ku'uxta, myu'oo'kjadapts miitse'e ux'ook.

'Ayoov xa ve'e miits je mjootta pan pan jatye'e uxyam xoojntktup, mtsaachvinma'yunyaaxtinupts miitse'e ux'ook.

²⁶Ayoov xa ve'e miits je mjootta ku ve'e je jayu anañujoma mkukótsajada, kux ve'eme'e je jyujpit jayu dukukojtsidi pan pan jatye'e natyijjudu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpada.

“Tsokta je jayu pan pane'e mtso'oxpajkjjudup”

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷Ax nujom tse'e miitsta pan pan jaty atse'e uxyam x'amotunajxtup,

jidu'umts atse'e nva'añ: Tsokta je jayu pan pane'e mmu'ejkjjudup. Oy tse'e xtoojnjadat pan pane'e mkatsojkkjudup. ²⁸eñukótsada pan pane'e mko'oñukojtsijjudup. Nutsapkotsta pan pane'e mvinkojtspejtjudup. ²⁹Pan pane'e m'akupa'kxijjudup to'k ado'om aaj, mooyduvats jado'k ado'om jetse'e mjaa'k'akupa'kxajadat. Pan pan tse'e mpajkuxjudup je mvituni'kx, masooktuvats jetse'e je mvitupa'tk mpajkuxjadat. ³⁰Pan m'amótujjudup tse'e je jayu juu', ax mmo'odap tse'e. Pan mpajkuxjudup tse'e juu' miitse'e mje'eidup, ka'a tse'e x'amótudat jetse'e mmoyumpijtjidinuvat. ³¹Pan vintso xa ve'e xtsokta jetse'e je jayu mto'nuxjadat, ve'emts miits je'e ve'e xtoojnjiduvat.

³²Pan je'ejyji xa miitse'e mtsojktup je jayu juu' miitse'e mtsojkkjudup, ¿ti o'yints miitse'e mtoondup? Je ko'oy jayu paat xa ve'e ve'em jyátukada. ³³Ax pan je'ejyji miitse'e je maa'yun mtoojnjidup juu' miitse'e je maa'yun mto'nuxjudup, ¿ti o'yints miitse'e mtoondup? Je ko'oy jayu paat xa ve'e ve'em jyátukada. ³⁴Ax pan je'ejyji tse'e juu' m'anuu'kxmoooydup pan pane'e m'a'íxtup jetse'e mmoyumpijtjidinuvat, ¿ti o'yints miitse'e mtoondup? Kux natyuk'anoo'kxjuduvap xa ve'e juu' je ko'oy jáyuda jetse'e ñay'a'íxjada jetse'e juu' ñamyoyumpijtjidinuvat. ³⁵Tsokta pan pan jatye'e mtso'oxpajkjjudup, oy tse'e xtoojnjadat jetse'e xmo'odat juu', ka'a tse'e x'a'íxtat jetse'e

mmoyumpijjtjadinuvat, kux ve'em xa ve'e je maja o'yin xjayéptat jem tsapjootm, je Nte'yam je y'ónukts miitse'e m'íttat. Kux je Nte'yam tse'e je maa'yun to'nuxjudup je ko'oy jáyuda jets pan pan jatye'e je kukojtsun dukamooydup je Nte'yam. ³⁶Jayéptats miitse'e je tukmo'tun, ve'em ax jo'n je nTee'amda, juu' ve'e jem tsapjootm, je'e tse'e je tukmo'tun dujajejpp.

**Ka'a uu'm je jayu
ntokimpayo'yumdat**

(Mt. 7.1-5)

³⁷'Ka'ats miitse'e je jayu xtokimpayo'oydat, ve'em tse'e je Nte'yam mkatokimpayo'yjuduvat. Ka'ats miitse'e je jayu xtokimpámdat, ve'em tse'e je Nte'yam mkatokimpaajmjuduvat. Mee'kxjada je tyókinda pan pan jatye'e mto'nuxjudup juu' ve'e ka óyap, ve'em tse'e je Nte'yam mtokinmee'kxjuduvat. ³⁸Mo'oda je jayu juu', ve'em tse'e je Nte'yam mmo'ojadat nuyojk, ve'em ax jo'n je jayu juu' ve'e kijpxup je oy kijpxun maat, tsu'kx, ojts, atajp ako'op. Pan oy xa ve'e je mjáyuvinda je mjoojntykinda, mjaa'kyakmo'odap tse'e juu' nuyojk.

³⁹Van'it tse'e je Jesús ya tukmu'a'ixmojkin vya'nuxjidi:
—¿Óyap n'ite'e jetse'e je viints jayu je myuviints jayu dupavítsut? Pan ve'em xa ve'e kuy'it, va'an numejtsk tse'e najkx tyun'avívupada jep jótup. ⁴⁰Ni to'ka ve'e je ixpajkpa dukanumaja ax jo'n je'e juu' ve'e yak'ixpajkjup; óyam tse'e vye'ema, pan taamp xa ve'e jep je ixpajkpa kyuvajkyp

jetse'e dujajep jem jya'vin kajxm je ixpajkun juu' ve'e tuk'íxjup, jyajejppapts je'e ve'e je majin ax jo'n je yak'ixpajkpa.

⁴¹'¿Vintsos je'e ve'e y'o'yixjut je'e juu' ve'e je maja tokin dumaat jetse'e duputákat je y'uts je y'ajch ukpu je y'uts je cha'a juu' ve'e vee'nji je tokin dumaat? Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n je jayu juu' ve'e jep vyimp to'k je kup juu' ve'e va'ajts maj jetse'e dutsak jetse'e duputákat je y'uts juu' ve'e je pi'k po'ox tuvvyintákaja. ⁴²Van'it tse'e je y'uts dunuujma: "Va'an ats duyakpítsumu je pi'k po'ox juu' ve'e jep mviimp." iMejts'aaj mejtsjoot xa je'e ve'e juu' ve'e je maja tokin dumaat! Yaknuva'ache'e too'vajkp dutsak je maja tokin juu' ve'e jyajejpp, van'ítnum tse'e y'o'yixjut jetse'e duputákat je y'uts je y'ajch ukpu je y'uts je cha'a juu' ve'e vee'nji je tokin dumaat.

**Yaknuja'vipts je'e ve'e je kup vintso
ve'e tyalma**

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³'Ka'a xa ve'e ti oy kup juu' ve'e duyakta'mip je ko'oy ju'kx; ka'ava tse'e ti ko'oy kup juu' ve'e duyakta'mip je oy ju'kx. ⁴⁴Je tyaajm kajxe'e yaknujava pan vintso ve'e je kup. Ka'a tse'e je higo taajm ka'a tse'e je tsaaydum taajm yaktuk jem ápit kajxm. ⁴⁵Je oy jayu, oys je'e ve'e juu' dukats kux ijtp'e jem jya'vin kajxm je y'oy je'e; ax je ko'oy jayu, ka óyapts je'e ve'e juu' dukats kux ijtp'e jem jya'vin kajxm je kyó'oy je'e. Juu' xa ve'e je jayu kyajts, jemts je'e ve'e jya'vin kajxm cha'a'n.

**Je tajk juu' ve'e tsoo'ntk jeja tsakujx
jets je tajk juu' ve'e tsoo'ntk jem
naxviinmji**

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶¿Tyajxts ats miitse'e xtijta:
“Vintsán, Vintsán”?, ax ka'a tse'e
xtonda juu' ats miitse'e nvaajnjidup.

⁴⁷Uxyam ats miitse'e nvaajnjadat
vintso je'e ve'e je jayu juu' atse'e
xnumiimp, juu' atse'e x'amotunajxp
jetse'e dutún juu' atse'e nkajtsp.

⁴⁸Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n
to'k je jayu juu' ve'e to'k je tajk
dupaam. Ax too'vajkp tse'e dutaji
kaak jetse'e dutsoo'ntk je tajk jeja
tsakujx. Ku tse'e je nakom ñajxy,
jetse'e ojts mak'k je tajk dupati'lits,
ka'a tse'e y'o'yixju vintso ve'e
duxínut kux jeja ve'e tsakujx je tajk
choo'ntk. ⁴⁹Ax je jayu juu' atse'e
x'amotunajxp jetse'e dukatún juu'
atse'e nkajtsp, ve'emts je'e ve'e ax
jo'n to'k je jayu juu' ve'e dukataji
joma ve'e dutsoo'ntk je tyajk, jemji
ve'e naxviinm dupuujm. Ku tse'e
je nakom ñajxy, jetse'e ojts mak'k
je tajk dupati'lits, játyjits je'e ve'e
kyítuni. Vintokikajxts je'e ve'e.

**Ku je Jesús duyakjotkàdaaky to'k je
tojpa je vyintsán je tyoompa**

(Mt. 8.5-13)

7 Ku ve'e je Jesús dumukojskujx
je numay jayu, van'it tse'e
tyajki jem capernaamit kyajpun
jootm. ²Jem tse'e vye'na to'k
je tojpa juu' ve'e dunuvintsánip
numókupx je tojpatajk. Ooy tse'e
dutuntsak y'ijit to'k je tyoompa juu'
ve'e pajkjup, oo'kun ámanits je'e
ve'e vye'na. ³Ku tse'e je tojpatajk je
vyintsán je kats dumotu jets jeme'e

je Jesús vye'na, van'it tse'e dukejx
je israeejlit je myújit jáyuda juu'
ve'e dumunoo'kxtuktap je Jesús
jetse'e ñunajkxjut jetse'e je toompa
duyakjotkàda'akut. ⁴Ku tse'e jye'ydi
joma ve'e je Jesús, van'it tse'e
dumunoo'kxtkti. Jidú'um tse'e
vyaandi:

—Pyaatyp y'akeeguipts je'e ve'e
jetse'e je tojpatajk je vyintsán je
maalyun xtoojnat ⁵kux ooyts je'e
ve'e uu'm je njáyuvamda dutuntsak
jetse'e duyakjapyaajmji aats je
ntsaptajk.

⁶Van'it tse'e je Jesús dumaadi
je jáyuda. Ax ku tse'e támani
vye'nada joma ve'e je tajk, van'it
tse'e je tojpa tajk je vyintsán dukejx
je jayu juu' ve'e myaatnayja'vijidup
jetse'e ojts je Jesús dunaajmada:

—Vintsán, kadi ve'em xpayo'oy
jetse'e mmínut yam ats ntak'am,
kux ka'a xa atse'e nvinmachju
jetse'e yap ats ntujkp mtákat. ⁷Je'e
kajxts atse'e tunkanayjávaja jets
atse'e viinm mits nmunajkxut.
Koojyji mits va'anú jetse'e
jyotkàda'akut ats je ntoompa, ax
jotkàda'akupts je'e ve'e. ⁸Kux jem
xa ve'e pan atse'e xyakkutojkjip;
jempa tse'e ats je ntojpa juu' atse'e
nyakkutojkjivap. Ku atse'e to'k
nmuujma jetse'e ñajkxut, najkxpts
je'e ve'e; ku atse'e jado'k nmuujma
jetse'e myínut, miimpts je'e ve'e; ku
atse'e je ntoompa juu' ntukpava'añ,
tyuumpts je'e ve'e.

⁹Ku tse'e je Jesús du'amotunajxy,
atuva atoki tse'e yaktaajnji je kats
juu' ve'e je tojpatajk je vyintsán
kyejx. Van'it tse'e vya'kumpijit
jetse'e dunuujmi je numay jayu juu'
ve'e panajkxjudup:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada jets yaja nujom israeejlit y'lit jaat, ni to'ka atse'e tunkapaa'ty juu' atse'e xjaanchja'vip ax jo'n to'k je jayu juu' atse'e xnukejxip.

¹⁰Ku ve'e je kukátsiva vyimpjittini jem tyak'am, jotkàda'akyani tse'e dupaattini je tojpatajk je vyintsán je tyoompa.

Ku je Jesús duyakjoojntykpaiknuva to'k je ku'aa'k ta'axtajk je myajntk

¹¹Van'it tse'e je Jesús ñujkx jem naiinit kyajpun kajxm. Jem tse'e je y'ixpajkpatajk jets je numay jayu myujatyoo'ajada. ¹²Ku ve'e je Jesús dumutami je pats aka'a joma ve'e je naiinit jayu duyaknaa'tojkkáxta je kyajpunda, van'it tse'e du'ix jets jeme'e duká'anajkxta yaknaxtajkiva to'k je oo'kpa, je ku'aa'k ta'axtajks je'e ve'e je myajntk, to'kamts je'e ve'e dumajntka. Ooyts je'e ve'e je myukukajpun jayu tyunmujatyoo'ajada. ¹³Ku tse'e je Maja Vintsán du'ix je ku'aa'k ta'axtajk, jetse'e dutukma't, van'it tse'e dunuujmi:

—Kadi mya'axy.

¹⁴Van'it tse'e jyaa'ktami, jetse'e dutaajn je ka'yun, jetse'e yo'y'atúvidi je jayu juu' ve'e dupakaaydup. Van'it tse'e je Jesús dunuujmi je oo'kpa:

—Atse'e vaamp, pojtukni.

¹⁵Je jayu juu' ve'e aa'kani ukve'nip, pojtuknu tse'e jetse'e y'ajxtkni, jetse'e kyojtspajknuva. Van'it tse'e je Jesús dutukkatajkini je tyaak. ¹⁶Ku ve'e du'ixti je numay jayu, májum aa'k tse'e dutuntuk'atúvidi jetse'e je Nte'yam duyakmájiidi duyakjaanchidi. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Ka'adam xa ve'e je Nte'yam dujaa'tyóki je jyayu.

¹⁷Ax ya'a tse'e juu' ve'e je Jesús tyoon, va'kxtk tse'e je ayook. Yaknuja'vits je'e ve'e jem nujom judéait y'lit jootm jets je naax je kajpun juu' ve'e tamanaat.

Je'eda pan pan jatye'e je Yaknapejtpa Juan kyejx

(Mt. 11.2-19)

¹⁸Ku ve'e ve'em tyoojnji kyojtsji, van'it tse'e je Yaknapejtpa Juan je y'ixpajkpatajk tyukmumaajntykjidi nujom juu' jatye'e je Jesús tyoon kyojts. ¹⁹Van'it tse'e numejtsk je y'ixpajkpa duyaaaxi jetse'e dunuujmide jetse'e najkx je Jesús du'amotutúvada pan je'em je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit, uk pan yak'a'ixupnum je'e ve'e. ²⁰Ku tse'e jye'ydi joma ve'e je Jesús, van'it tse'e vyaandi:

—Je Yaknapejtpa Juan aatse'e xkejx jets aats mitse'e n'amotutúvat pan je Criistovam mitse'e, uk pan n'a'ixupnum aats je'e vine'e.

²¹Ku tse'e jye'ydi, yakjotkàdaakyp tse'e vye'na je Jesús numay je jayu, je pa'am dutuknuvaatsni je jayu jetse'e je ko'oyjáyuvap duyakpítsumni jem je jayu jya'vin kajxmada, nay ve'empa tse'e je viints jayu duyakvin'ixpajkni. ²²Ax jidu'um tse'e je Jesús je kukátsiva du'atsaajv:

—Najkxu xtukmumaaydukta je Juan juu' ve'e uxyam m'ixtup mmótudup. Tukmumaaydukta vintso ve'e je viints jayu vyin'ixpakta, je uxket jayu oy yo'pyákta,

ñuva'atsjada je pa'am pan pan jatye'e leprapajkjūdup, je nat jayu myotupakta, jyoojntypajktinuva pan pan jatye'e aa'kanda, jets vintso ve'e je ayooova jayu yaktuknujava je oy kats je oy ayook. ²³Xoon xa je'e ve'eda pan pan jaty atse'e ijtp xjaanchja'vidup.

²⁴Ku ve'e je Yaknapejtpa Juan je y'ixpajkpa ñajkxtini, van'it tse'e je Jesús je numay jayu dūnuujmīdi je Yaknapejtpa Juan kajx. Jīdu'um tse'e vyaajñ:

—Ku miitse'e mnajkxti joma ve'e kyapantsuuna, ¿tits miitse'e ojts x'ixta? ¿To'k vine'e je jayu juu' ve'e mejtsvinmaayp, juu' ve'e ijtp ax jo'n to'k je kapy juu' ve'e oyvintsova pojuyo'yp? ²⁵Pan ka je'e kajxape'e mnajkxti, ¿tits miitse'e ojts x'ixta? ¿To'k vine'e je jayu juu' ve'e va'ajts oy xax? Mñuja'vidup xa miitse'e jets jem je yakkutojkpa tyak'am je'e ve'eda juu' ve'e va'ajts oy naxyojxjudup jetse'e oy ñajjk'itjada. ²⁶Pan ka je'e kajxape'e mnajkxti, ¿tits miitse'e ojts x'ixta? ¿To'k vine'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa? Ax je'e tse'e. Ve'emts ats miitse'e nnaajmada jets jyaa'knumájip je'e ve'e nuyojk je Yaknapejtpa Juan jets ka'a ve'e pan viijnk je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa. ²⁷Je Yaknapejtpa Juan xa je'e ve'e juu' ve'e jīdu'um je Kunuu'kx Jatyán y'ava'nip:

Nkejxp xa atse'e je
nyakkatsuyo'yva juu' ve'e
mvintoo'vákajap,
je'e tse'e myak'o'yixjup je too'
joma ve'e mnáxut.

Jīdu'um tse'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ.

²⁸Ve'emts ats miitse'e nnaajmada jets nujom je jayu juu' ve'e joojntykīdu jets juu' ve'e uxym joojntykīdup, ni pana tse'e dukanumaja ax jo'n je Yaknapejtpa Juan; ax jyaa'knumájip je'e ve'e ni ka'a je Juan jyapana juu' ve'e ijtp jem je Nte'yam y'am kya'm — jīdu'um tse'e je Jesús vyaajñ.

²⁹Ax ku tse'e je Yaknapejtpa Juan je jayu duyaknapejt, van'it tse'e je numay jayu maat je kupa'mun pakmojkpada du'amotunajxti juu' ve'e kyojts, kyuvajktu tse'e jets pyaatyp y'akeeguīpe'e juu' ve'e je Nte'yam chajkp jets je'e ve'e dutóndat, yaknūke'xnatajkidu tse'e ku ve'e ñapejti je Yaknapejtpa Juan je ñapejtun kajx. ³⁰Ax je fariseotajk maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk, ka'ats je'e ve'e dukuvajkti juu' ve'e je Nte'yam tukmutsojkkjūdu, je'e kajx tse'e kyayaknapejtjīdi.

³¹Van'it tse'e je Maja Vintsán jyaa'kvaajñ:

—Ya'ats atse'e
ntukmu'a'ixmojkīdup je jáyuda juu'
ve'e uxym joojntykīdup. ³²Ve'em
xa je'e ve'eda ax jo'n je pi'k ónuk
juu' ve'e ajxtktup koo'yiva jep
maa'y jaatp jetse'e dūnaajmada
je myujatyoo'da: “Njavinxooxtu
ve'e taav jetse'e m'étstat, ka'a tse'e
tum'etsta; njatukvin'aavdu tse'e
taav je tsaachvinma'yun uv jetse'e
mya'axtat, ka'a tse'e tumya'axta.”

³³Miin xa ve'e je Yaknapejtpa Juan, ka'a tse'e je tsapkaaky dūkaajy, ka'a tse'e je tsaaydum pa'ajk naaj du'uuk; ax ve'emts miitse'e mva'anda jets jeme'e jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap. ³⁴Van'itts atse'e

nmiimpa, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, kaayp ookp atse'e, jets miitse'e mva'anda jets munuyojk atse'e nkay n'uu'k jets nmaatnayja'vijidup atse'e je kupa'mun pakmojkpada jets je viijnk tókinax jáyuda. ³⁵Ax je'eda pan pan jatye'e je Nte'yam myooyp je vijn je kejun, ñuja'vidinupts je'e ve'e jets pyaatyp y'akeeguij je'e ve'e juu' ve'e je Nte'yam tyuump kyajtsp.

**Ku je Jesús vye'na jep
je fariseo Simón tyak'ap**

³⁶To'k nax tse'e to'k je fariseo duvaajv je Jesús jetse'e ojts dumaatkáy jem tyak'am. Van'it tse'e ñujkx je Jesús jetse'e dumaatnajxy kaayva. ³⁷Ku tse'e dunuja'vi to'k je ta'axtajk juu' ve'e tókinax jayu, juu' ve'e jémit kukajpun, jets jeme'e je Jesús vye'na jem je fariseo tyak'am, van'it tse'e dukaajin to'k je poo'p tsaaj apajkin juu' ve'e je pa'ajk xoo'kpa naaj dumaat, jetse'e je Jesús dununujkx. ³⁸Ku ve'e jye'y jep je Jesús ñaadup tsov, van'it tse'e yaaxy, je vyinnaaj tse'e tyuknuta'kxi je Jesús je tyek, jetse'e je vyaajy dutukpo'ttaatsni, jetse'e je tyek dutsuu'kx, jetse'e je pa'ajk xoo'kpa naaj dupaajmji. ³⁹Ku tse'e je kutajk du'ix jets ti ve'e je ta'axtajk tyuump, van'it tse'e ñaña'muxji: "Pan je'em ya'a ve'e kuy'it je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa, kudunujávats ya'a ve'e vintso ya'a ve'e jyáyuva pane'e toojnjup majtsjup, kux tókinax jayu xa ya'a ve'e xi ta'axtajk." ⁴⁰Van'it tse'e je Jesús je fariseo dunujmi:

—Simón, jepe'e juu' atse'e nkotsuvaampy.

Van'it tse'e je fariseo y'atsaajv:
—Yak'ixpajkpa, kotsu n'it.

⁴¹Jetse'e je Jesús vyaajñ:

—Numejtsk xa ve'e je yaa'tyajk to'k je yakmeen'anoo'kxpa dumuyójada y'ijt. To'k tse'e myuyójaja y'ijt mugooxk mókupx je denario meen jets jado'k vujxtkupxuk majk. ⁴²Ka'a tse'e y'o'yixjada vintso ve'e dumukuvéttat. Van'it tse'e je yakmeen'anoo'kxpa myee'kxuxjidi je yojta. Nukótsuts n'it, ¿pane'e nuyojk dutsojpk je yakmeen'anoo'kxpa?

⁴³Van'it tse'e je Simón y'atsaajv:

—Ve'em xa atse'e ntij jets je'e ve'e juu' ve'e nuyojk je meen duyójip y'ijt.

Jetse'e je Jesús ña'muxji:

—Oy xa ve'e xtij.

⁴⁴Van'it tse'e je Jesús dvin'ix je ta'axtajk, jetse'e je Simón dunujmi:
—¿M'ixpe'e ya ta'axtajk? Ku xa atse'e yaja mtujk tuntaka, ka'ats atse'e je mtsoxk naaj tuxma'a jets atse'e ya ntek taa kumpuj; ax ya ta'axtajk, je vyinnaajts ats ya'a ve'e tuxtukpakpuj jetse'e tuduyaktu'uts maat je vyaajy. ⁴⁵Ka'ats ats mitse'e tuxtsuu'kx; ax jets ya'a, ka'anats ya'a ve'e ats ya ntek dutsoo'kx'atúva ku ve'e tutyaka. ⁴⁶Ni ka'avats atse'e yam nkuvajkm tuxpuujmja je olivos aceite; ax pyaajmjits ya'a ve'e taav je pa'ajk xoo'kpa naaj ats ya ntek. ⁴⁷Ax je'e kajxts ats mitse'e nnuujma, óyam ya'a ve'e ooy tyuntókinaxjáyuva tuy'it, je tsojkun tse'e juu' ve'e jyayejpp, je'e tse'e duyaknuke'xnatajkip jets ta ve'e je Nte'yam tyókinmee'kxju. Je jayu

juu' ve'e yuu'nam yaktokinmee'kxp,
yuu'namts je'e ve'e je tsojkun
dujayep.

⁴⁸ Van'it tse'e dunuujmi je
ta'axtajk:

—Mee'kx tse'e je mtokin tyañ.

⁴⁹ Van'it tse'e je javyaa'kxtajk
ñavyaajnidi:

—¿Pants ya'a ve'e ya jayu ñatyijju
jets ya'a ve'e je jayu dutokinmee'kx?

⁵⁰ Van'it tse'e je Jesús
dunuujminuva je ta'axtajk:

—Je Nte'yame'e tumyaksa'akju
kux atse'e tuxjaanchjáva. Najxni
mits oy aaj oy joot.

Je ta'axtajkta juu' ve'e duputajkidup y'ijt je Jesús

8 Ku ve'e je it ñajxy, van'it
tse'e je Jesús ñajxy tyajki
jem may kajpun kajxm je mújit je
muutskit, jetse'e je jayu dutuk'ix
je oy kats je oy ayook, je'e tse'e
tyuk'ixp vintso je'e ve'e ku ve'e
je jayu y'itta jem je Nte'yam y'am
kya'm; mujatyoo'ijidup tse'e vye'na
je ñumakmejtsk ixpajkpatajk.

² Jempa tse'e je ta'axtajkta juu' ve'e
mujatyoo'ijidu, je'e juu' ve'e je Jesús
yakpítsumuxjidinu je ko'oyjáyuvap
jem jya'vin kajxmda jetse'e
duyakjotkadaakni juu' ve'e pajkjuv
ijttu. Nuto'k tse'e je'eda je María
Magdalena, jem'e'e jya'vin kajxm
y'ijt nuvuxtojtu'k je ko'oyjáyuvap;
³ jado'k tse'e je Juana; jado'k tse'e
je Chuza je ñuda'ax, je Chuza juu'
ve'e duyakkutojkip je toompatajk
jep je Herodes tyujkp; jado'k tse'e
je Susana; jets je viijnk ta'axtajkta
juu' ve'e putajkidup y'ijt maat
je joojntykin juu' ve'e y'ixtup
jyayejtup.

Je taamt vajpa tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ Numay tse'e je jayu choo'ndi
jem kyajpun kajxmda jetse'e
je Jesús najkx du'ixta. Ku ve'e
je numay jayu ñay'amojkijidi,
van'it tse'e je Jesús vya'nuxjidi ya
tukmu'a'ixmojkin:

⁵ —To'k xa ve'e je jayu taamt
vajpa chaa'n. Ku tse'e duvuj je
taamt, jem tse'e juu' ve'e naxkadaak
jeja too' kujk. Van'it tse'e je jayu
duduktee'ndi jetse'e je jeyyva tánuk
dupiivdini. ⁶ Jempa tse'e juu' ve'e
naxkadaak jeja tsakujx joma ve'e
peji je naax. Ku ve'e távani myux
vye'na, taatsnu tse'e je'e kajx ku
ve'e je naax kyanika. ⁷ Jempa
tse'e juu' ve'e naxkadaak jeja ápit
akujk. Van'it tse'e je ápit yee'k
jetse'e dukoo'k'ítumoo'yni je oy ojts
jetse'e yee'kut. ⁸ Nay jempa tse'e
juu' ve'e naxkadaak jeja oy naxkujx.
Je'e tse'e ta'mi. Jem tse'e juu' ve'e
naajkma'yiju mókupx taajm.

Van'it tse'e je Jesús mak'k kyajts:
—Pan pan jaty xa ve'e jem je
tyaatsk, va'an tse'e du'amotunaxta.

Je'e pan tyajx kajxe'e je tukmu'a'ixmojkin yakpuujm

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹ Van'it tse'e je Jesús je
y'ixpajkpatajk y'amotutúvijidi pan
vintso ve'e yakkojtsva'ach juu' ve'e
tyukmu'a'ixmojki. ¹⁰ Van'it tse'e je
Jesús ña'muxjidi:

—Je Nte'yam tse'e
mtuknuja'vijidup vintso je'e ve'e
ku ve'e je jayu y'itta jem je
Nte'yam y'am kya'm; ax ka'a tse'e
je Nte'yam tyuknujávajada je'eda

juu' ve'e uu'm maat ka'ijttup. Je'e kajxts ats je'e ve'e ntukmukotsta je tukmu'a'ixmojkin maat kux jya'ixtup xa je'e ve'e juu' atsele ntuump, ka'a tse'e dvinjávada, jyah'amotunajxtupts je'e ve'e juu' atsele nkajtsp, ka'a tse'e dvinmótuda.

Ku je Jesús dukojtsvaach je taamt vajpa tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹Ax jidu'um tse'e ya tukmu'a'ixmojkin yakkojtsva'ach. Ve'em xa je'e ve'e je taamt ax jo'n je Nte'yam je kyats je y'ayook. ¹²Jeja tse'e too' kujk joma ve'e je taamt yakvuj, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je jayu juu' ve'e du'amotunajxtup je Nte'yam je kyats je y'ayook. Van'it tse'e jye'ya je ko'oyjáyuvap juu' ve'e dunuvintsanikajxp je ko'oyjayuvaptajkta jetse'e dupajkjini jem jya'vin kajxm je kats je ayook juu' ve'e yakvaajnjidu jets ka'a ve'e dujaanchjávadat, ve'em tse'e dukajayéptat je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ¹³Jeja tse'e tsakujx joma ve'e peji je naax, joma ve'e je taamt yakvuj, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je jayu juu' ve'e du'amotunajxtup je Nte'yam je kyats je y'ayook jetse'e dukuvakta je xoojntkun maat, jyaanchja'vidup tse'e ku ve'e ve'e'n ya it ñaxy. Ax ku tse'e je ko'oyjáyuvap du'ix vintso ve'e duyaktokintóndat, van'it tse'e dukoo'kmaja paamdini je kats je ayook juu' ve'e y'amotunajxtu. ¹⁴Jeja tse'e ápit akujk joma ve'e je taamt yakvuj, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je jayu juu' ve'e je Nte'yam je kyats je y'ayook du'amotunajxtup.

Ku ve'e ya it ñaxy, je'e tse'e ooy tyunvinmaaydup je naxviiñnit je'e, chojktup tse'e jetse'e kumeen y'íttat, jetse'e xoojntkp ñaajk'ituv'a'anjada. Je Nte'yam je kyats je y'ayook juu' ve'e y'amotunajxtu, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je taamt juu' ve'e jeja ápit jaat yakvaj jetse'e kyata'mi.

¹⁵Ax jeja tse'e oy naxkujx joma ve'e je taamt yakvuj jetse'e ñaajkma'yiji, ve'emts je'e ve'e ax jo'n je jayu juu' ve'e je Nte'yam je kyats je y'ayook du'amotunajxtup jetse'e dumaja pamda je oy aaj je oy joot maat jets je tuv jáyuvín maat. Je yuj vinma'yun maat tse'e je jyáyuvín je jyojntykin vyimpitta ax jo'n je Nte'yam tyukmutsókjada.

Je ta'kxpa tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 5.14-16; Mr. 4.21-25)

¹⁶Ni pana xa ve'e je ta'kxpa dukana'ak jetse'e juu' dutuknaxjópút ukpu jep maajntkun pa'tkup duyó'otsut; ña'kp je'e ve'e jetse'e kajxm dupum jetse'e ve'em dukuta'kxut anañujoma je jayu juu' ve'e tajkidup jep tujkp. ¹⁷Nay ve'empa tse'e, ka'a xa ve'e tii juu' ve'e yu'uts jetse'e ux'ook kyanuke'xnatákat, ka'a tse'e tii juu' ve'e kayaknuja'vip jetse'e ux'ook je jayu dukanujávát.

¹⁸Payo'oyda oy juu' ve'e m'amotunajxtup. Pan pan tse'e juu' dumaat, jaa'kyakmo'op tse'e; jets pan pan tse'e juu' yuu'n ve'e'n dumaat, yakpajkinup tse'e nujom.

Je'e juu' ve'e je Jesús tyaakja'vip

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Van'it tse'e je Jesús je tyaak jets je y'utsatajk jye'ydi joma ve'e

je'e; ka'a tse'e y'o'yixjidi vintso ve'e d'uvinkutámadat kux numaye'e je jayu ooy tyunve'na. ²⁰ Van'it tse'e je Jesús je jayu vya'nuxji:

—Uxep xa ve'e tak'aagup je mtaak jets je m'utsatajk, mitse'e myakkotsuvaajnjudup.

²¹ Van'it tse'e y'atsaajv:

—Pan pan jaty xa ve'e du'amotunajxtup je Nte'yam je kyats je y'ayook jetse'e dukutyonda, je'ets atse'e nja'vidup ax jo'n ats je n'uts je n'ajch kuy'ijitti, jets ats je n'uts je ntsa'a, jets ats je ntaak.

Ku je Jesús duyak'atuví je mákk poj

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² To'k nax tse'e je Jesús tyajki jem barco jootm maat je y'ixpajkpatajk, jetse'e dunuujmídi:

—Ja'mda jem jado'k ado'om napa'am.

Jetse'e ñajxkti. ²³ Yo'ydup tse'e vye'nada jetse'e je Jesús myanajxy. Van'it tse'e mákk pyoj'ukvaajñ jetse'e je naaj kyajxmpojtuk jetse'e tyajki jem barco jootm. Ojts'ukvaannup tse'e vye'na, javee'n jyakunajxni, ²⁴ van'it tse'e duyoxji je Jesús, jetse'e dunuujmídi:

—iYak'ixpajkpa! iYak'ixpajkpa! iKunajxumdinuptam xa ve'e na'aakp!

Van'it tse'e je Jesús jytovij jetse'e dutuknuujmi je poj jets je naaj. Van'it tse'e je poj y'atuví jetse'e je naaj tyu'ujkajty. ²⁵ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—¿Tyajxse'e je jaanchja'vin xkajayepa?

Tsa'kidup tse'e jetse'e atuva atoki tyuntaandi je y'ixpajkpatajk, jetse'e ñay'amotutúviji:

—¿Vintso y'a'a vine'e ya jayu je mákkín ooy dutunjayep? iJe poj paat je naaj paat tse'e dupava'añ, ax katsupajkjjudup tse'e!

Ku je Jesús duyak'ítsum je ko'oyjáyuvap jem je jayu jya'vin kajxm

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Van'it tse'e choo'ndi jem galiléait y'it jootm jetse'e jye'ydi jem jado'k ado'om maja ña'akaya pa'am jem gadaarait y'it jootm.

²⁷ Ku tse'e je Jesús pyítsum jem barco jootm, van'it tse'e vyinkutámíji to'k je yaa'tyajk juu' ve'e jem tso kukajpunip; jékanits je'e ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap, jékani tse'e kyanaxyaxju. Ka'ats je'e ve'e jep tujkp chuuna; jepe'e aajntkup tyun'it joma ve'e je oo'kpa ñaxtákada. ²⁸ Ku ve'e du'ix je Jesús, van'it tse'e d'uvinkoxkteni, jetse'e mákk dunuujmi:

—¿Ti katsts uu'me'e njayepump?, Jesús. Je'e xa mitse'e je y'Onuk, je Nte'yam, juu' ve'e dunukajxmikajxp. Nmunoo'kxtkpts ats mitse'e jets atse'e kadi xtsaachtún.

²⁹ Ve'em tse'e vyaajñ kux pyavaampye'e je Jesús je ko'oyjáyuvap jetse'e pyítsumnit. May náxanits je'e ve'e je ko'oyjáyuvap tyukkoo'yaja vye'na, nay ve'empa tse'e cadenatsum jem kya'm jets jem tyékum je jayu jyak'itju; ax vinnaajknáxts je'e ve'e jyak'tsum, ve'emts je'e ve'e dutukpojtikúx je cadena jetse'e je ko'oyjáyuvap yaknajxjini joma ve'e kyapantsuuna. ³⁰ Van'it tse'e je Jesús y'amotutúviji:

—¿Tise'e mxaaj?

Van'it tse'e y'atsaajv:

—Miijl Am atse'e nxaaj.

Je'e kajxts je'e ve'e ve'em vyaajñ kux numaye'e je ko'oyjáyuvap tutyuntuktajkijini vye'na. ³¹ Ax je ko'oyjáyuvap tse'e dumunoo'kxtktu je Jesús jetse'e kadi pyakéxjada jep kaak jótup. ³² Jem tse'e tonun viinm vye'niduva numay je keem jya'kxta. Van'it tse'e je ko'oyjáyuvap dumunoo'kxtkti je Jesús jetse'e myaso'okjadat jetse'e najkx je keem dutuktákada. Yakjajtuxjudu tse'e je Jesús. ³³ Van'it tse'e je ko'oyjáyuvap pyítsumdini jem je yaa'tyajk jya'vin kajxm jetse'e je keem dutuktajkidi. Van'it tse'e nujom je keem kyusnoomdi jem tonun viinm jetse'e y'ano'midi jem maja na'akaya jootm. Jep tse'e ñax'oo'kkajxtini.

³⁴ Ku tse'e je keem ixpa du'ixti jets vintso ve'e juu' jaty jyajty, tsa'kidu tse'e. Jatyji tse'e ñajkxti jem kajpun kajxm jetse'e du'ava'nidi juu' ve'e toojnju kojtsju. ³⁵ Van'it tse'e je numay jayu pyítsumdi, jetse'e najkx du'ixta pan ti ve'e tutyunju tukyatsju. Ku tse'e jye'ydi joma ve'e je Jesús, jem tse'e dupaatti je yaa'tyajk juu' ve'e jem jya'vin kajxm je ko'oyjáyuvap tuy'it. Jemts je'e ve'e chuuna je Jesús je tyek mutam, xáxani jets óyani je vyinma'yun. Tsa'kidu tse'e je jáyuda ku ve'e du'ixti. ³⁶ Pan pan jatye'e du'ixtu pan vintso ve'e je Jesús duyakjotkadaaky je jayu, vyaajniju tse'e je jayu juu' ve'e je'ydu. ³⁷ Van'it tse'e nujom je jémit jayu ooy tyuntsa'kidi, je'e kajx tse'e dumunoo'kxtkti je Jesús jetse'e

jem choo'nnit. Van'it tse'e je Jesús tyajki jem barco jootm jetse'e vyimpijtni jem jado'k ado'om maja na'akaya pa'am. ³⁸ Je yaa'tyajk juu' ve'e je ko'oyjáyuvap jem jya'vin kajxm tuy'it, jyamunoo'kxtk tse'e je Jesús jetse'e kuduyakjajty jetse'e kudumaadi. Van'it tse'e je Jesús ña'muxji jetse'e tyánut. Jidu'um tse'e vyaajñ:

³⁹—Vimpijtni jem mtak'am jets avana ti maalyune'e je Nte'yam tumto'nuxju.

Van'it tse'e ñujkx je yaa'tyajk jetse'e je kajpun duvaajnijkujx nujom juu' ve'e je Jesús tyoon je'e kajx.

Je Jairo je ñaax jets je ta'axtajk juu' ve'e je Jesús je vyit dutoon

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Ku tse'e je Jesús jye'lynuva jem jado'k ado'om maja na'akaya pa'am, jem tse'e numay je jayu ooy tyun'al'ixjidini vye'na, ooye'e tyunxoondukta ku ve'e jye'ya. ⁴¹ Van'it tse'e to'k je yaa'tyajk jye'y juu' ve'e jep tsaptujkp dunuvintsánip, Jairo ve'e xyaaj. Van'it tse'e je Jesús dvincoxkteni jetse'e dumunoo'kxtk jetse'e jem tyak'am ñajkxut ⁴² kux jeme'e to'k je ñaax juu' ve'e makmejtsk joojnt jo'n ve'nip, to'kamts je'e ve'e dunaaxa, oo'kun ámanits je'e ve'e vye'na. Ku tse'e je Jesús ñujkx, numay tse'e je jayu tyumpanajkxji jetse'e tyunyak'atijmojkni.

⁴³ Jem tse'e numay jayu akojkm ñajkxpa to'k je ta'axtajk juu' ve'e makmejtsk joojntani dujajeypp je vinnujkxju pa'am, távani tse'e je tso'yivatajk dutukmujokyajxni

nujom juu' ve'e y'ixp jyayejpp, ni pana tse'e kya'o'yixji jetse'e yakjotkada'akjut. ⁴⁴Van'it tse'e jep naadup tsov je Jesús je vyitupaa'v dutoojnji. Tun jatyi tse'e y'atúvini je vinnujkxju pa'am.

⁴⁵Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—¿Pants atse'e tuxtán?

Ku tse'e ni pana dukakuvujk, van'it tse'e je Pedro jets je myujatyoo'da vyaandi:

—Yak'ixpajkpa, ya numay jayu xa mitse'e m'atijmojkjup, ijette'e x'amotutúva pan pane'e tumtanju!

⁴⁶Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—Jeja xa ve'e je jayu pan pan atse'e tuxtán, kux nja'vi atse'e taav jets ta atse'e je nmakkin nyaktún.

⁴⁷Ku tse'e je ta'axtajk ñajya'viji jets nuk'e'xnataka ve'e tyaajñ, van'it tse'e tyuntsa'kini jetse'e nunmíppnup dununujkx je Jesús, jetse'e dūvinkoxkteni, jetse'e jeja je numay jayu vyinkujk dū'ava'ni jets tyajxe'e dutaajn jets vintso ve'e tun jatyi jyotkadaakni. ⁴⁸Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Mjotkadaaknu xa ve'e taav je'e kajx ku atse'e tuxjaanchjáva. Najkxni oy aaj oy joot.

⁴⁹Kojtsna tse'e je Jesús vye'na, van'it tse'e to'k je jayu jye'y, jem tse'e je Jairo tyak'am chaa'n, jetse'e je Jairo dunujjmi:

—Távani xa ve'e je mnaax y'aa'k. Kadi xjaa'k'ats'u'ux ya yak'ixpajkpa.

⁵⁰Ku tse'e je Jesús dū'amotunajxy, van'it tse'e vyaajñ:

—Kadi mtsa'aga. Koojyji xa atse'e xjaanchjávat jetse'e je mnaax jyotkadaaknit.

⁵¹Ku tse'e jye'ydi joma ve'e je tajk, ni pana tse'e je Jesús

dukayakjajti jetse'e dumaattákat, je Peedroji ve'e, je Santiago, je Juan, jets je kiix ónuk je tyee' je tyaak. ⁵²Tum ñuyaaxtup tum ñutsaachvinmaaydup tse'e je jayu vye'nada je kiix ónuk. Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Kadi mya'axta. Ka'a xa ya'a ve'e ya kiix ónuk y'aa'ka, maapji ya'a ve'e.

⁵³Yaktukxiik tse'e kux ñuja'vidup je'e ve'e jets aa'kani je'e ve'e vye'na.

⁵⁴Van'it tse'e je Jesús je kiix ónuk je kya'aj dukoojnuk, jetse'e makk kyajts, jetse'e dunujjmi:

—Kiix ónuk, pojtukni.

⁵⁵Van'it tse'e je kiix ónuk jyoojntypajknuva jetse'e jatyi pyojtukni. Van'it tse'e je Jesús vyaajñ jetse'e duyakkáydat je kiix ónuk. ⁵⁶Atuva atoki tse'e je tyee' je tyaak tyuntaandi. Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi jets ni pana ve'e dukavaajnjadat jets ti ve'e tutyunju tuckyatsju.

Ku je Jesús dū'akejxva'kxti je y'ixpajkpatajk ka'amaayva

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 Van'it tse'e je Jesús duyaknay'amojkiji je ñumakmejtsk ixpajkpatajk jetse'e dumoojy je kutojkun jetse'e je ko'oyjáyuvap duyakpítsumdat jem je jayu jya'vin kajxmda jetse'e je jayu dutuknuva'atstat jyajuu'pa'ama juu' ve'e myaatta. ²Van'it tse'e dukejxti ka'amaayva, jetse'e je jayu dutuknujávadat jets chajkpe'e je Nte'yam jetse'e je jayu ñapyaajmjidinit jem je'e y'am kya'm, jetse'e duyakjotkada'aktat pan pan jatye'e pajkjjudup. ³Jidū'um tse'e dunujjmi:

—Ka'a tse'e ti xmutsoo'ndat juu' ve'e m'ajootadap jeja too' aajy, ka'a tse'e xmutsoo'ndat je tajk, ka'a tse'e je apajkin, ka'a tse'e je tsapkaaky, ni ka'ava tse'e je meen. To'k ni'kxji ve'e je mvit xmunajkxtat juu' ve'e mjayejptup. ⁴Kujyajomatujka tse'e mtákadat, jeja tse'e mnamyájjadat pan vinxup xaaj ve'e mtanava'anda jem kajpun kajxm. ⁵Pan joma tse'e je jayu mkakuvákjada, mtsoo'ndinup tse'e jem jetse'e xvinxíttat je mteka jetse'e vyánukut je naxvay juu' ve'e tuxpava'akta jem kyajpun jootm, ve'em tse'e dunujávdadats jets ka óyap je'e ve'e juu' ve'e tyoondup. ⁶Najkxtuts je'e ve'e jem nujom pi'k kajpun kajxmda, ve'em tse'e duvaajnjada je jayu je oy kats je oy ayook, yakjotkadaaktuvap tse'e pan pan jatye'e pajkjudup jyajomatsova.

Ku je Yakanapejtpa Juan y'oo'kni

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Ku ve'e je yakkutojka Herodes je kats dumotu ti ve'e je Jesús tyuump, ooy tse'e je vinma'yun dutunjayejp kux jeme'e juu' ve'e vaandup jets joojntypajknuva ve'e je Yakanapejtpa Juan. ⁸Jempa tse'e pan pane'e vaanduvap jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxa Elías je'e ve'e, je'e ve'e joojntypajknuva jetse'e ñaajknúke'xnatajkijinuva. Nay jempa tse'e pan pane'e vaanduvap jets joojntypajknuva ve'e je viijnk juu' ve'e ijt je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxa. ⁹Ax je Herodes tse'e vaan:

—Nyakjayyukpojxinu xa atse'e je Juan. ¿Pants je'e n'it

vine'e juu' atse'e ooy je jayu xtuntukmumaajntyktup?

Yak'ixuvaan tse'e je Jesús.

Ku je Jesús je jayu duyakkaajy numugooxk miijl naxy

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Ku ve'e je kukatsivatajk vyimpijttini, van'it tse'e je Jesús duvaajnjidi pan ti jatye'e ojs dutonda. Van'it tse'e pyavoojvjidi jetse'e ñajkxti joma ve'e to'k je apuk it, je betsáidait kajpun mutam. ¹¹Ku ve'e je numay jayu dunujaj'vidi, van'it tse'e dupanajkxti je Jesús. Van'it tse'e kyuvajkjidi, jetse'e vya'nuxjidi vintso je'e ve'e ku ve'e je jayu y'litta jem je Nte'yam y'am kya'm, jetse'e duyakjotkadaakni pan pan jatye'e pajkjudup.

¹²Ku ve'e tánani je it vye'na, van'it tse'e je Jesús je ñumakmejtsk ixpajkpatajk vyinkutámijidi jetse'e ña'muxjidi:

—Pakejxtini to'k aaj ya jáyuda jetse'e najkx du'íxtada je kyaaky je tyojkx jem pi'k kajpun kajxmda jets jem kam jootm jets je it joma ve'e pyoo'kxtat, kux ka'a xa ve'e yaja tii ni tía joma uu'me'e yájada.

¹³Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi: —Miitse'e myakkáydap.

Van'it tse'e y'atsoovdi:

—Ka'a xa aatse'e uxym ntimaada, mugooxkji aatse'e yap je tsapkaaky nmaada jets mejtskji je ajkx. ¿Ukpú najkxp aats vine'e njoy je kaaky je tojxk jetse'e nujom kyáydat?

¹⁴Ax je jayu tse'e juu' ve'e jem ve'nidup, numugooxk miijl jo'n tse'e y'ijtti je yaa'tyajk. Van'it tse'e je Jesús dunujjmi je y'ixpajkpada:

—Pajkva'kxtats ya jayu nuvujxtkupxuk majk jaty jo'n jetse'e xyak'ajxtuktat.

¹⁵Ve'em tse'e dutoondi. Jetse'e nujom y'ajxtkti. ¹⁶Van'it tse'e je Jesús dukoojnuk mugooxk je tsapkaaky jets mejtsk je ajkx. Van'it tse'e jem tsajm tso pyat'ix jetse'e je Nte'yam dukukojsji. Van'it tse'e duyakva'kxy, jetse'e dumoooydi je y'ixpajkpatajk, jetse'e je numay jayu dutukvinkuka'yidi. ¹⁷Ax nujom tse'e je jayu kyaaydi jetse'e kyooxjidi. Ku ve'e je jayu kyakyajxti, van'it tse'e dupakmojktini jamakmejtsk kach je tsapkaaky kunax jets je ajkx kunax.

Ku je Pedro du'ava'ni jets je Jesús je'e ve'e je Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸To'k nax tse'e je Jesús naaydum chapkajts. Jem tse'e je y'ixpajkpatajk dumaadada vye'na. Van'it tse'e je Jesús y'amotutúvijidi: —¿Vintsose'e je jayu vya'anda, pánuk atse'e?

¹⁹Van'it tse'e y'atsoovdi:

—Jem xa ve'e pane'e vaandup jets mitse'e je Yaknapajtpa Juan, jempa tse'e pane'e vaanduvap jets je Elías mitse'e, nay jempa tse'e pane'e vaanduvap jets mitse'e nuto'k juu' ve'e ijt je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa, je'ek tse'e joojntypajknuva.

²⁰Van'it tse'e du'amotutúvidi:

—Jets miitsta, ¿vintso's miitse'e mvaanduva jets pan atse'e?

Van'it tse'e je Pedro y'atsaajv:

—Mits xa je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit.

Ku je Jesús du'ava'ni je y'oo'kun

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹Van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk dutukpavaandi jets ni pana ve'e dukavaajnjadat jets je'e je'e ve'e je Cristo. ²²Jetse'e dunuujmidi:

—Tun vinkopk xa je'e ve'e jets atse'e ooy ntunsaachpaa'tut. Ka'ats atse'e xkuváktat je israeejlit je myújit jáyuda, je tee'tajk je vyintsanda, jets je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk. Xyak'oo'ktapts atse'e je jayu; ax joojntypajknuvaps atse'e kutoojk xaaj, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

²³Van'it tse'e dunuujmidi nujom je jáyuda:

—Pan pan xa ve'e dutsojpk jetse'e y'ijtnit ats maat, va'an tse'e dumasokkajxni je y'avintso vinma'yun, jetse'e jóvum xaaj je jyoot je jya'vin dumakpámut jetse'e chaachpaa'tut ax jo'n je jayu juu' ve'e je y'oo'kun du'anajkxip ku ve'e je cryuuz dupaku'u, jets atse'e xpamiinnit. ²⁴Kux pan pan xa atse'e xkajaanchja'vip kuxe'e dutsa'aga jetse'e y'oo'kut, ka'ats je'e ve'e dujayéput je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. Ax pan pants atse'e ijtp xjaanchja'vip, óyame'e y'oo'kut ats kajx, je'e tse'e dujajejpnup je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp. ²⁵Ni vinxupa xa je'e ve'e je jayu kyato'nuxjut ku ve'e duje'eikáxut nujom ya naxviijnit it jetse'e vyintókiyut je jayu je jyoot je jya'vin. ²⁶Kux pan pan xa atse'e xtuktsó'otyoomp jetse'e ats je nkats je n'ayook dutuktsó'otyoompa,

ntuktso'otyoompaps ats je'e ve'e ku atse'e nmiinnuvat ats je nmajin maat, ats je nTee' je myajin maat, jets je va'ajts ángeles je myajin maat. ²⁷Tyúvam xa atse'e nva'añ jets jeja ve'e je jáyuda juu' ve'e yaja ijttup jetse'e kya'oo'ktat pan ka'ana ve'e du'ixta je Nte'yam je kyutojkun myin.

**Ku je Jesús tyikts jetse'e y'ajaj
y'atu'kx**

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Toodojtuk xaaj jo'nani tse'e je it ñaxy vye'na ku ve'e je Jesús ve'em vyaajñ, van'it tse'e ñujkx tsapkojtspa, je'e tse'e duvovutsoo'n je Pedro, je Santiago, maat je Juan. Van'it tse'e pyejtti joma ve'e to'k je kopk. ²⁹Tsapkojtsp tse'e je Jesús vye'na, van'it tse'e je vyiiin je y'aaj tyikts jetse'e je vyit ojts tyumpoo'pikúx jetse'e y'ajaj y'atu'kx. ³⁰Van'it tse'e vya'kke'xti numejtsk je yaa'tyajk jetse'e dumaatnakojtspide je Jesús. Je Moisés jets je Elíasts je'e ve'e ijttu. ³¹Naa'vittjdupts je'e ve'e je tsapjootmit majin; je'ets je'e ve'e kyojtstup ku ve'e je Jesús y'oo'kut jem Jerusalén. ³²Manajxtu tse'e je Pedro maat je myujatyootajk. Ku tse'e jyo'tvijti, van'it tse'e du'ixti je Jesús je myajin maat jets janumejtsk je yaa'tyajk juu' ve'e je Jesús myaatténidup. ³³Najxtinup tse'e vye'nada numejtsk je jayu, van'it tse'e je Pedro dunuujmi je Jesús:
—Yak'ixpajkpa, oy xa je'e ve'e ku aatse'e yaja n'it. Va'ants aats dupumu toojk je pi'k ojts atyajk: to'k mits mje'e, jets to'k je Moisés jye'e, jets jado'k je Elías jye'e.

Ax ka'a tse'e je Pedro dunujava pan ti ve'e kyajtsp. ³⁴Kojtspna tse'e vye'na ku ve'e to'k pak je vínuts ñuje'yjidi jetse'e yo'tsjidi. Ax tsa'kidu tse'e je ixpajkpatajk ku ve'e yo'ts'ukvaajjidi je vínuts. ³⁵Jep tse'e vínuts akujkp myotu to'k je ayook. Jidu'lum tse'e vyaajñ:

—Yá'a xa ve'e ats je n'Onuk, juu' atse'e ooy ntuntsajkp. Amotunaxta juu' ve'e kyajtsp.

³⁶Ku ve'e je ayook y'atuvi, van'it tse'e du'ixti jets naaydume'e je Jesús vye'nini; ama'at tse'e tyaandi. Ka'a tse'e dupanvaajjidi juu' ve'e y'ixtu, van'itnume'e ku ve'e je Jesús jyoojntykpajknuva.

**Ku je Jesús duyakjotkadaaky to'k
je jayu juu' ve'e jem jya'vin kajxm je
ko'oyjáyuvap**

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷Je ku'óxit tse'e, jeme'e kopk viinm kyadaaktini vye'na, van'it tse'e numay je jayu je Jesús du'anajkxidi. ³⁸Jem tse'e numay jayu akojkm to'k je yaa'tyajk vye'na juu' ve'e mak'k dumukojs je Jesús, jetse'e vyaajñ:

—Yak'ixpajkpa, ixu to'k aaj ats je nmajntk kux je'ejyji ve'e to'k ats nmajntkip. ³⁹Ax to'k tse'e je ko'oyjáyuvap ats je n'ónuk dumach jetse'e duyakya'axy, jetse'e duxituyo'oy jetse'e jep ats je n'ónuk y'avup pyítsum je aa'pk. Ax tsachpaatp tse'e ats je n'ónuk, ka'a tse'e je ko'oyjáyuvap myaso'okuva'añju. ⁴⁰Távani xa atse'e njamunoo'kxtukta ya m'ixpajkpatajk jetse'e duyakpítsumdat je ko'oyjáyuvap, ax ka'a tse'e y'o'yixjidi.

⁴¹ Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:
—iMiits xa je'e ve'eda juu' ve'e
je Nte'yam dukajaanchja'vidup
jets ka vintúvav je'e ve'e juu' ve'e
mtoondup! ¿Joma vaatts atse'e
njaa'kja'ítut miits maatta jetse'e
njaa'kjamuténadat? Yakminu je
m'ónuk.

⁴² Ax ku tse'e je mix ónuk
duyaknajxti jeja je Jesús vyinkujk,
van'it tse'e je ko'oyjáyuvav yakkítuji
jetse'e xyituyo'yji. Van'it tse'e je
Jesús dutuknuujmi je ko'oyjáyuvav
jetse'e duyakjotkadaakni
je mix ónuk, jetse'e je tyee'
dutukkatajkinuva. ⁴³ Ax nujomda
tse'e je jayu atuva atóki je Nte'yam
je myajin dutuktaandi.

Ku je Jesús je y'oo'kun du'ava'ninuva
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Atuva atókina tse'e vye'nada je
jayu maat juu' ve'e je Jesús tyuump,
van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk
dunuujmidi:

⁴⁴—Amotunaxta oy juu'
atse'e nkotsuvaampy, ka'a tse'e
xjaa'tyókidat. Yakpámup xa atse'e
jem je jayu kyam juu' atse'e
xtso'oxpajktup, ats, je Jayu Juu'
ve'e Nupaamduka Ijtp.

⁴⁵ Ax ka'ats je'e ve'e
duvinmótudi je y'ixpajkpatajk
juu' ve'e je Jesús kyajtsp kux
kyayaknuke'xnatajkipnume'e vye'na
jetse'e duvinmótudat; tsá'kidup
tse'e jetse'e du'amotutúvi'óyadat
pan vintso ve'e dutij.

Je'e juu' ve'e dunumájip
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Van'it tse'e je ixpajkpatajk
ñakyojtsvintso'ukvaajniji pan

pane'e dunumajikajxp aje'ejjida.

⁴⁷ Ku ve'e je Jesús dunuja'vi
vintso ve'e vvinmayda, van'it
tse'e dupuujm jeja pya'ayi to'k
je pi'k ónuk, ⁴⁸ jetse'e dunuujmi je
y'ixpajkpatajk:

—Je jayu pan pane'e oy jayu
napyaajmjup maat to'k je pi'k
ónuk ax jo'n ya'a, ve'emts je'e ve'e
ax jo'n oy jayu kuñapyumju ats
maat. Ax je jayu pan pane'e
oy jayu napyaaajmjup ats maat,
ve'emts je'e ve'e ax jo'n oy jayu
kuñapyumju maat je'e pan atse'e
xkejxp. Kux pan pan xa ve'e miitsta
naajkpi'kikajxpup, je'ets je'e ve'e juu'
ve'e dunumájip.

**“Pan pan xa ve'e xkatso'oxpajkumdup,
uu'm maattats je'e ve'e”**
(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Van'it tse'e je Juan ña'muxji:
—Yak'ixpajkpa, n'ix aatse'e to'k
je jayu juu' ve'e mits je mxaaj
dukojtspaatp jetse'e duyakpítsum
jem je jayu jya'vin kajxm je
ko'oyjáyuvav; ax ve'emts aats je'e
ve'e nnuujma jets ka'a ve'e ve'em
jyátukat, je'e kajx ku ve'e uu'm
maatta kyavidut.

⁵⁰ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:
—Ka'a xa miitse'e ve'em
kuxnuujmidi, kux pan pan xa ve'e
xkatso'oxpajkumdup, uu'm maattats
je'e ve'e.

**Ku je Jesús dutuknuujmi
je Santiago maat je Juan**

⁵¹ Ku ve'e tyámini vye'na jetse'e
je Jesús chajpejtnit, van'it tse'e
je makk aaj je makk joot dupuujm
jetse'e jem Jerusalén ñujkx. ⁵² Kyejx
tse'e je kyukátsivada jetse'e

vyintoo'vákajadat. Ax je'e tse'e je'ydu joma ve'e to'k je pi'k kajpun juu' ve'e jem samaariait y'it jootm. Jem tse'e duja'íxtidi je it joma ve'e je Jesús kuñamyajji. ⁵³Ax ka'a tse'e je jémit jayu dutsojkti jetse'e jem tyánut kux y'íxtupe'e jets jeme'e Jerusalén ñajkxta. ⁵⁴Ku ve'e ve'em du'ixti numejtsk je y'ixpajkpa, je Juan maat je Santiago, van'it tse'e je Jesús dunuujmidi:

—Maja Vintsán, ¿mtsajkpe'e jets aatse'e je Nte'yam n'amótuvut jetse'e je jaajn duyakkustákat jem tsajviinm jets ya'a ve'e kyutókidat?

⁵⁵Van'it tse'e je Jesús vyin'íxjidi jetse'e tyukna'muxjidi. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Ka'a xa miitse'e xnujávada ti vinma'yune'e mjajejptup, kux ka óyap je'e ve'e juu' ve'e mtonumpituvandup. ⁵⁶Ka je'ep xa atse'e nnumiimp jets atse'e je jayu nyakkutókiyut, je'e ve'e jets atse'e je jayu nyaktso'okut, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdúka Ijtp.

Van'it tse'e ñajkxti joma ve'e jado'k je pi'k kajpun.

Nutoojk je jayu juu' ve'e je Jesús dupanajkxuvaandu

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷Jeja tse'e too' aajy vye'nada, van'it tse'e je Jesús to'k je yaa'tyajk ña'muxji:

—Mpanajkxuvaampy xa ats mitse'e pan joma ve'e mnujkx.

⁵⁸Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Jep xa ve'e je vaax je y'aajntk joma je'e ve'e chuuna, jempa tse'e je jeyyva tánuk je pye'en, ax ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdúka Ijtp, ni je'ets atse'e xka'ijtja joma atse'e ya nukuvajk nko'okut.

⁵⁹Van'it tse'e je Jesús dunuujmi jado'k je jayu:

—Pamiinni ats.

Van'it tse'e y'atsaajv:

—Vintsán, masookk ats to'k aaj jets atse'e je ntee' nyaknaxtákat, van'litts ats mitse'e mpanajkxnit.

⁶⁰Jetse'e je Jesús y'atsoojvji:

—Je'eda pan pan jatye'e

dukajajejptup je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, va'an tse'e duyaknaxtákada je y'oo'kpada; jets mits, najkxuts jetse'e je jayu xvaajnat vintso ve'e y'ijttinit jem je Nte'yam y'am kya'm.

⁶¹Van'it tse'e jado'k ña'muxjuva:

—Mpanajkxuvaampy xa ats mitse'e. Masookk ats to'k aaj jets atse'e too'vajkp najkx du'avana jem njan'am ntak'am.

⁶²Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Pan pane'e ijtp ax jo'n je jayu juu' ve'e je kaaj yo'on ka'aj dumajtsp, van'it tse'e y'ixumpit ku ve'e yu'uj, ka'ats je'e ve'e duvinmachju jetse'e y'ítut jem je Nte'yam y'am kya'm.

Ku je Jesús du'akejxva'kxy nutoogupxuk majk je y'ixpajkpatajk

10 Távani tse'e je Maja Vintsán ve'em vya'añ vye'na, van'it tse'e duvinkaajñ janutoogupxuk majk je y'ixpajkpatajk jetse'e numejtsk jaty dukejx juu' ve'e vintoo'vákajadap jeja nujom kajpun kujx joma je'e ve'e ñajkxut. ²Jidu'um tse'e dunuujmidi:

—Ooy xa ve'e je jayu juu' ve'e dukah'amotunajxtupna je oy kats je oy ayook. Ve'em xa je'e ve'eda ax jo'n je trigo taajm juu' ve'e pakmojkip. Ax nu'eejji tse'e

je toompada. Je'e kajx tse'e, amótuda je Kam je Vyintsán jetse'e je toompa dujaa'kkéxut jetse'e je jayu dutuknujávadat je oy kats je oy ayook. ³Najxxtats miits. Mpakejxtup xa ats miitse'e jetse'e m'íttat ax jo'n je carnero ónukta juu' ve'e najxtup jeja numay lobo akujk. ⁴Ka'a tse'e xpavítstat je m'apajkinda, ka'a tse'e xpavítstat je mmeenda, ni ka'ava tse'e je mka'ajkta. Ka'a tse'e mtánadat jeja too' aajy ku ve'e je jayu xkojtspo'o'kxtat. ⁵Ku ve'e jep tujkp mtákadat, kojtspo'o'kxtats jidu'um: "Je Nte'yam je y'oy joot maat tse'e y'ijttinit pan pan jatye'e tsuunidup yaja tujk." ⁶Pan mkuvajkjjudup tse'e je oy joot maat, mo'ojadapts je'e ve'e je Nte'yam je'e je y'oy joot. Ax pan ka'a tse'e mkuvákjada, vaajnjada tse'e je jayu jets ka'a ve'e je Nte'yam myo'ojadat je y'oy joot. ⁷Jyajomatujka tse'e mtákadat, jeja tse'e mnamyáyjadat jetse'e xkáydat x'oo'ktat juu' ve'e myakmo'odap. Tukkádaakjjudupts je'e ve'e je jayu jetse'e mmo'ojadat je mtukjoojntykinda, kux je toompa, vyinmajtsjup je'e ve'e jetse'e yakmujóyut. Ka'a tse'e tajkm tajkm mkáydat. ⁸Ku ve'e mtákadat jem kajpun jootm joma ve'e myakkuváktat, mkáydap m'oo'ktap tse'e pan ti ve'e myakmooydup, ⁹yakjotkada'akta pan pan jatye'e pajkjjudup aajnjudup jem, jetse'e xnaajmadat: "Je Nte'yam xa ve'e myaaxuxjudup jetse'e m'ijttinit jem y'am kya'm." ¹⁰Ax pan mtajkidup tse'e jem kajpun jootm jetse'e mkayakkuvákta, najxxtats jeja tyoo' aajy jetse'e je jayu xnaajmadat: ¹¹"Nvinxijtp aatse'e ya ntek jets

aatse'e mpujkja ya ñaxvay juu' ve'e yaja miits mkajpun kujxta aats tumpava'aky, ve'em tse'e je nuja'vin xjayéptat jets ka'a ve'e mnapyámjada jem je Nte'yam y'am kya'm. Ax nujávada tse'e jets távani ve'e je Nte'yam myaaxuxjada jetse'e m'ijttinit jem y'am kya'm." ¹²Ve'emts atse'e nva'añ jets ku ve'e dupaatnit je xaaj ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit, nujojk tse'e je tsaachpaatun yakmooydinit je jayu juu' ve'e jem kajpun kajxm tsuunidup jets ni ka'a ve'e je sodómait jáyuda.

**Je'eda pan pan jatye'e
dukakatsupajktup je Nte'yam**

(Mt. 11.20-24)

¹³iAyoov xa ve'e miits je mjootta, coraziinit jáyuda! iAyoov xa ve'e miits je mjoottava, betsáidait jáyuda! Pan kuyaktuujn xa ve'e jem tiirovit jets sidoonit kyajpun kajxmda je majin juu' atse'e yaja ntuump uxyam paat miits maatta, kuvyinmayumpijttinits je'e ve'e, kudumasooktinits je'e ve'e je kyoy joojntykinda, kuduyaknuke'xnatajkidits je'e ve'e jets ñutsaachvinmaaydupe'e je tyókinda ku ve'e je koompa yo'tspa vit kuñatyukxoxxjidi jetse'e kuñapya'muxjidi je jaajm jem ñi'kxmda kyojmda. ¹⁴Ku ve'e dupaatnit je xaaj ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit, nujojk tse'e je tsaachpaatun myakmooydinit jets ni ka'a ve'e je jayu juu' ve'e tsuunidu jem tiirovit jets sidoonit kyajpun kajxmda. ¹⁵Jets miitsta, capernaamit jáyuda, çe'veme'e mvinmayda jets mtsajpéttape'e?

Ax ka'a tse'e, myakpakejxtinupe'e jem joma ve'e je it juu' ve'e dunu'ava'tikajxp.

¹⁶Pan pan xa miitse'e mkats'amotunajxjudup, ve'emts je'e ve'eda ax jo'n atse'e kuxkats'amotunajxti. Pan pants miitse'e mkakuvajxjudup, ve'emts je'e ve'eda ax jo'n atse'e kuxkakuvajkti. Ax pan pan jatys atse'e xkakuvajktup, ve'emts je'e ve'e ax jo'n kudukakuvajkti je'e pan atse'e xkejxp.

Ku vyimpijttini je nutoogupxuk majk ixpajkpada

¹⁷Ku ve'e vyimpijttini je nutoogupxuk majk ixpajkpada, van'it tse'e dunuujmidi je Jesús:

—Maja Vintsán, ku xa aatse'e mits je mxaaj nkojtsppa'ty, je ko'oyjáyuvap paatts aatse'e xkatsupajktup.

¹⁸Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—N'ix xa atse'e je Satanás kyusvívup, jeme'e tsapjootm chaa'n ax jo'n to'k je vítsuk ñaxkada'aky.

¹⁹Atsts miitse'e nmooydu je kutojkun jetse'e xtuktee'ndat je tsaa'n jets je kaa'pyk, je'e paat jetse'e xyakkutojkjadat je Satanás viinm, je'e juu' ve'e je Nte'yam dutso'oxpajkp. Ka'ats miitse'e ti mjátjadat mnáxjadat.

²⁰Oyam tse'e vye'ema, ka je'e kajxjyap tse'e mxoonduktat kuxe'e je ko'oyjáyuvap mkatsapákjada, je'e miitse'e nuyojk mtukxoonduktap kux javyétani ve'e je mxaajta jem tsapjootm.

Ku je Jesús xyoojntk

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹Ku tse'e van'it, jetse'e je Jesús xyoojntk je Espíritu Santo kajx, jetse'e vyaajñ:

—Tata, mits xa ve'e mka'mikujxp je tsapjootmit it jets ya naxviijnit it. Nkukojtjsip ats mitse'e kux je jayu juu' ve'e je pi'k ónuk jo'n ijttup, je'ets mitse'e mtuknuja'vidu juu' ve'e myo'tsju je'eda pan pan jatye'e natyijjudup kuvij jáyuda jets juu' ve'e ooy juu' jaty dutunnuja'vidup. Ve'em tse'e, Tata, kux ve'em xa mitse'e xtsak.

²²Nujom xa atse'e je nTee' xtukkatajikikujx. Ni pana xa atse'e xka'ixa; ats je nTee'ji atse'e x'ixa. Ax ni pana tse'e duka'íxaiva ats je nTee'; atsji ve'e n'ixa, ats, je'e je y'Onuk, jets je'eda pan pan jatye'e ntsajkp jets atse'e je nTee' ntuk'íxut.

²³Van'it tse'e dvin'ixti je y'ixpajkpatajk jetse'e dunuujmidi aje'ejjjida:

—Xoon xa je'e ve'eda pan pan jatye'e je vyijn dutuk'íxtup juu' miitse'e uxyam m'íxtup, ²⁴kux ve'em xa ats miitse'e nvaajnjada jets numaye'e je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta jets numaye'e je yakkutojkpa duja'ixuvaandi juu' miitse'e uxyam m'íxtup, ax ka'ats je'e ve'e du'ixti, jyah'amotunaxuvaanduts je'e ve'e juu' miitse'e uxyam m'amotunajxtup, ax ka'ats je'e ve'e du'amotunajxti.

Je oy samaariait jayu tukmu'a'ixmojkin

²⁵Van'it tse'e to'k je tsaptujkpit yak'ixpajkpa tyeni jetse'e je Jesús dutukkats'ixti. Jidu'um tse'e du'amotutuvi:

—Yak'ixpajkpa, étis ats vine'e ntónup jets atse'e njayejpnit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp?

²⁶Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:
—¿Vintsose'e javyet jep je Moisés
pyava'nun kujxp? ¿Vintso ve'e
xkats?

²⁷Van'it tse'e je tsaptujkpit
yak'ixpajkpa y'atsaajv:

—“Tsokta je Maja Vintsán, uu'm
je nNte'yamamda, nujom ja'vin,
nujom aaj nujom joot, nujom
je mmaju maat, jets nujom je
mvinma'yun maat. Tsojktuvats je
mmujantamda je mmutaktamda
ve'em ax jo'n viinm mnachókjada.”

²⁸Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:
—Oy xa ve'e tum'atsav. Tonu
ve'em jetse'e xjajejpnit je
joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp.

²⁹Kanatyokimpamuvaajnjup tse'e
je tsaptujkpit yak'ixpajkpa, je'e kajx
tse'e vyaajñ:

—¿Pants je'e ve'e ats je
nmujantam je nmutaktam?

³⁰Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:

—To'k nax xa ve'e to'k je jayu
jem Jericó ñujkx, jeme'e Jerusalén
chaa'n. Jeja tse'e too' aajy
kyada'aky vye'na, van'it tse'e
je mee'tspa myajtsjidi jetse'e
pyajkuxjidi nujom je pyaamdúk
juu' ve'e myaat vye'na, je vyit paat
tse'e pyajkjidu, jetse'e duvojpti,
dutsii'kti, jetse'e dumasookti
oo'kun ámani. ³¹Ve'em tse'e jyajty
jetse'e jem ñajxpa to'k je tee'. Ku
tse'e du'ix, jetse'e dujakeek. ³²Nay
ve'empa tse'e ñajxpa je tsov to'k
je Leví je chaan je kyooj juu'
ve'e duputajkip je tee'tajk. Ku
tse'e du'ixpa, nay ve'empa tse'e
dujakeekpa. ³³Ax jem tse'e ñajxpa
to'k je samaariait jayu. Ku tse'e
du'ix, tyukmo't tse'e. ³⁴Van'it tse'e
dumutami je jayu jetse'e je xya'ajka

dutuktso'yi je pa'ajk tsaaydum naaj
jets je olivos aceite. Van'it tse'e je
vit dutuknupijit je xya'ajka. Van'it
tse'e duyakpejt jem byuurro ni'kxm
jetse'e duyaknujix joma ve'e to'k je
tajk joma ve'e je jayu myatáñ. Jem
tse'e to'k tsooj du'ix. ³⁵Ku tse'e je
samaariait jayu choo'nni je kujápit,
van'it tse'e duyakpítsum mejtsk
je denario meen jetse'e dumoojy je
kutajk, jetse'e dunuuymi: “Nvaate'e
to'k aaj ya jayu xjaa'kpa'am'ixut.
Pan mjaa'kyaktuump tse'e je meen,
nmukuvejt nupts ats mitse'e ku
atse'e nvimpijtnuvat.”

³⁶Van'it tse'e je Jesús
je tsaptujkpit yak'ixpajkpa
du'amotutuvi:

—¿Pan tse'e mnasja'vip nutoojk ya
jayu juu' ve'e oy dumutoon je jayu
juu' ve'e yakmee'ts?, ve'em ax jo'n
je myujantam je myutaktam oy
kudumutuujn jo'n.

³⁷Van'it tse'e y'atsaajv:
—Aaj, je'e xa ve'e juu' ve'e
tukmo'tju.

Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:
—Najkxni, jetse'e nay ve'em je
jayu xtoompat.

Ku je Jesús vye'na jep je Marta jets je María tyak'ap

³⁸Ku ve'e je Jesús je tyoo'
dupajknuva, van'it tse'e tyajki jem
pi'k kajpun jootm. Jem tse'e to'k
je ta'axtajk juu' ve'e Marta duxaaj,
je'e tse'e takmoojyju. ³⁹Jempa tse'e
to'k je y'uts juu' ve'e María duxaaj,
je'e tse'e jeja je Jesús vyinkujk
ajxtk jetse'e du'amotunaxy juu'
ve'e je Jesús kyajtsp. ⁴⁰Je Marta
tse'e duyakkayuvaamp oy je Jesús,
je'e tse'e ka'itumoojyju, je'e kajx

tse'e je Jesús d̄vinkutami jetse'e d̄nuujmi:

—Maja Vintsán, ÷ka'a mitse'e xvinmay vintso atse'e ya n'uts xmasa'ak naaydum maat ya toonk? Naajma to'k aaj jets atse'e min xputaka.

⁴¹ Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji:
—Marta, Marta, may viijn je'e ve'e juu' ve'e mvinmaayp jetse'e mvinma'yunma'aju, ⁴² ax to'k viijn tse'e juu' ve'e mka'ijituxjup; ya María xa ve'e tud̄vinkán juu' ve'e n̄yojk oy. Ax ni pana tse'e kyapajkuxjut.

Ku je jayu chapkats

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Ku ve'e je Jesús to'k nax chapkojtskujx, van'it tse'e nuto'k je y'ixpajkpa ña'muxji:

—Maja Vintsán, tuk'ixus aats to'k aaj vintso aatse'e ntsapkótsut, ve'em ax jo'n je Yaknapejtpa Juan dutuk'ix je y'ixpajkpatajk.

² Van'it tse'e je Jesús vyaaññ:

—Ku miitse'e mtsapkótstat, jidu'um tse'e xkótstat:

Aats je nTee',
tsapjootm xa mits jeme'e,
va'ajts aaj va'ajts jootts
mitse'e, jetse'e myakvinjávát
myakvintsa'agat.
Yakmiinni to'k aaj je mkutojkuñ.
Ve'em ax jo'n jem tsapjootm
tyunju juu' mitse'e mtsajkp,
ve'em tse'e tyoojnjuvat yaja
naxviijn.

³ Mooyk aats ux Yam je kaaky je naaj juu' aatse'e jóvum xaaj ntukjoojntykip.

⁴ Mee'kxjik aats je ntokin,
ve'em ax jo'n aatse'e
ntokinmee'kxpa pan pan jaty
aatse'e xmutokintoomp.

Kadi aats to'k aaj xmasa'ak
jets aatse'e nka'at jem je
ko'oyjáyuvap y'am kya'm;
mitsts aatse'e x'ixup xjayépu,
x'axajtókup,
ve'emts aatse'e
xkah'amaadaagat je kyo'oy
je'e.

⁵ Van'it tse'e je Jesús jyaa'kvaajñ:
—÷Pants miits n'ite'e nuto'k,
jetse'e ñajkxut tso'm jo'n jeja je'e
tyak'aajy juu' ve'e myaatnayja'vijup
jetse'e dunaajmat: “Tuk'anoo'kxus
ats to'k aaj toojk je mtsapkaaky?,
⁶ kux to'k xa ve'e juu' atse'e
nmaatnayja'vijuvap, je'e tse'e
tummyatñ jeja ats ntak'aajy, ax ka'a
tse'e tii ti atse'e nmo'op.” ⁷ Van'it
tse'e jepji y'atsaajv tyujkp: “Kadi
ats xyakpojtuk kux távani xa atse'e
ya ntajk nyak'atojkni jets tats atse'e
ya n'ónuk nmaatma'vidini; ax
ka'ats atse'e x'uk'o'yixjini jets ats
mitse'e juu' nmo'ot.” ⁸ Ve'emts ats
miitse'e nnaajmada jets pojtkup
je'e ve'e jetse'e dumo'ot pan ti je'e
ve'e chajkp, ka je'e kajxape'e ku
ve'e dumaatnayjávaja, je'e kajxe'e
jetse'e kadi jyaa'k'atsu'uxju. ⁹ Ax
ve'emts ats miitse'e nnaajmada:
Amótuda juu' je Nte'yam, jetse'e
myakmo'odat; íxtada, jetse'e
xpaat'tat; kojtspo'o'kxta jeja
tak'aagui, jetse'e je Nte'yam
myak'avaatsuxjadat. ¹⁰ Kux pan pan
xa ve'e je Nte'yam juu' du'amótup,
yakmooyp tse'e; pan pan tse'e juu'
du'íxtip, pyaatyp tse'e; pan pan
tse'e kojtspo'o'kxp jeja tak'aagui,
yak'avaatsuxjup tse'e je Nte'yam.

¹¹ Miitsta, ónuk tee'da ónuk
taakta, ku ve'e je m'ónukta
m'amótujadat je tsapkaaky,

¿je tsaaj tse'e mmo'odap? Ku ve'e m'amótujadat je ajkx, ¿je tsaan tse'e mmo'odap? ¹²Ku ve'e m'amótujadat je tseetu't, ¿je kaa'pyk tse'e mmo'odap? ¹³Mjako'oyjáyuvada xa miitse'eda, mnuja'vidup tse'e jetse'e je m'ónukta xmo'odat je y'oy je'e; ax je nTee'amda, juu' ve'e jem tsapjootm, nuyojkts je'e ve'e dumo'ot je Espíritu Santo pan pan jatye'e amótujudup.

Ku je Jesús yaktij jets je ko'oyjáyvape'e je kutojkun moojyju

(Mt. 12.22-28; Mr. 3.19-26, 30)

¹⁴Yakpítsumnu tse'e je Jesús jem je yaa'tyajk jya'vin kajxm to'k je ko'oyjáyuvap juu' ve'e je yaa'tyajk oom duyaktaannu. Ku tse'e pyítsumni je ko'oyjáyuvap, van'it tse'e kyojtspajkni je yaa'tyajk. Atuva atóki tse'e tyaandi je numay jayu juu' ve'e du'ixtu. ¹⁵Ax jem tse'e juu' ve'e vaandu:

—Je Beelzebú, je ko'oyjáyuvap juu' ve'e dunuvintsanikajxp je ko'oyjayuvaptajkta, je'e xa ya'a ve'e moojyju je kutojkun jetse'e je ko'oyjáyuvap duyakpítsumut jem je jayu jya'vin kajxmda.

¹⁶Jempa tse'e pan pan jatye'e amótujudu to'k je tsajmit nuja'vin, ve'em tse'e dutukkats'ixtada.

¹⁷Nuja'vipts je'e ve'e je Jesús jets ti ve'e vyinmaaydup, je'e kajx tse'e dunuujmidi:

—Nujom tse'e je kutojkun juu' ve'e je jyayu nacho'oxpajkjjudup, vintókiyupts je'e ve'eda. Pan nacho'oxpajkjjudup tse'e je jayu juu' ve'e to'k jaajn to'k tajk, vintókiyvaps je'e ve'e. ¹⁸Nay ve'empa tse'e, pan

nacho'oxpajkjjudupts je'e ve'eda pan pan jatye'e ijttup jem je Satanás y'am kya'm, ka'a tse'e je kyutojkun jyejkpat. Je'e kajx xa atse'e ve'em nva'añ kuxe'e miits mva'anda jets je Beelzebú atse'e je kutojkun xmooyp jets atse'e je ko'oyjáyuvap nyakpítsumut jem je jayu jya'vin kajxmda. ¹⁹Pan je'ets atse'e kuxma'a je kutojkun jets atse'e je ko'oyjáyuvap nyakpítsumut jem je jayu jya'vin kajxmda, ¿pan tse'e dumooyp je kutojkun je mjáyuda jetse'e duyakpítsumdat je ko'oyjáyuvap jem je jayu jya'vin kajxmda? Je'e kajx tse'e je mjáyuda duyaknuke'xnatákada jets ka'a ve'e oy juu' xpayo'oyda. ²⁰Ax je Nte'yamts atse'e xmooyp je kutojkun jets atse'e nyakpítsumut je ko'oyjáyuvap jem je jayu jya'vin kajxmda, je'e tse'e va'ajts duyaknuke'xnatajkip jeja miits mvinkujkta jets ats kajxe'e je jayu y'itta jem je Nte'yam y'am kya'm.

Yakvinkadaak yaknaxkadaak tse'e je Jesús je Satanás

(Mt. 12.29-32; Mr. 3.27-29; Lc. 12.10)

²¹'Ku xa ve'e to'k je tsots yaa'tyajk jep dumaada juu' ve'e natyukkuvaajnup, jetse'e je tyajk du'ix'it, ka'ats je'e ve'e je pyaamduk tyijatyju tyinaxyju juu' ve'e jep tyujkp. ²²Ax pan mejtsp tse'e jado'k juu' ve'e nuyojk tsots ni ka'a ve'e je'e, jetse'e du'amaadaaga, van'it tse'e dupujkja nujom juu' ve'e myákkip jetse'e natyukkuva'anjut, jetse'e je pyaamduk duyakva'kxy juu' ve'e pyajkji.

²³'Pan pan xa ve'e ats maat ka'ijtp, txso'oxpajkpts ats je'e ve'e;

pan pants atse'e xkamaattoomp,
xmutokintoompts ats je'e ve'e.

Je ko'oyjáyuvap juu' ve'e vimpijtnuvap

(Mt. 12.43-45)

²⁴'Ku xa ve'e to'k je ko'oyjáyuvap je jayu dutukva'ach, ve'em tse'e vyimpavídut jem ta'ajts it jootm, y'ixtip tse'e joma ve'e pyoo'kxut. Ka'a tse'e dupaa'ty. Van'it tse'e ñaṅa'muxju: "Va'an ats du'avimpijtinuva joma atse'e n'ukpítsum." ²⁵Ku tse'e vyimpijtnuva, ve'em tse'e je jayu je jya'vin dupaa'ty ax jo'n to'k je tajk juu' ve'e pe'etapúk jets avaatsuva. ²⁶Van'it tse'e ñajxknuva jetse'e duyaktsaa'n januvuxtojtuk je myuko'oyjáyuvap juu' jatye'e nuyojk ka óyap jets ka'a ve'e je'e. Van'it tse'e tyajkikáxta tsuuniva jem je jayu jya'vin kajxm. Nuyojk ka óyapts je'e ve'e je jayu tyaannuva jets ka'a ve'e ku ve'e to'k dumaada y'ijt.

Je'eda pan pan jatye'e xoon

²⁷Ku ve'e je Jesús ve'em vyaajñ, van'it tse'e to'k je ta'axtajk kyojtspítsum jeja numay jayu akujk. Jidu'um tse'e je Jesús dunuujmi:

—Xoon xa je'e ve'e je ta'axtajk juu' ve'e myakke'xju jetse'e myaktsi'tsji.

²⁸Van'it tse'e je Jesús y'atsaajv:

—Xoon xa je'e ve'eda nuyojk pan pan jatye'e je Nte'yam je y'ayook du'amotunajxtup jetse'e dukutyonda.

Ku je ko'oy jayu du'amótudi je maja nujá'vin

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹Jaa'knay'amojkijidu tse'e je numay jayu joma ve'e je Jesús. Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—Ko'oy jáyuts je'e ve'e je jáyuda juu' ve'e uxyam joojntykidup, y'amótudup tse'e jetse'e du'ixtat je maja nujá'vin jetse'e ve'em juu' dujaanchjávadat. Ax ka'a tse'e je nujá'vin yakmo'odat; je nujá'vinji ve'e yakmo'odap juu' ve'e yaktaan je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa Jonás. ³⁰Kux ve'em ax jo'n je Jonás je nujá'vin duyaktaajñ maat je jayu juu' ve'e jem níniveit kyajpun kajxm tsuunidu, ve'emts atse'e je nujá'vin nyaktaajñiduvat maat je jayu juu' ve'e uxyam joojntykidup, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp. ³¹Ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit, yaknuke'xnatákaps je'e ve'e je yakkutojkpa ta'axtajk juu' ve'e tsoo'n jem joma ve'e je poj ñujkx jets vyinmajtsjudupele je tsaachpaatun je jáyuda juu' ve'e uxyam joojntykidup, kux va'ajts jékum je'e ve'e chaa'n jetse'e ojts du'amotunaxy je Salomón je vyijin je kyejun. Ax jeja tse'e to'k yaja juu' ve'e nuyojk dunumájip jets ni ka'a ve'e je Salomón. ³²Ku ve'e je jayu yaktokimpayo'ynit, yaknuke'xnatákaps je'e ve'e je jayu juu' ve'e tsuunidu jem níniveit kyajpun kajxm jets vyinmajtsjudup je'e ve'e je tsaachpaatun je jáyuda juu' ve'e uxyam joojntykinda je níniveit jayu ku ve'e je Jonás tyukka'amaajyjidi je Nte'yam je kyats je y'ayook. Ax jeja tse'e to'k yaja juu' ve'e nuyojk dunumájip jets ni ka'a ve'e je Jonás.

Ve'em xa ve'e je jayu je vyiijn ax jo'n je jayu je jyoot je jya'vin

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³'Ni pana xa ve'e dukana'ak to'k je ta'kxpa jetse'e dupum joma ve'e

yu'uts y'ítut ukpu ti dutuknaxjópút, kajxm je'e ve'e dupum jets'e'e kyutá'kxjadat pan pan jatye'e tajkidup jep tujkp.

³⁴Ve'em xa ve'e miits je mviiinda ax jo'n je mjootta je mja'vinda. Pan oy xa ve'e je mviiinda, m'íxtup tse'e oy. Ax pan ma'at tse'e je mviiinda, koo'ts tse'e juu' jaty tyañ. Nay ve'empa tse'e maat je mjootta je mja'vinda. Pan va'ajts tse'e je mjootta je mja'vinda, je y'oy je'e tse'e mtoondup; ax pan m'ajootidup tse'e je kyo'oy je'e jets'e'e vintok m'itta, je kyo'oy je'e tse'e mtoondup.

³⁵Mnay'íxjadapts miitse'e jets'e'e kyavimpítut kyo'oy je'e je y'oy je'e juu' ve'e ijtp jem mja'vin kajxmda.

³⁶Ax pan ijtp tse'e tum je y'oy je'e jem mja'vin kajxmda, tum je y'oy je'e tse'e mtoondup mkojstsup, ve'em tse'e m'íttat ax jo'n je ta'kxpa juu' ve'e je jayu dukutá'kxp.

Ku je Jesús dutuknuujmi je fariseotajk jets je tsaptujkpít yak'ixpajkpatajk

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷Ku ve'e je Jesús kyojtskujx, van'it tse'e to'k je fariseo vyoovjvi kaayva jem tyak'am. Van'it tse'e je Jesús tyajki jets'e'e ñajxy kaayva.

³⁸Atuva atóki tse'e je fariseo tyaañ ku ve'e du'ix jets ka'a ve'e je Jesús too'vajkp kyapuj joma vaat je kyatajks ve'em ax jo'n je jujpít jayu je pava'nun duyaktaandi. ³⁹Van'it tse'e je Maja Vintsán ña'muxji:

—Miiitsta, fariseotajkta, ve'em xa miitse'eda ax jo'n je jayu juu' ve'e duyakvaatstup jeñi'kxmji je tuk'a'ooguin jets je tuk'atojksin; ax je jyoot, ojtsts je'e ve'e juu'

ve'e mee'tsmúk jets juu' ve'e je ko'oy to'nun kajx jéjip. ⁴⁰iKa'a miitse'e oy juu' xpayo'oyda! ¿Ka'a miitse'e xnujávada jets je'e pane'e dupaam juu' ve'e ijtp jeñi'kxm, nay je'e'jyam tse'e dupaam juu' ve'e jep akujkp? ⁴¹Toojnada je jayu je y'oy je'e, ve'em tse'e m'íttat ax jo'n je tuk'a'ooguin jets je tuk'atojksin juu' ve'e to'k ka'ajyji va'ajts ijtp, ka'a jeñi'kxmji.

⁴²iAyoov xa ve'e miits je mjootta, fariseotajkta! Mmooydup xa ve'e je Nte'yam je diezmo je muxo'ojkin paat, ax jo'n je menta, je xoo'kpa ojts, jets juu' jatye'e viijnk aajy ojts; ax ka'a tse'e xmaja pamda vintso ve'e je Nte'yam yaktsak jets vintso ve'e yaktún juu' ve'e pyaatyp y'akeegui. Oy xa je'e ve'e jets'e'e xpámdat je diezmo; ax nuyojk vinkopkts je'e ve'e jets'e'e je Nte'yam xtsóktat jets'e'e xtóndat juu' ve'e pyaatyp y'akeegui.

⁴³iAyoov xa ve'e miits je mjootta, fariseotajkta! Mtsojktup xa ve'e jets'e'e xtuktsaanadat je tsuujntkun juu' ve'e tum oojyit jep tsaptujkp, mtsojktuvap tse'e jets'e'e jeja too' aajy myakkojtspoo'kxtat je vintsa'kin maat.

⁴⁴iAyoov xa ve'e miits je mjootta, mejts'ajta mejtsjootta! Ve'em xa miitse'eda ax jo'n je it joma ve'e je oo'kpa ñaxtaka. Jeja tse'e je jayu ñaxy; ka'a tse'e dunujávada jets jepe'e je oo'kpa, kux ka'a ve'e kye'ex.

⁴⁵Van'it tse'e y'atsoovjvi to'k je tsaptujkpít yak'ixpajkpa:

—Yak'ixpajkpa, ku xa ve'e ve'em mva'añ, xvinkojtspejtpapts aats mitse'e.

⁴⁶ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:
—iAyoov xa ve'e miits
je mjoottava, tsaptujkpit
yak'ixpajkpada! Mpaajmjidup xa
ve'e je jayu je pava'nun juu' ve'e
va'ajts tso'ox; ax ni vinxupa tse'e
xkaputákada jetse'e dukutyóndat je
Nte'yam je pyava'nun.

⁴⁷ iAyoov xa ve'e miits je mjootta!
Mnayaajmjidup xa ve'e ax jo'n
kuxvintsa'kidi je Nte'yam je y'ayook
kojtsnajxpatajka, mnupojtspejtup
tse'e je'e je ñaxtajkin itta, je'eda
juu' ve'e miits je mjujpit jáyuda
yak'oo'ktu. ⁴⁸ Ax ve'emts miitse'e
xyaknukexnatákada jets
mnuja'vidupele juu' ve'e je mjujpit
jayu tyoondu, m'oyja'vidupts miits
je'e ve'e ku je'e ve'e duyak'oo'kti.
iJe'eda xa ve'e duyak'oo'ktu,
miitsta tse'e mnupojtspejtjidup je
ñaxtajkin itta!

⁴⁹ Je Nte'yam je vyijin kajx
tse'e vyaajñ: “Ntuknukéxtapts
ats je'e ve'e ats je n'ayook
kojtsnajxpatajka jets ats je
nkukâtsivada, yakjomtónnap
yaktitónnapts je'e ve'e, jem tse'e
juu' ve'e yak'oo'ktuvap.” ⁵⁰ Ax
ve'em tse'e je jayu juu' ve'e uxyam
joojntykidup, y'amótudapts je'e ve'e
je Nte'yam jetse'e dunu'atsóvadat
je'e je y'oo'kun kajxta je Nte'yam
je y'ayook kojtsnajxpatajka ku
ve'e ya it choo'ntk jets vintso ve'e
myin vyimpet, ⁵¹ van'it ku ve'e
je Abel y'aa'k jets je Zacarías paat,
je Zacarías juu' ve'e yak'oo'ktu
jep maja tsaptaktaagujkp jeja
maja tsaptajk jets vojxpejtun
itakujk. Je'e kajxts ats miitse'e
nnaajmada jets je jáyuda juu' ve'e
uxyam joojntykidup, myooydinupts

je'e ve'e je cuenta jem je Nte'yam
vyinkojkm je Nte'yam je y'ayook
kojtsnajxpatajk je y'oo'kun kajxta.

⁵² iAyoov xa ve'e miits je mjootta,
tsaptujkpit yak'ixpajkpada! Ve'em
xa miitse'eda ax jo'n je jayu juu'
ve'e dukonyo'tstup je avaatsun juu'
ve'e duyak'avaatsp joma ve'e je jayu
duvinmótuda je Kunuu'kx Jatyán.
Ka'a tse'e jem mtákada, ka'a tse'e
xyakajttuva jetse'e tyákadat je jayu
juu' ve'e jatakavaandup.

⁵³ Ku ve'e je Jesús ve'em
ñamuxjidi, ooy tse'e
tyunmujotma'tjidi je tsaptujkpit
yak'ixpajkpatajka maat
je fariseotajka. Van'it
tse'e dutso'oxpajkti jetse'e
du'amotutuvi'ukvaandi pan ti jaty,
⁵⁴ ve'em tse'e du'uktukkats'íxtidi
jetse'e kuy'o'yixjidi vintso ve'e
kudunuxa'aidi.

Ku je jayu y'it mejts'aaj mejtsjoot

12 Ku ve'e numay ooy je
jayu tyunje'myojktini,
kamachoovna, tyunnañutee'njidini
tyunnatyuktee'njidini, van'it tse'e je
Jesús je y'ixpajkpatajk dunuujmi:
—Ve'em xa ve'e je fariseo je
y'ixpajkunda ax jo'n je levadura.
Mnay'ixjadapts miitse'e je'e kajxta,
kux tuktajkikajxjup xa je'e ve'e
je jayu je'e je y'ixpajkun jetse'e
je jayu duyakvimpijtpa mejts'aaj
mejtsjoot. ² Kux ka'a xa ve'e tii ni
tía juu' ve'e uxyam kayaknuja'vip
jetse'e kyanuke'xnatákat, ka'a tse'e
tii ni tía juu' ve'e uxyam yu'uts
ijtp jetse'e kyayaknujávát. ³ Je'e
kajx tse'e, nujome'e juu' miitse'e
tuxkotsta ka je numay jayu maatap,
myótuvupts je'e ve'e je numay

jayu; jets nujome'e juu' ve'e ayu'uts tuxkotsta jets aku'u je mtajkta, natyukmumaaydukjadapts je'e ve'e je jayu ixna ke'xna.

Je'e juu' ve'e yaks'a'agap

(Mt. 10.28-31)

⁴Miits, juu' atse'e nmaatnayja'vijidup, ve'emts ats miitse'e nnaajmada jets ka'a ve'e xtsa'agadat pan pan jatye'e ka'o'yixjudup jetse'e je jayu je jyoot je jya'vin duyakvintókiyut. Kux ku xa ve'e je jayu myak'oo'kjadat, ka'a tse'e tii vintso ve'e mjaa'kjatónjadat. ⁵Ñojk'óye'e xtsa'agadat juu' ve'e o'yixjup je Nte'yam jetse'e dutónut, je'e tse'e je kutojkun dujayepp jetse'e je jayu je jyoot je jya'vin dupajkjinit jetse'e je jayu je jyoot je jya'vin je ñi'kx je kyopk dupaamnit jem janjootm. Ve'em tse'e, tsa'agada je'e.

⁶Yakto'okp xa ve'e numugooxk je pi'k jeyyva tánuk mejtsk je pi'k meen ónuk, ¿ve'em xaja? Ax ni to'ka tse'e je Nte'yam dukajaa'tyóki je pi'k jeyyva tánuk. ⁷Machave'e je Nte'yam dujayep to'k to'k je mvaajyta juu' ve'e jem mkuvajkmda. Kádits miits mtsa'agada, mnunájjidup xa miitse'eda jets ni ka'a ve'e numay je pi'k jeyyva tánukta.

Je'eda pan pan jatye'e napyajmjudup je Jesucristo maat

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Ve'emts ats miitse'e nnaajmada: Pan pan xa ve'e napyajmjup ats maat jeja je jayu vyinkujk, je'e maatts atse'e nnapyaajmjuvat jem je Nte'yam je y'aangeles vyinkojkm;

⁹ax pan pan tse'e vaamp jeja je jayu vyinkujk jets ka'a atse'e xjaanchjáva, va'anupts atse'e jem je Nte'yam je y'aangeles vyinkojkmda jets ka átsap je'e ve'e je njayu.

¹⁰Opyana pan pan atse'e xvinkojtspejtp, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, o'yipts je'e ve'e jetse'e yakmee'kxjat je tyokin. Ax pan pan tse'e je Espíritu Santo dūvinkojtspejtp, ni je vin'ítats je'e ve'e kya'óyat jetse'e yakmee'kxjat je tyokin, ni uxyama, jets ni van'ita ku ve'e je nam it choo'ndukut.

¹¹Ku xa miitse'e myakvóvdat jep tsaptujkp ukpu jep kumoon tujkp, ka'ats miitse'e xvinmáydats pan vintso ve'e m'atsóvdat uk pan ti ve'e mkótstap, ¹²kux je Espíritu Santo ve'e mmo'ojadap ti ve'e mkótstap van'it.

Kutsa'aga xa ve'e ooy ku ve'e je jayu je jya'vin dupum joma ve'e je meen

¹³To'k tse'e juu' ve'e jep numay jayu akujkp ve'nip, je'e tse'e dunuujmi je Jesús:

—Yak'ixpajkpa, naajma to'k aaj ats je n'ajch jets atse'e xmo'ot juu' atse'e xtukkadaakp, je'e juu' ve'e aats je ntee' y'ix jyayejp.

¹⁴Van'it tse'e je Jesús vyaajñ: —¿Pants atse'e xtij tokin payo'yva uk paamdúk yakva'kxpa?

¹⁵Vaampa tse'e jidu'um:

—Nay'íxjada jetse'e juu' xkanas'ayóvadat, kux ka je'e kajxap xa ve'e je jayu jyoojntyka ku ve'e juu' ooy dutun'ix dutunjayep.

¹⁶Van'it tse'e ya tukmu'a'ixmojkin duvaajnidi:

—Jem xa ve'e to'k je kumeen jayu y'ijt. Ooy tse'e tyun'o'yi pan ti

ve'e ñuyo'oi ñuto'ni. ¹⁷Van'it tse'e vyinmaajy: “¿Tis ats vine'e ntónup? Ka'a xa ve'e tii joma atse'e njayéput juu' atse'e tumpakmuk.” ¹⁸Van'it tse'e vyaajñ: “Ta xa atse'e mpayo'oy jets jidu'um atse'e ntónut. Va'an ats duyakkekku xu ya tajk juu' ve'e muutskit jets atse'e mpámüt juu' ve'e mújit, ax jepts atse'e njayéput nujom juu' atse'e tumpakmuk.

¹⁹Van'itts atse'e nnañá'muxjut: Yámani xa atse'e n'ix njayep ooy je paamdük juu' atse'e may xaaj may joojnt ntukjoojntykap. Va'ants ats dupoo'kxni, dukaa'ni, du'ookni, jets ats duxoojntkni.” ²⁰Ax jidu'um tse'e je Nte'yam ñá'muxji: “Mits, ka'a ve'e juu' oy xpayo'oy. Uxyam ya tsooji xa ve'e m'oo'knit. ¿Ax pan tse'e duje'einup juu' ve'e m'ixp mjayepp?” ²¹Ax ve'em tse'e jyaty je jayu juu' ve'e je y'avintso o'yinji dunupajkpejtp juu' jaty yaja naxviiñ jetse'e ti o'yin dukajayep jeja je Nte'yam vyinkujk.

Y'ixp jyayepp tse'e je Nte'yam pan pan jatye'e je y'ónuk

(Mt. 6.25-34)

²²Van'it tse'e je Jesús dunuujmi je y'ixpajkpatajk:

—Je'e kajxts ats miitse'e nnaajmada, ka'a tse'e xvinmáydats je mkaakya je mnaajta ti ve'e mtukjoojntykadap, ni ka'a tse'e xvinmaayduvat je mvitta je mxoxta juu' ve'e mjayéptap. ²³Ñumájip tse'e nuyojk ku ve'e je jayu jyoojntyka jets ka'a ve'e je kyaaky je ñaaj; ñumájip tse'e nuyojk je jayu je ñi'kx je kyopk jets ka'a ve'e je vyit je xyox. ²⁴Ixta vintso ve'e je jaa'k kyani'ipta, ka'a

tse'e je tyaa'jm dupakmokta, ka'a tse'e juu' dumaadada joma ve'e duyak'ittat je tyukjoojntykinda; óyam tse'e vye'ema, yakjoojntykijidupts je'e ve'e je Nte'yam. Kadi xvinmayda, nuyojk xa miitse'e ooy xtunjaa'knumájada jets ni ka'a ve'e je jeyyva tánukta. ²⁵Jyatunvinmay je'e ve'e, ¿pants miitse'eda juu' ve'e o'yixjup jetse'e ñaajkyónjut jado'k noox? ²⁶Ax pan ka'a tse'e m'o'yixjada jetse'e ve'em xtóndat juu' ve'e vee'nji, ¿tyajx tse'e xvinmayda ooyjuu'a?

²⁷Ixta vintso ve'e je ojts jaatit puj yee'kta, ka'a tse'e tyonda, ka'a tse'e pyii'tta kyojta; ax ve'emts atse'e nva'añ jets óyame'e je yakkutojka Salomón va'ajts tsoj tyunnaxyaxju y'ijit, ka'a tse'e dumuvaa'ty ax jo'n je puj. ²⁸Pan ve'em tse'e je Nte'yam duyaktsojapuk je aajy je ojts juu' ve'e uxyam yee'kp jetse'e kep je jaajn pyaatjinit, ¿vintso'ts n'ite'e je Nte'yam mkamo'ojadat pan ti ve'e mnatyukxóxadap? ¡Vee'nji xa ve'e je Nte'yam xjaanchjávada! ²⁹Ax ve'em tse'e, ka'a tse'e xvinmáydats pan joma ve'e xpáktat ti ve'e mkáydap m'oo'ktap, ka'a tse'e jem vinma'yun jootm mnaajk'ítjadat, ³⁰kux je'e'jyji ve'e vyinmaaydup pan pan jatye'e je Nte'yam duka'ixada. Ax ñuja'vip tse'e je nTee'amda, juu' ve'e jem tsapjootm, jets ti ve'e chajkp jetse'e ntukjoojntykimdat. ³¹Ñojk'óye'e xyakvinkópkadat jetse'e m'ijttinit jem je Nte'yam y'am kya'm, ve'em tse'e myakmooyduvat juu' ve'e mkáydap m'oo'ktap jets juu' ve'e mnatyukxóxadap.

Je o'yin juu' ve'e jem tsapjootm

(Mt. 6.19-21)

³²Ka'ats miitse'e mtsa'agadat, miits juu' atse'e xpamiindup je carnero jo'nda, óyam xa miitse'e nu'eejyida, y'oyja'vipts je'e ve'e je nTee'amda, juu' ve'e jem tsapjootm, jets jeme'e kyutojkun jootm m'ijttinit. ³³Too'kkajxtini pan ti ve'e m'íxtup mjayejptup, mooydinit juu' je jayu pan pane'e katih'ijtxjüdup, ax ve'em tse'e xjayéptat jem tsapjootm je o'yin juu' ve'e ni je vin'ita katókup kakáxup, joma ve'e je mee'tspa kyatákada jets joma ve'e je tótuk dukatukkaya. ³⁴Kux pan joma xa ve'e y'it juu' ve'e m'íxtup mjayejptup, nay jeejyam tse'e y'ijtpa je mjootta je mja'vinda.

**Tun vinkopk xa ve'e jetse'e
apaamdüka nnaajk'ijtumjadat**

³⁵'Apaamdüka ve'e mnaajk'ijtidinit, nakyujoojntykajada, ³⁶itta ve'em ax jo'n je toompatajk juu' ve'e du'a'íxtup je vyintsanda juu' ve'e tuñujkx jem je navyajkuva tyak'am, na'ak tse'e dujayepta je ta'kxpa jets apaamdüka tse'e y'itta ku ve'e vyimpijtnit je vyintsán jetse'e duyak'avaatsjadat je tyak'aka'a ku ve'e kyojtspoo'kxjadat. ³⁷Xoon xa je'e ve'e je toompada pan pan jatye'e yakpaattup joojntyk ku ve'e jye'yinit je vyintsanda. Tyúvam xa atse'e nva'añ, je'e xa ve'e viinm dupattónap je tyoompa jetse'e duyaknáxtat kaayva. ³⁸Xoonts je'e ve'e je toompada ku ve'e yakpaa'ttat joojntykta, jyatso'm

jo'na ve'e jye'yinit je vyintsanda ukpu jajviip. ³⁹Ax nujávadats ya'a ve'e: Pan kudunujava xa ve'e je kutajk pan vin'ite'e je mee'tspa tyakava'añ, joojntyk tse'e ñaajk'íjtjut jetse'e dukayakjátut jetse'e je tyajk duyak'ava'atsut jetse'e je pyaamduk yakmee'tsjat. ⁴⁰Nay ve'empats miitse'eda, apaamdüka tse'e mnaajk'ijtidinit, kux kavinmaaype'e mve'nadat ku atse'e nmiinnuvat jado'k nax, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdüka Ijtp.

Je oy ix'ijtpa jets je ko'oy ix'ijtpa

(Mt. 24.45-51)

⁴¹Van'it tse'e je Pedro y'amotutúviji:
—Maja Vintsán, ¿aats kajxji ve'e tuxkats ya tukmu'a'ixmojkin, ukpu anañujoma je jayu kajxe'e?
⁴²Van'it tse'e je Maja Vintsán y'atsajiv:

—Je jáyuda juu' ve'e kuvijta jetse'e dutonda juu' ve'e je Nte'yam chajkp, ve'emts je'e ve'eda ax jo'n to'k je jayu juu' ve'e je toonk oy du'ix'ijtp jetse'e je vyintsán tyukkatákaja jetse'e du'ix'ítut pan pan jatye'e jeja tyak'aajj jetse'e duyakkáydat je vyintsán je tyoompa pan vin'ite'e tyukkada'akjada. Van'it tse'e je vyintsán chaa'n. ⁴³Ax ku tse'e je vyintsán jye'yini, van'it tse'e du'ix jets oye'e dukutyún je ayook juu' ve'e yaktaan. Xoonts je'e ve'e je ix'ijtpa ku ve'e ve'em dutún. ⁴⁴Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada jets je vyintsane'e tukkatajkikáxjup jetse'e du'ix'ítut nujom juu' jatye'e y'ixp jyayejpp. ⁴⁵Ka'a xa je'e ve'e vye'ema ax jo'n to'k je ix'ijtpa juu' ve'e dunasja'vip

jets tánape'e je vyintsán, jetse'e dujomtún dutitún je vyintsán je tyoompada, jetse'e je mookjuva dumaatkáy dumaat'uu'k.

⁴⁶Kavinmaayp tse'e vye'nat je xaaj ku ve'e je vyintsán jye'ynit jetse'e ve'em yakkupaadat. Van'it tse'e je vyintsán je tsaachpaatun myo'ojut jetse'e dupámut joma ve'e je jayu juu' ve'e kakatsupajktup.

⁴⁷Je toompa juu' ve'e dujanuja'vip pan ti ve'e je vyintsán jyatsajkp, jetse'e kyanay'apaamdukaja, jetse'e kyakatsapuk, ooy tse'e tyunyakvóput. ⁴⁸Ax je toompa juu' ve'e dukanuja'vip pan ti ve'e je vyintsán chajkp, jetse'e dutún juu' ve'e je tsaachpaatun dujavinmajtsjup, ve'e'nji tse'e yakvóput. Pan pan xa ve'e juu' ooy tunyakmooy, ooy tse'e juu' tyunyak'amótunuvat; jets pan pan tse'e ooy juu' tunyaktukkatájkip, nuyojk tse'e juu' yak'a'ixjinuvat.

Je Jesús kajx tse'e je jayu yaktso'oxpúk

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Je'e atse'e nnumiin yaja naxviijn jets atse'e je jaajn njapno'okát. iJéjani je'e ve'e kutyooyini! ⁵⁰Nyaknáxuupts atse'e je tsaachpaatun, ooyts atse'e ntunnavyinma'yunmá'aju kuxe'e je xaaj kyatúnjuna. ⁵¹¿Ve'emts miitse'e mvinmayda jets je'e atse'e nnumiin jetse'e kya'ítut je muvaampa je tso'oxpajkpa yaja naxviijn? Ax ka'a tse'e. Je'e atse'e nnumiin jetse'e je jayu yaktso'oxpákut. ⁵²Kux uxame'e du'ukva'anut jets joma ve'e numugooxk je jayu chaanada to'k

jaajn to'k tajk, pyajkva'kxjadap tse'e je tee' je taak maat je y'ónukta; nutoojk tse'e dutso'oxpáktat juu' ve'e numejtsk, numejtsk tse'e dutso'oxpáktat juu' ve'e nutoojk.

⁵³Je ónuk tee', cho'oxpákupts je'e ve'e je myajntk; nay je majntk, cho'oxpákupts je'e ve'e je tyee'. Je ónuk taak, cho'oxpákupts je'e ve'e je ñaax; nay je naax, cho'oxpákupts je'e ve'e je tyaaak. Je xákix taak, cho'oxpákupts je'e ve'e je xyákix naax; nay je xákix naax, cho'oxpákupts je'e ve'e je xyákix taak.

Ku je jayu dukavinmótudi juu' ve'e je Nte'yam tyoon joma ve'e je'eda

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴Ñuujmiva tse'e je Jesús je numay jayu:

—Ku xa miitse'e x'ixta je vínuts pyojtuk jem joma ve'e je xaaj tyaka, jatyji tse'e mva'anda jets to'ojuvaampe'e ya it, ax ve'em tse'e jyaty. ⁵⁵Ku ve'e xjávada jets mejtspe'e je ta'ajts poj jem joma ve'e je vinva'ajts it, ve'em tse'e mva'anda jets ooye'e ya it tyun'ampakuva'añ, ax ampajkp tse'e ya it. ⁵⁶iMejts'aahta mejtsjootta! ¿Tyajx tse'e xkanujávada juu' ve'e je Nte'yam yam tyuump?

Ku je jayu ñamyujotma'atjada

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷¿Tyajx tse'e viinm xkapayo'oyda juu' ve'e pyaatyp y'akeeguiq? ⁵⁸Pan jem xa ve'e je jayu juu' ve'e mnuxa'ajjidup jetse'e xmaatnajkxta jeja je yakkutojkpa vyinkujk, ixta pan vintso ve'e

xmaatnamyujot'óyajadat jeja too' aajy, ve'em tse'e mkavóvjadat jeja je tokin payo'yva vyinkujk. Kux pan mvoovjvjudupe'e, van'it tse'e je tokin payo'yva mtukkatákajadat je poxuntakpaampa. Ax je poxuntakpaampa tse'e mpoxuntakpámjadap. ⁵⁹Ax ve'emts atse'e nva'añ jets ka'ajamele mpítsumdat jep poxuntujkp vi'name'e xkakuvetta nujom juu' ve'e myójidup.

**Tun vinkopk xa ve'e jetse'e
je jayu dumasooktinit
je kyo'oy joojntykinda**

13 Ve'em tse'e jyajty van'it, jetse'e je jayu jye'ydi jetse'e je Jesús dutukmumaajntykti vintso ve'e je Pilato je galiléait jayu duyakjay'oo'kji jetse'e je ñuu'punda yo'myúk maat je tánuk nuu'pun juu' ve'e yojxtup vye'na. ²Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—¿Ve'em miitse'e mvinmayda jets je'e kajxe'e ve'em jyajtti je galiléait jáyuda kux nuyojk tókinax jayu je'e ve'e y'ijtti jets ni ka'a ve'e pan viijnk je myugaliléait jayu? ³Ve'em atse'e nva'añ jets ka'a ve'e. Ax pan ka'ats miitse'e xmaso'okta je mko'oy joojntykinda, mvintokikajxtuvaps miitse'eda. ⁴Ukpu je numaktoodojt juu' ve'e oo'ktu ku ve'e jem je'e ñi'kxmda ñaxkadaaky je kajxm pats juu' ve'e Siloé duxaaj, ¿ve'em tse'e mvinmaayduva jets nuyojk tókinax jayu je'e ve'e y'ijtti jets ni ka'a ve'e pan viijnk juu' ve'e tsuunidu jem Jerusalén? ⁵Ve'emts atse'e nva'añ jets ka'a ve'e. Ax pan ka'ats miitse'e xmaso'okta je mko'oy joojntykinda, mvintokikajxtuvaps miitse'eda.

**Je higo kup juu' ve'e kata'mip
tukmu'a'ixmojkin**

⁶Van'it tse'e je Jesús vya'nuxjidi ya tukmu'a'ixmojkin:

—Jem xa ve'e to'k je yaa'tyajk je hyiigo kup jem kyex jootm. Jetse'e ojts du'ix pan jémani ve'e je tyaaajm. Ax ka'a tse'e dutipaaty. ⁷Van'it tse'e dunuujmi je tyoompa juu' ve'e du'ix'ijtp je ñaax: “Úxyam tse'e dumutoojkjoointa jets atse'e vinjooint tunmets jets atse'e nja'ixta je higo taajm yam higo kup kajxm; ni vin'itats atse'e nkapaa'ty. Pojxuknits mits ya'a. ¿Tyajx ya'a ve'e koojyji ya it duyakvintuk?” ⁸Van'it tse'e je toompa y'atsoojvji: “Vintsán, maso'okus jado'k joojnt. Va'an ats dukayu'uju jets atse'e ntsóyat ya naax, ⁹nunjajtp ku ve'e kuñunta'mipúk. Ax pan ka'ajyam tse'e ty'a'ma jukta'm, van'it tse'e yakpojxuknit.”

**Ku je Jesús duyakjotkadaaky
to'k je ta'axtajk ku ve'e
poo'kxtkun xaaj vye'na**

¹⁰To'k tse'e je poo'kxtkun xaaj vye'na jetse'e je Jesús yak'ixpuk jep tsaptujkp. ¹¹Ax jep tse'e vye'na to'k je ta'axtajk juu' ve'e maktoodojt joojntani pajkjud vye'na, jakox tse'e yaktaajnjini to'k je ko'oyjáyuvap, ax ni vintsova tse'e kya'o'yixju jetse'e ñaajkyajkxjut. ¹²Ku ve'e je Jesús tyuk'ixpejtji, van'it tse'e duyaaaxji jetse'e dunuujmi:

—Ntaa'm, ta xa ve'e je mpa'am mnuvaatsjini.

¹³Van'it tse'e je kya'aj dutuknukaaj. Tun jatyji tse'e je ta'axtajk yajkxy tyaanni jetse'e je Nte'yam duyakmaji duyakjaanchi.

¹⁴Ku tse'e je tsaptujkpit je ñuvintsán du'ix jets yakjotkadaake'e poo'kxtkún xaaj je Jesús je ta'axtajk, jotma't tse'e, jetse'e dunuujmi je numay jayu:

—Tojtuk xaaj xa ve'e dutsak jetse'e je jayu tyónut; ax mêtstats miits van'it jetse'e myakjotkada'akjadat. Ka'a tse'e poo'kxtkún xaaj mmêtstat jetse'e myakjotkada'akjadat.

¹⁵Van'it tse'e je Maja Vintsán y'atsoojvji:

—Miitsta, mejts'aajta mejtsjootta, ñka'a miitse'e poo'kxtkún xaaj xmukéjada je mjaachta je mkaajta jetse'e xyaknajxta tsoxk na'lookpa?

¹⁶Jets ya ta'axtajk, je Abraham je chaan je kyooj juu' ve'e je Satanás pajkjup tuyak'itju maktoodojt joojntani, ñka'ats je'e ve'e dupaa'ty du'akeega jetse'e poo'kxtkún xaaj je pya'am ñuvaatsjuvat?

¹⁷Ku ve'e je Jesús ve'em vyaajñ, ooy tse'e tyuntso'otyooni juu' ve'e tso'oxpajkjudup. Ax ooy tse'e je numay jayu tyunxoojntkti ku ve'e du'ixti je mújit atuva juu' ve'e je Jesús tyoon.

Je mostaza taamt tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸Van'it tse'e je Jesús jyaak'kvaajñ: —ñVintso jo'n tse'e je Nte'yam je kyutojkun, ukpu tits ats je'e ve'e ntukmu'a'ixmókap? ¹⁹Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n to'k je yaa'tyajk duvuj je mostaza taamt jeja y'it jaat. Ax ve'em tse'e yee'k maj ax jo'n to'k je kup; je'ydup tse'e jem je jeyyva tánuk jetse'e je pye'en dupamda jem y'axén kajxm.

Je levadura tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 13.33)

²⁰Vaampa tse'e je Jesús jidu'um:

—ñTits atse'e njaa'ktukmu'a'ixmókap je Nte'yam je kyutojkun? ²¹Ve'em xa je'e ve'e ax jo'n to'k je ta'axtajk je levadura dutukmupama toojk arroba je tsapkaaky juts. Van'it tse'e je levadura dutuktaka nujom je tsapkaaky juts jetse'e ooy tyun'oo'kuk. Mújit tse'e ooy tyumpítsum.

Je tak'aka'a juu' ve'e mootskji je vyijn tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²²Namvaate'e je Jesús ñujkx jem Jerusalén, yak'ixpujpk tse'e je jayu joma jaty kajpune'e ñaxy. ²³Jem tse'e pan pane'e amotutúvijup:

—ñNu'eejji je'e vine'eda pan pan jatye'e joojntykidinup xa'ma kajx?

Van'it tse'e y'atsaajv:

²⁴—Ixta jetse'e mtákakat joma ve'e je tak'aka'a juu' ve'e mootskji je vyijn, kux vaamp xa atse'e jets numayda ve'e dutuntsóktat jetse'e je tso tyákakat, ax ka'a tse'e y'o'yixjadat. ²⁵Ku ve'e je kutajk pyojtukut jetse'e je tyajk du'akaaynit, jepts miitse'e mtándat tak'aagup, jep tse'e mkojtspoo'kxtat jetse'e mva'andat: “Vintsán, Vintsán, yak'avaatsjik aats to'k aaj ya mtajk.” Van'it tse'e m'atsóvjadat: “Ka'a xa ats miitse'e n'ixada.” ²⁶Van'it tse'e mva'andat: “Aats xa mitse'e nmaatkaay nmaat'ook, mits tse'e myak'ixpajk jeja aats ntoo' aajy.” ²⁷Van'it tse'e m'atsoojvjidinuvat: “Ta xa atse'e nva'añ jets ka'a ats miitse'e n'ixada. Vinva'kva'atsta ats miits nujom pan pan jatye'e dutoondup juu' ve'e ka óyap.”

²⁸Ax jem tse'e mya'axtat jem tse'e

mnatyatskaa'tjadat ku ve'e x'ixtat je Abraham, je Isaac, maat je Jacob, jets nujom je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, jem tse'e y'ljttinit je Nte'yam y'am kya'm jets miitse'e myakpavojptinit. ²⁹Métstap xa ve'e je jayu juu' ve'e tsoo'ndup je it joma ve'e je poj ñujkx, joma ve'e je poj chaan, joma ve'e je xaaj pyítsum, joma ve'e je xaaj tyaka, jetse'e y'ajxtukta kaayva jem je Nte'yam kyutojkun jootm. ³⁰Ax jemap tse'e je jayu juu' ve'e uxyam dunupi'kidup, je'e tse'e dunumájadap. Ax jemap tse'e je jáyuda juu' ve'e uxyam dunumájidup, je'e tse'e dunupi'kidinup.

**Ku je Jesús dunuyaaxy je
jerusaleenit jáyuda**

(Mt. 23.37-39)

³¹Ax je xaajjyam tse'e jye'ydi je fariseotajk jetse'e dunuujmidi je Jesús:

—Tsoo'nni yaja kux je Herodes xa ve'e myakjay'oo'kuvaajnpjup.

³²Van'it tse'e y'atsoojvjidi:

—Najkxu xnaajmada je vin'aa'mpa jets nyakpítsump atse'e uxyam ya tiempo je ko'oyjáyuvapta, nyakjotkadaakpaps atse'e pan pan jatye'e pajkjjudup, ax ux'ookts atse'e je ntoonk nyak'avaadinit.

³³Ax tun vinkopkts je'e ve'e jets atse'e je nnaa' je ntoo' njaa'kyo'oyut uxyam ya tiempo, jets ats je'e ve'e ux'ook nyakkukáxat, ikux yaajyi ve'e jesusaleenit kyajpun kujx duyak'oo'kta nujom je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta!

³⁴'iJerusaleenit jáyuda, jesusaleenit jáyuda, miits xa ve'e myak'oo'ktup je Nte'yam je

y'ayook kojtsnajxpatajkta jetse'e xtsaka'atsta pan pan jatye'e je Nte'yam mtuknukejxjudup! iMay nax xa ats miitse'e njapakmokuvaandi, ve'em ax jo'n je tseedaak jep kyeekun pa'tkup je pyi'k ónu'k dumu'ux; ax ka'a tse'e xkuvajkti! ³⁵Íxtats n'it, masa'ake'e tyaannit je mmaja tsaptajkta. Ax ve'emts atse'e nva'añ jets ka'a atse'e x'uk'ixtinit, van'itnume'e ku ve'e je xaaj dupaatnit jetse'e mva'andat: “Je Nte'yam je kyunoo'kxun maat xa je'e ve'e juu' ve'e miimp je Nte'yam kajx.”

**Ku je Jesús duyakjotkadaaky to'k
je yaa'tyajk juu' ve'e kiixnup**

14 To'k tse'e je poo'kxtkun xaaj vye'na, jetse'e je Jesús y'ats kaayva jem tyak'am to'k juu' ve'e je fariseo dunuvintsánip, tyukkats'ixtidup tse'e je fariseotajk. ²Jem tse'e vye'niva je Jesús vyinkojkm to'k je yaa'tyajk juu' ve'e kiixnup. ³Van'it tse'e je Jesús du'amotutuvi je tsaptujkpit yak'ixpajkpada maat je fariseotajkta:

—¿Yakajtype'e je Moisés je pyava'nun jetse'e poo'kxtkun xaaj je jayu je pa'am jayu duyakjotkada'akut?

⁴Ax ama'at tse'e tyaandi. Van'it tse'e je Jesús je pa'am jayu dumajch jetse'e duyakjotkadaakni. Van'it tse'e dunuujmi jetse'e ñajkxnit. ⁵Van'it tse'e je fariseotajk dunuujmidi:

—¿Pants miitse'eda juu' ve'e poo'kxtkun xaaj je jyaach ukpu je kyaaj kakvíppip jep vok jótup, ka'ats je'e vine'e je xaajji duyakpitsumkójut?

⁶Ax ka'a tse'e y'o'yixjada pan vintso ve'e kudukojtsumpijtti.

Je javyaa'kxtajk juu' ve'e yakvoovdu jem je navyajkjuva tyak'am

⁷Ku ve'e je Jesús du'ix vintso ve'e je javyaa'kxtajk duvinkoondi je tsuujntkun juu' ve'e tum oojyit joma ve'e je jayu kyay, van'it tse'e ya tukmu'a'ixmojkin dupuujm:

⁸—Pan myakvoovdup xa miitse'e kaayva joma ve'e je navyajkjuva ñamyajatónjada, ka'a tse'e xtuktsaanadat je tsuujntkun juu' ve'e tum oojyit. Pan ve'em xa ve'e xtonda, ve'em tse'e mjáttat ax jo'n jyajty to'k je javyaa'kx juu' ve'e dutuktsuunip je tsuujntkun juu' ve'e dunu'óyip. ⁹Van'it tse'e jye'y jado'k je javyaa'kx juu' ve'e nuyojk dunumájip jets ka'a ve'e je'e juu' ve'e dutuktsuunip je tsuujntkun juu' ve'e dunu'óyip. Jets je'e juu' ve'e duyakjavyoojvju numejtsk, je'e tse'e dunuujmi je'e juu' ve'e tsuunip: “Tena to'k aaj jets mo'lo ya mtsuujntkun jado'k ya javyaa'kx.” Van'it tse'e tso'otyoomp ñujkx jetse'e dutuktsuuni je tsuujntkun juu' ve'e dunuh'ux'ookikajxp. ¹⁰Ñojk'óy tse'e jidu'um xtóndat. Ku ve'e myakvóvdat kaayva, tuktsaanadats je tsuujntkun juu' ve'e dunuh'ux'ookikajxp. Pan ve'em tse'e xtonda, ve'em tse'e mjáttat ax jo'n jyajty to'k je javyaa'kx juu' ve'e dutuktsuunip je tsuujntkun juu' ve'e dunuh'ux'ookikajxp. Ax ku tse'e jye'y je'e juu' ve'e yakjavyoojvju, van'it tse'e du'ix, jetse'e dunuujmi: “Naxu to'k aaj joma ve'e je tsuujntkun juu' ve'e dunu'óyip jetse'e mtsaanat.” Ax ve'em tse'e

myakmájajadat je ja je numay jayu vyinkujkta pan pan jatye'e mmaattsuunidup kaayva. ¹¹Kux pan pan xa ve'e namyájijup, je'e tse'e taannup pi'k; pan pan tse'e naajkpi'kijup, je'e tse'e dunumájap.

¹²Ñuujmiva tse'e jidu'um je yaa'tyajk juu' ve'e je javyaa'kx duyakjavyoojvju:

—Ku ve'e myakjayukayuva'anut, ka'a tse'e xvóvut pan pan jatye'e mmaatnayja'vijup, ka'a tse'e xvóvut je m'uts je m'ajch ukpu je m'uts je mtsa'a ukpu je mjuu't je mmugo'ok, ka'a tse'e xvóvut je mmujantam je mmutaktam uk pan pan jatye'e kumeenda. Pan mvaap tse'e je'eda, ax mmoyumpijtidinuvaps mits je'e ve'eda. ¹³Ax kuts mitse'e xaaj xtónut ukpu je jayu xyakkáyut, je'e tse'e mvóvup pan pan jatye'e ayooop jets pan pan jatye'e je kya'aj je tyek ka óyap, je uxket jayu, jets je viints jayu. ¹⁴Xoon xa mitse'e ku ve'e ve'em xtónut, kux ka'a xa ve'e y'o'yixjadat jetse'e mmoyumpijtidinuvat. Ax myakmoyumpijtnuupts mitse'e van'it ku ve'e jyoojntykpajktinuvat pan pan jatye'e tuv jáyavidup joojntykidup.

Je maja kay je maja uu'k tukmu'a'ixmojkin

¹⁵Ku ve'e du'amotunajxy to'k juu' ve'e tsuunip vye'na kaayva, van'it tse'e dunuujmi je Jesús:

—iXoon xa je'e ve'eda pan pan jatye'e káydap jem je Nte'yam kyutojkun jootm!

¹⁶Van'it tse'e je Jesús ña'muxji: —To'k xa ve'e je yaa'tyajk je maja kay je maja uu'k dunupaajmtki;

numay tse'e je jayu dutunvaajv.

¹⁷Ku tse'e je kay aats dupaaty, van'it tse'e dukejx to'k je tyoompa jetse'e dunaajmadat je jayu pan pan jatye'e vyaap: "Ja'mda, kux avaadani ve'e jep nujom je kaaky je naaj." ¹⁸Van'it tse'e je tyoompa dunuuymi juu' ve'e yaktuknukejxtu; to'k ka'ajyi tse'e ñañukojtsvaatsjidi. Jidu'um tse'e je muto'k vyaajñ: "Tun taaynum xa atse'e je n'it njoy, ax je'ets atse'e uxyam najkx n'ixuva'añ, ve'eme'e to'k aaj xnaajmat jets ooy atse'e xtunmee'kxjat." ¹⁹Jidu'um tse'e jado'k vyaampa: "Tun taaynum xa atse'e mugooxk yunta je yoova kaaj njoy, ax je'ets atse'e uxyam najkx n'ixuva'añ pan vintso ve'e yo'ojta. Ve'eme'e to'k aaj xnaajmat jets ooy atse'e xtunmee'kxjat."

²⁰Jidu'um tse'e jado'k vyaampa: "Tun taaynum xa atse'e nta'axpúk, ax ka'ats atse'e x'o'yixju vintso atse'e nnajkxut." ²¹Ku tse'e je toompa vyimpijtni jetse'e duvaajnji je vyintsán vintso ve'e to'k jado'k y'atsav, van'it tse'e je vyintsán jyotma'ty jetse'e dunuuymi je tyoompa: "Jatyji najkxu jets najkxu mvíduu jem kajpun jootm jeja mújít too' jets muutskít too' aajy, jetse'e xyakmétsut je jayu pan pan jatye'e ayoovdup, pan pan jatye'e je kya'aj je tyek ka óyap, pan pan jatye'e uxketta, jets pan pan jatye'e viintsta." ²²Ux'ook tse'e je toompa vyaajñ: "Vintsán, tã xa atse'e ntun ax jo'n tuxpava'añ, ax jeenum tse'e je it." ²³Van'it tse'e je vintsán dunuuymi je tyoompa: "Najkxkojnuvats n'ite'e jeja to'k too' aajy jets jem kam jootm tsov, jetse'e je jayu xmunoo'kxtuktat

jetse'e myíndat jetse'e ats ya ntajk y'ótsut. ²⁴Ax ve'emts atse'e nva'añ jets juu' atse'e too'vajkp tunvovda, ni pana ve'e dukakáyut juu' atse'e tun'apaamduka."

Pan pane'e dutsojkp jetse'e y'ijtnit je Cristo je y'ixpajkpa

²⁵Numay tse'e je jayu dupanajkxti je Jesús, van'it tse'e je Jesús y'ixumpijit jetse'e ña'muxjidi:

²⁶—Pan pan xa atse'e xpaminuvaamp, ax myasokkajxnup tse'e je tsojkun juu' ve'e jyayejjip je tyee' je tyaak, je ñuda'ax, je y'ónuk, je y'uts, je y'ajch, je cha'a, jets je tsojkun juu' ve'e viinm nayjayejjuxjup, ka'a xa ve'e pan viijnk velem dutsókut ax jo'n ats. Ax pan ka'a tse'e dumasa'ak ax jo'n atse'e nkats, ka'ats je'e ve'e y'o'yixju jetse'e ats je n'ixpajkpa y'ítut. ²⁷Pan pan xa atse'e xkapamiimp jetse'e kyanayjávava jets ats kajxe'e je y'oo'kun du'anajkxat ax jo'n je jayu juu' ve'e je cryuuz dupakaayp, ka'ats je'e ve'e y'o'yixju jetse'e ats je n'ixpajkpa y'ítut.

²⁸'¿Pan jem xa ve'e nuto'k miitsta juu' ve'e je pats dupamuvaamp juu' ve'e kajxm, ka'ats n'ite'e y'ajxtukut jetse'e too'vajkp dupayo'oyut pan vinxupe'e je meen duyaktónut jetse'e dunujávat pan nupaadixjupe'e juu' ve'e myaat jetse'e dupojtskukáxat? ²⁹Kux pan ka'a xa ve'e oy dupayo'oy, jetse'e koojyi dupam'ukva'añ je pats, jetse'e ux'ook dukayakkukáxat, tukxi'ikjadaps je'e ve'e je jayu pan pan jatye'e ixjudup, ³⁰jetse'e vya'andat: "Pyam'ukvaan xa ve'e to'k je pats xi yaa'tyajk, ax ka'a tse'e duyakkukajxi."

³¹ Uk pan to'ke'e je yakkutojkpa juu' ve'e dumaat numajk miijl je tyojpa jetse'e y'atso'oxtonuva'añ maat jado'k je yakkutojkpa juu' ve'e dumaat nu'ii'px miijl je tyojpa, čka'ats n'ite'e too'vajkp y'ajxtukut jetse'e oy dupayo'oyut pan y'amaadaagape'e? ³² Ax pan ka'a tse'e y'o'yixju, jékumna tse'e vye'nat jado'k je yakkutojkpa, jetse'e je kyukátsiva dukéxut jetse'e dukojts'óyadat maat jado'k je yakkutojkpa. ³³ Ax ve'em tse'e, pan pan xa ve'e dukamasookp nujom juu' ve'e y'ixp jyayejpp, ka'ats je'e ve'e y'o'yixju jetse'e ats je n'ixpajkpa y'ítut.

Je kaan tuk'a'ixmojkin

(Mt. 5.13; Mr. 9.49-50)

³⁴ Oy xa je'e ve'e je kaan. Ax pan tókinup tse'e je tya'mutsin, ni vintsova tse'e kya'oya jetse'e tya'mutsinuvat. ³⁵ Pan ka'ats je'e ve'e y'ukta'mutsini, ka'a tse'e y'uktoonni, ni ka'a tse'e tyun jetse'e je naax dutsóyat, yak'uxko'onupe'e. Pan pan jaty xa ve'e jem je tyaatsk, va'an tse'e du'amotunaxta.

Je carnero juu' ve'e tokih'ijit tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 18.10-14)

15 Nay'amojkijidu tse'e numay je kupa'mun pakmojkpada jets je viijnk jáyuda juu' ve'e je jayu tyijp tókinax jayu, y'amotunaxuvaandupts je'e ve'e je Jesús je y'ayook, ² je'e kajx tse'e je fariseotajk maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk dvinokjtsi dunaa'kojtsi je Jesús. Jidu'um tse'e ñavyaajnidi:

—iKyuvujkptam ya'a ve'e je tókinax jayu jetse'e dumaatkáy dumaat'uu'k!

³ Van'it tse'e je Jesús ya tukmu'a'ixmojkin vya'nuxjidi:

⁴—Pan jem xa ve'e nuto'k miitsta juu' ve'e numókupx je carnero dujayejpp jetse'e nuto'k tuyo'tyóki, myasaakpts je'e ve'e je numajktupxuk maktaaxtojt carnero joma ve'e jya'kxta jetse'e najkx du'ixta juu' ve'e to'k tuyo'tyóki, źve'em xaja? Ku tse'e dupaatni, van'it tse'e du'ixti'atúvini ⁵ jetse'e va'ajts xoojntkp jem kyejk am duyukvijsni. ⁶ Ku tse'e jeja tyak'aajy duyakje'yni, van'it tse'e duvomuk juu' ve'e myaatnayja'vijidup jets je myujantam je myutaktam, jetse'e duvaajnjada: “Tukputukxoojntkidik ats kux tá atse'e mpaatnuva je carnero juu' atse'e tux'uktókiijini.” ⁷ Ax nay ve'emts ats miitsele nnaajmada jets nuyojke' je xoojntkun jem tsapjootm je'e kajx ku ve'e to'k je tókinax jayu vyinmayumpit jets ni ka'a ve'e numajktupxuk maktaaxtojt je jayu kajxta juu' ve'e tunnapyaajmjudup jets tuv je'e ve'e je jyáyuvinda je jyoojntykinda jets je'e kajxe'e kyatukkada'akjada jetse'e dumaso'oktat je kyo'oy joojntykinda.

Je meen juu' ve'e tokih'ijit tukmu'a'ixmojkin

⁸ Pan jeme'e to'k je ta'axtajk juu' ve'e dumaat majk je meen juu' ve'e plata, jetse'e to'k tuduyaktóki, ña'kpts je'e ve'e je kyandiijl jetse'e je tyajk oy dupe'et,

jetse'e du'ixta anoox ka'ook, čve'em xaja? Ku tse'e dupaatni, van'itnum tse'e du'ixti'atúvini. ⁹Van'it tse'e divomuk juu' ve'e myaatnayja'vijidup jets je myujantam je myutaktam, jetse'e duvaajnjada: “Tukputukxoojntkidik ats kux ta atse'e mpaatnuva ya plata meen juu' atse'e tun'ukyaktókini.” ¹⁰Ax nay ve'emts ats miitse'e nnaajmada jets xoojntktupe'e je Nte'yam je y'aangeles ku ve'e to'k je tókinax jayu vyinmayumpit jetse'e dumasookni je kyo'oy joojntykin.

Ję mex juu' ve'e ko'oyjoojntyki tukmu'a'ixmojkin

¹¹Van'it tse'e je Jesús vyaannuva: —Jem xa ve'e to'k je yaa'tyajk, numejtsk tse'e je myajntk. ¹²Juu' tse'e mootsk, jidu'um tse'e je tyee' dunuujmi: “Tata, tun mooyk ats je mpuk juu' atse'e xtukkadaakp.” Van'it tse'e je tyee' myoojyji vinxupe'e tyukkada'akyju. ¹³Ax vee'n tse'e je it ñajxy, van'it tse'e dutoo'kkajxni juu' ve'e je tyee' moojyju; ax je meen tse'e to'nuxju jetse'e ñujkx jado'k naax jado'k kajpun joma ve'e nujom je myeen duyakvintokikujx ku ve'e je y'avintso vinma'yun duyaktuujn. ¹⁴Távani tse'e nujom duyakvintokikux vye'na, jetse'e je yooj myiijn joma ve'e chuuna, van'it tse'e yu'oo'kji. ¹⁵Van'it tse'e ojts dutuujnja to'k je jémit yaa'tyajk; ax je'e tse'e ke'jxu keem ixpa. ¹⁶Ax jyatsojk tse'e jetse'e duja'kxut je kuputaajm juu' ve'e je tsejst taajm jo'n y'ixuvip, juu' ve'e je keem jya'kxtup. Ax ni

pana tse'e kyatima'aju. ¹⁷Van'it tse'e ojts dupayo'oy jetse'e ñaña'muxji: “iVinxúpjits n'ite'e jem ats je ntee' je tyoompatajk juu' ve'e oy kaaydup ooktup jetse'e tya'nuxjada kyunajxujada; ax xyak'oo'kuvaannupts atse'e yaja ya yooj! ¹⁸Va'ants atse'e divimpijnuva joma ve'e ats je ntee' jets atse'e nnaajmat: Tata, ta xa atse'e je Nte'yam nmutokintún jets mits, ¹⁹ax ka'ats atse'e n'ukvinmajtsjini jets ats mitse'e x'onukjávát, mtoompa xa ats mitse'e xtíjut.” ²⁰Van'it tse'e je tyoo' dupujk jetse'e jem je tyee' tyak'am vyimpjnti.

Jékumna tse'e vye'na ku ve'e je tyee' y'ixpaatji, jetse'e tyukmo'tji. Noomp tse'e y'anajkxiji je tyee', jetse'e chee'nmojkji jetse'e choo'kxji. Van'it tse'e je ónuk tee' je myajntk vyaajñ: ²¹“Tata, ta xa atse'e je Nte'yam nmutokintún jets mits; ax ka'ats atse'e n'ukvinmajtsjini jets ats mitse'e x'onukjávát.” ²²Ax je tyee', jidu'um tse'e dunuujmide je tyoompatajk: “Yakpítsumda jatyji je vit juu' ve'e dunu'oyikajxp, jets xoxta. Paajmjiduvats to'k je kakujena jetse'e xpaajmjiduvat je ka'ajk. ²³Yakminda je kaaj juu' ve'e dunuyee'kikajxp, jetse'e xyak'oo'ktat, jetse'e nka'yumdat n'ookumdat, jetse'e nxaajto'numdat. ²⁴Kux ats ya n'ónuk, ve'em xa ya'a ve'e ax jo'n aa'kani kuy'ijtni, ax uxyam, ve'emts ya'a ve'e ax jo'n taaj kujyoojntykpajknuva; ve'emts ya'a ve'e ax jo'n tókiyani kuy'ijtni, ax uxyam, ta tse'e jye'ynuva.” Van'it tse'e xyaajtoondi.

²⁵Jem tse'e kam jootm vye'na je ónuk tee' je myajntk juu' ve'e

dunumájip. Ax ku tse'e vyimpijtni jetse'e jeja tyak'aajy jye'yni, van'it tse'e du'amotunajxy jets jeme'e je ejtspa. ²⁶ Van'it tse'e duyaaxji to'k je toompa jetse'e du'amotutuvi pan ti ve'e toojnup kojtsjup. ²⁷ Van'it tse'e je toompa ña'muxji: "Je'e xa ve'e ku ve'e je m'uts tvyimpijtni. Ta xa ve'e je mtee' duyakjay'aa'kju je kaaj juu' ve'e dunuyee'kikajxp kuxe'e je m'uts tvyimpijtni makkatsots." ²⁸ Ax jotma't tse'e je ónuk tee' je myajntk juu' ve'e dunumájip, ka'a tse'e jep tyujkp tyakava'añ. Van'it tse'e je tyee' pyítsum jetse'e ojs myunoo'kxtukju jetse'e tyákat. ²⁹ Van'it tse'e dunuujmi je tyee': "Mnuja'vip xa mitse'e vinxup joojntani ats mitse'e ntuujnja, ni vin'ítats atse'e mits je mpava'nun nkatuktee'n, ax ni vin'ítats ats mitse'e xkama'a jyato'ka je pi'k chivo ónuk jets atse'e xaaj ntónup maat je'eda pan pan jaty atse'e nmaatnayja'vijidup. ³⁰ Ax uxyam tse'e tujye'yni ya mmajntk juu' ve'e duyakvintókikajx juu' ve'e mmooy ku ve'e je ko'otyaxap dumaatnayjayéjpu, iax myak'oo'kjipts mitse'e je kaaj juu' ve'e dunuyee'kikajxp!"

³¹ Van'it tse'e je tyee' ña'muxji: "N'ónuk, mits maat xa atse'e xa'ma n'it, ax mje'eip tse'e nujom juu' atse'e n'ixp njayejpp; ³² ax uxyam, pyaatyp y'akeeguipts je'e ve'e jetse'e xaaj nto'numdat jetse'e nxoojntkumdat. Kux ya m'uts, ve'em ya'a ve'e ax jo'n aa'kani kuy'ijtni, ax uxyam, ve'emts ya'a ve'e ax jo'n taaj kujyoojntypajknuva; ve'em ya'a ve'e ax jo'n tókiyani kuy'ijtni, ax uxyam, ta tse'e jye'ynuva."

Je meen yakyoy'va juu' ve'e
duyakvintsa'kintóki je vyintsán

tukmu'a'ixmojkin

16 Van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk dunuujmi: —Jem xa ve'e to'k je kumeen jayu y'ijit jets to'k je myeen yakyoy'va. Jetse'e je jayu vya'nuxji jets yakvintókijupe'e juu' ve'e y'ixp jyayejpp, je myeen yakyoy'va ve'e ve'em játkip. ² Van'it tse'e je vyintsán vyatsoojvji jetse'e ña'muxji: "¿Tits ya'a ve'e juu' atse'e nmótup mits kajx? Va'an dunatyukvinja'vimju je mcueenta kux ka'a xa ats mitse'e x'uktoojninit." ³ Van'it tse'e je myeen yakyoy'va ñaña'muxji: "¿Tis ats vine'e ntónup ku atse'e je nvintsán ya toonk xpajkjinit? Ka'a xa atse'e je maju njayep jets atse'e nyo'ojut; ax tso'otyoompts atse'e jets atse'e je jayu juu' nunve'emji n'amótuvut. ⁴ Tats atse'e mpayo'oy jets ti atse'e ntónup jets atse'e je jayu xkuvákut jeja tyak'aajy ku atse'e ya toonk nyakpajkjinit." ⁵ Van'it tse'e duyaaxji nuto'k jaty je jáyuda juu' ve'e je vyintsán dumuyójidup. Van'it tse'e muto'k du'amotutuvi: "¿Vinxup tse'e ats je nvintsán xmuyoja?" ⁶ Van'it tse'e y'atsoojvji: "Mókupx barriijl je olivos aceite atse'e nmuyoja." Van'it tse'e je meen yakyoy'va vyaajñ: "Uxyaja xa ve'e ya mñak, játyjits ajxtuku jetse'e xpámüt jado'k juu' ve'e vujxtkupxuk majkji myójjip." ⁷ Van'it tse'e du'amotutuvi jado'k je jayu juu' ve'e je vyintsán dumuyójivap: "Jets mits, évinxupts

mitse'e je myoj?" Van'it tse'e ña'muxji: "Tojtuk miijl almudo je trigo atse'e nmuyoja." Van'it tse'e dunuuji: "Uxyáats ya'a ya mnak; pámutš jado'k juu' ve'e mugooxk miijli myójjip." ⁸Ku ve'e je meen yako'yva je vyintsán dunuja'vi ti ve'e je myeen yako'yva tyoon, van'it tse'e du'oñukojsi kux kuvij ve'e jetse'e ve'em dutuujn.

Van'it tse'e je Jesús jyaa'kvaajñ:

—Ve'emts ats miitse'e nnaajmada jets vij ve'e ñapyámjada to'k jado'k aje'ejyjida juu' ve'e je naxviijnit je kyo'oy je'e dumaatnavyaa'njudup; ax ka'a tse'e ve'em dutonda juu' ve'e ijttup jeja ajajtk it jaat.

⁹Ve'emts atse'e nva'añ jetse'e xyaktóndat je meen jetse'e je jayu xmaatnayávajadat, je meen juu' ve'e je jayu yaktoondup ka óyap. Ax ku tse'e mkoo'k'ijttinit yaja naxviijn, mkuvajkjididup tse'e je Nte'yam jem tsapjootm, jem joma ve'e je jayu xa'ma kajx jyoojntykidinit.

¹⁰Pan pan xa ve'e dutoomp juu' ve'e pyaatyp y'akeeguip ku ve'e vee'n yakma'a, tyoompaps je'e ve'e juu' ve'e pyaatyp y'akeeguip ku ve'e may yakma'a; ax pan pan tse'e dutoomp juu' ve'e kyapaatyp kyah'akeeguip ku ve'e vee'n yakma'a, nay vanxúpjyamts je'e ve'e dutoompa ku ve'e may yakma'a.

¹¹Ax pan ka'ats miitse'e je meen yaja naxviijn xyaktonda ax jo'n dupaa'ty du'akeega, çax vintsots je'e ve'e myakmo'odat je o'yin juu' ve'e dunu'oyikajxp? ¹²Ax pan ka'ats miitse'e xtonda ax jo'n dupaa'ty du'akeega juu' ve'e mkaje'eidup, çax vintsø tse'e myakmo'odat juu' ve'e mje'eidup?

¹³'Ni pana xa ve'e kya'o'yixju jetse'e mejtsk je vyintsán dujayéput, kux to'ke'e dutsókut, jado'k tse'e dutso'oxpákut, to'ke'e dumutónut dumupákut, jado'k tse'e duviijn'ixut. Nay ve'empa tse'e je jayu juu' ve'e jem je meen kya'm naajk'ijttup, ka'ats je'e ve'e y'o'yixju jetse'e je Nte'yam dupanajxut.

¹⁴Ax tyukxiiktu tse'e je fariseotajk je Jesús ku ve'e du'amotunajxti, kux ooy je'e ve'e je meen dutunna'sayóvada. ¹⁵Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Ve'e miitse'e mtunnapyámjada jets tun tuv miitse'e je mjáyuvinda je mjoonjntykinda, ax ñuja'vip tse'e je Nte'yam jets ka'a je'e ve'e vye'ema. Je ko'oy joot xa miitse'e mjayeptup. Ax juu' tse'e je jayu tyuknumájidup, kyo'oyja'vipts je'e ve'e je Nte'yam.

Je Moisés je pyava'nun jets je Nte'yam je kyutojkun

(Mt. 5.17-18)

¹⁶Juu' jatye'e jyatyandu jep Kunuu'kx Jatyán kujxp je Moisés jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, van'it paat tse'e tyuujn ku ve'e je Yaknapejtpa Juan jyoojntyki. Ax ku tse'e je Yaknapejtpa Juan kya'amaajy, van'it tse'e je jayu yakvaajni'ukvaandi jets chajkpe'e je Nte'yam jetse'e je jayu y'ijttinit jem je Nte'yam y'am kya'm. Ooy tse'e je jayu dutuntsokta jetse'e jem y'ijttinit, ve'emts je'e ve'eda ax jo'n numay je jayu to'k naxji tyakava'anda nujom joma ve'e to'k je mootsk tak'aka'a.

¹⁷'Ax ve'emts atse'e nva'añ: Ka'a xa ve'e cho'oxa vintsø ve'e ya tsajp ya naax kyáxut ñaxut; je'e

ve'e tso'ox ku ve'e kyoo'ktoonit
jyajuu'a je Nte'yam je pyava'nun.

**Ku je jayu je navyajkun
duyavintsakintoki**

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸Pan pan xa ve'e je
ñuda'ax dumasooknup jetse'e
je viijnk ta'axtajk dupuk,
yavintsakintokipts je'e ve'e
je navyajkun. Jets pan pan tse'e
dupajk je ta'axtajk juu' ve'e
je ñuyaa'y tumyasookjini, nay
yavintsakintokivaps je'e ve'e je
navyajkun.

Je kumeen jayu jets je Lázaro

¹⁹Jem xa ve'e to'k y'ijt je kumeen
jayu juu' ve'e va'ajts oy va'ajts
tsoj tunnaxyojxjup, je tso'ojmk
vite'e tyukni'kxip; jóvum tse'e oy
ñaajkkáyu ñaajk'uu'kju. ²⁰Jem
tse'e tyak'aagumpa to'k je ayoo'ova
jayu juu' ve'e Lázaro duxaaj; tats
je'e ve'e ñupotsvatskajxni. ²¹Je'e'yji
ve'e y'uktsojk je ayoo'ova jayu
jetse'e kudukaajy je tsapkaaky
kunax juu' ve'e kustajkip jem je
kumeen jayu myeesa kajxm; ax
nuvee'yjudup tse'e je ok je pyo'ojs
kajx. ²²Je'y tse'e je xaaj ku ve'e je
ayoo'ova jayu y'oo'kni; yaknajxjudu
tse'e je ángeles jetse'e y'ijtnit
je Abraham maat. eo'knuva tse'e
je kumeen jayu jetse'e ñaxtajkini.
²³Tsaachpaatp tse'e vye'na je
kumeen jayu jem janjootm, van'it
tse'e du'ix jékum je Abraham,
jeme'e je Lázaro dumaada. ²⁴Van'it
tse'e mak' kyajts, jetse'e dunuujmi:
“Tata Abraham, tonu je maa'yun,
tukmo'tk ats. Kexu to'k aaj je
Lázaro jetse'e duyaxoo'kut je

kyá'ónuk maat je tsoxk naaj jetse'e
min ats ya ntoots duyakxee'mu
kux ooy atse'e yam janjootm
ntuntsaachpaa'ty.” ²⁵Van'it tse'e
je Abraham ña'muxji: “N'ónuk,
jaa'myétsu jets mtukkadaakju ve'e
juu' ve'e oy ku ve'e mjoojntyki
jem naxviinm; ax ya Lázaro,
ka'ats ya'a ve'e tyukkadaakji juu'
ve'e oy ku ve'e jyoojntyki jem
naxviinm. Ax uxyamts ya'a ve'e
yaja je jot'amajin dupaatni jets
mitse'e jem mtsaachpaatni. ²⁶Ax
nay ve'empa tse'e, jem xa ve'e
to'k je maja tukjov juu' ve'e apuk
xyak'ijtumdup. Ax pan pan jaty
tse'e juu' ve'e yájada jetse'e jem
jyanajxuva'anda joma ve'e miitsta,
ka'a tse'e y'o'yixjada; ax pan pan
jaty tse'e jemda joma ve'e miitsta
jetse'e yaja jyaminuva'anda, ni ka'a
tse'e y'o'yixjuduva.” ²⁷Van'it tse'e
je kumeen jayu y'atsaajv: “Tata
Abraham, jem xa ve'e numugooxk
ats je n'utsatajk. Nmunoo'kxtkpts
ats mitse'e jetse'e to'k aaj xkéxut
je Lázaro jem ats je ntee' tyak'am,
²⁸jetse'e duvaajnjadat, ax ve'emts
je'e ve'e kyamejststuvat yaja
tsaachpaatun jaat.” ²⁹Van'it tse'e
je Abraham y'atsoojvji: “Jem xa
je'e ve'e dumaadada je Kunuu'kx
Jatyán juu' ve'e jyaaydu je Moisés
jets je Nte'yam je y'ayook
kojtsnajxpatajka, va'ants je'e ve'e
dumaja pamda.” ³⁰Van'it tse'e
y'atsaajv je kumeen jayu: “Ka'a xa
je'e ve'e vye'ema, tata Abraham, ax
pan nunajxjupts je'e ve'e to'k juu'
ve'e tuy'oo'kni, vinmayumpítapts
je'e ve'e jetse'e dumasooktinit je
kyo'oy joojntykinda.” ³¹Van'it tse'e
je Abraham ña'muxji: “Pan ka'a

xa ve'e dumaja pamda juu' ve'e jyaaydu je Moisés jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajka, ka'ats je'e ve'e dujaanchja'viduvat kujyajoojntykpaiknuva ve'e jado'k nax to'k je oo'kpa."

Kutsa'aga xa ve'e ooy ku ve'e je jayu ntukmasookumdat je Nte'yam je tyoo'

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 Van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk dunuujmidi: —Ka'a xa ve'e ñunka'ítut je yaktokintoompa yaja; iax ayoots je'e ve'e je jyoot je jayu juu' ve'e je myujayu dutukmasookp je Nte'yam je tyoo'! ²Nuyojk oy xa ve'e kuy'ijtuxju je jayu jetse'e to'k je paan taak yaktukyuktsum jetse'e yakmaaxnavíppini jets ni ka'a ve'e ku ve'e dutukmasa'ak je Nte'yam je tyoo' to'k je jayu juu' ve'e je mootsk joot je mootsk ja'vin dujajejpp. ³Ixta tse'e oy pan ti ve'e mtoondup. Pan mmutokintoojnup xa ve'e je m'uts je m'ajch ukpu je m'uts je mtsa'a, tuknaajmats. Pan vinmayumpijtp tse'e, mmee'kxjap tse'e je tyokin. ⁴Pan mmutokintoojnjupts mitse'e vuxtojtuk nax to'k xaaj jetse'e vuxtojtuk nax mna'muxjut: "Ta atse'e nvinmayumpit, tokin mee'kxus ats to'k aaj", majajtymee'kxjap tse'e.

Vintso ve'e dunumaja je jaanchja'vin

⁵Van'it tse'e je kukátsivatajk dunuujmidi je Maja Vintsán:

—Putajkik aats to'k aaj jets aatse'e nuyojk njaanchjávat.

⁶Van'it tse'e ña'muxjidi je Maja Vintsán:

—Pan mjajejptup xa ve'e je jaanchja'vin jem mja'vin kajxmda oyvinxupa ax jo'n to'k je mostaza taamt, kum'o'yixjada tse'e jetse'e xnaajmadat ya kup: "Navyixju joma ve'e yaja m'it jets najkxu mnakyexju jem maaxy najootm", kumkatsapákjada tse'e ya kup.

Je vinma'yun juu' ve'e je Nte'yam chajkp jetse'e njajejpmudinit

⁷Pants miits n'ite'e juu' ve'e dujajejpp to'k je toompa, ku ve'e je toompa jye'yni, ta ojs yu'uj ukpu je carnero tuduvintena, ñnuujmipts vine'e: "Naxu mkayu"? ⁸Ax ka'a tse'e; jidú'um xa je'e ve'e dunuujma: "Yak'oya ats je n'a'ox jets nay'apaamdukaja jets atse'e xyakkáyut, ux'ookts mitse'e m'a'óxat." ⁹¿Kyukojtsijpts je'e vine'e je toompa ku ve'e dutún juu' ve'e yaktukpavaamp? Ax ka'a tse'e. ¹⁰Nay vanxúpjyamts miitse'edava, ku ve'e xtonkáxtat nujom juu' ve'e je Nte'yam mtukpavaajnjudup, va'anda tse'e jidú'um: "Ka'a xa aatse'e nvinmachju jets aatse'e nyakkukojtsjat, je'ejyji aatse'e tuntún ax jo'n je toompa dutún juu' ve'e tukkadaakjup."

Ku je Jesús duyakjotkadaaky numajk je yaa'tyajka juu' ve'e leprapajkjudup

¹¹Ku ve'e je Jesús je too' dujaa'kyo'y ku ve'e jem Jerusalén ñujkx, van'it tse'e pyísum jem galiléait y'it jootm jetse'e tyajki jem samaariait y'it jootm. ¹²Ku tse'e jye'yava'añ joma ve'e to'k je pi'k kajpun, van'it tse'e y'anajkxijidi numajk je yaa'tyajk juu' ve'e

leprapajkjūdup. Ax jékumji tse'e tyaandi ¹³jetse'e mačk dumukojtsti je Jesús:

—iJesús, Yak'ixpajkpa, tukmo'tk aats to'k aaj!

¹⁴Ku ve'e je Jesús y'íxjidi, van'it tse'e vyaajñ:

—Najkxta jeja je tee'tajk vyinkujk jetse'e xtuk'íxtat jets ta ve'e mjotkadaaktini.

Namvaate'e ñajkxti, nuvaatsjidinu tse'e je pya'amda. ¹⁵Ku tse'e nuto'k ñayja'viji jets jotkada'akyani ve'e, van'it tse'e vyimpijt, mačk tse'e kyajts jetse'e je Nte'yam duyakmaji duyakjaanchi. ¹⁶Van'it tse'e je Jesús dūvinkoxkteni jetse'e je vyiiñ je y'aaj dutukpaaty je naax je vintsal'kin maat, jetse'e je Jesús dukukojtsji. Ax samaariait jáyuts je'e ve'e y'íjt.

¹⁷Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—¿Tis, ka numajkape'e tuy'litta pane'e tujyotkada'akta? ¿Joma tse'e jyaa'k'ítta je janutaaxtojtk?

¹⁸¿Ya'ajyji ve'e to'k tūvyimpit juu' ve'e ka je israeejlit jáyuvap jetse'e je Nte'yam duyakmaja duyakjaancha?

¹⁹Van'it tse'e dūnuujmi je yaa'tyajk:

—Pojtuku jets najkxni. Je'e kajx xa ve'e tumjotkadaakni kux atse'e tuxjaanchjáva.

Ku je Nte'yam je kyutojkun duyakmiinnit

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰Van'it tse'e je fariseotajk dū'amotutúvidi je Jesús pan vin'ite'e je Nte'yam je kyutojkun duyakmiinnit. Van'it tse'e y'atsoojvjidi:

—Ka'a xa ve'e yak'ixpaa'tut ku ve'e je Nte'yam je kyutojkun

duyakmiinnit. ²¹Ka'a tse'e je jayu vya'anut: “Uxyaja xa je'e ve'e”, ukpu “Uxximts je'e ve'e”, kux ta je'e ve'e je Nte'yam je kyutojkun duyakmiinni joma ve'e miitsta.

²²Van'it tse'e dūnuujmide je y'ixpajkpatajk:

—Je'yap xa ve'e je xaaj jetse'e xjatsóktat jets atse'e n'ítut miits maatta otyun jado'k xaaja; ax ka'a tse'e ve'em tyónjut. ²³Ax myaknaajmadap tse'e: “Ixta, uxyaja xa je'e ve'e”, ukpu “Ixta, uxximts je'e ve'e”; ax ka'ats miits je'e ve'e xpanajkxtat, ²⁴kux ve'em ax jo'n to'k je vítsuk yak'ix jetse'e y'ajaj y'atu'kx jem tsajviinn ado'om ado'om, yak'ixpap tse'e oy ku atse'e nmiinnuvat. ²⁵Ax tun vinkopk tse'e jets atse'e too'vajkp ooy ntuntsaačpaa'tut jets atse'e xkakuváktat je jayu juu' ve'e uxyam joojntykidup. ²⁶Ve'em ax jo'n tyoojnji kyojtsji ku ve'e je Noé jyoojntyki, nay ve'em tse'e tyoojnjinuvat je xaaj ku atse'e nmiinnuvat, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdúka Ijtp. ²⁷Kaaydup ooktup tse'e vye'nada, yaa'vyajktup ta'axpajktup. Van'it paat tse'e ve'em dutoondi ku ve'e je Noé tyajkini jep arca jaatp jetse'e je naakukóma jye'y jetse'e nujom y'oo'kkajxtini. ²⁸Nay ve'empa tse'e jyajtpa jem Sodoma ku ve'e je Lot jyoojntyki. Kaaydup ooktup tse'e je jayu vye'nada, jooydup, too'ktup, yoodup, takpaamdup; ²⁹ax ku tse'e je Lot jem sodómait kyajpun kajxm pyítsumni, van'it tse'e je jaajn maat je azufre kyustajki jem tsajviinn, ve'em ax jo'n kutyuuj jo'n, jetse'e nujom je jayu duyak'oo'kkajxtini.

³⁰ Ax nay vanxúpyam tse'e je jayu vye'nidinuvat ku atse'e nmiinnuvat jado'k nax.

³¹ Ku ve'e je xaaj jye'yat, pan pan jatye'e ve'nadap jem azotea ni'kxm jetse'e jep tyujkp je pyaamduk, ka'a tse'e y'uktajkidinit jep tyujkp jetse'e ti duyakpítsumdat. Pan pan jatye'e jem kam jootm ve'nadap, ka'a tse'e dunvimpítat pan ti jatye'e jem tutyáñ. ³² Jaa'myétsta je Lot je ñuda'ax. ³³ Pan pan xa ve'e nuyojk dutsojpk je ñaxviijnit joojntykin jets ka'a ve'e je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, vintókiyupts je'e ve'e xa'ma kajx; ax pan pan tse'e dumasookp je ñaxviijnit joojntykin kux chajkpe'e nuyojk je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp, joojntykinuups je'e ve'e xa'ma kajx.

³⁴ Ve'em xa ats miitse'e nnaajmada jets je tsooj, numejtsk tse'e maap vye'nadat joma ve'e to'k je maajntkun, ax to'k tse'e yakvoovnit, jado'k tse'e tyaannit; ³⁵ numejtsk tse'e je ta'axtajk jajtsp vye'nadat, to'k tse'e yakvoovnit, jado'k tse'e tyaannit; ³⁶ numejtsk tse'e je yaa'tyajk jem kam jootm vye'niduvat, to'k tse'e yakvoovnit, jado'k tse'e tyaannit.

³⁷ Juu' tse'e du'amotunajxtu, je'e tse'e du'amotutúvidu:

—Maja Vintsán, éjomats je'e ve'e ve'em jyátut?

Van'it tse'e y'atsoojvjidi:

—Va'ajts xa ve'e yaknujávát pan joma ve'e, kux pan joma ve'e y'it je tánuk aa'k, jem tse'e je no'op ñay'amókajada.

Je ku'aa'k ta'axtajk jets je ka óyap tokin payo'yva tukmu'a'ixmojkin

18 Van'it tse'e je Jesús ya tukmu'a'ixmojkin

vya'nuxjidi jetse'e je jayu dutuk'íxtat jets tsapkótstape'e xa'ma, ka'a ve'e ñoo'kxtat. ² Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Jem xa ve'e kajpun kajxm vye'na to'k je tokin payo'yva; ax ka'ats je'e ve'e je Nte'yam dutsa'aga, ni pana ve'e dukamaja pum. ³ Jempa tse'e to'k je ku'aa'k ta'axtajk juu' ve'e vane'em najkx myuxu'uju, je'e tse'e chojk jetse'e je tokin payo'yva dutokimpayo'oyut to'k je jayu juu' ve'e je ta'axtajk dutso'oxpajkp. ⁴ Jek tse'e je tokin payo'yva dukamaja puujm je ku'aa'k ta'axtajk; ax ux'ooknum tse'e vyinmaaj: “Oyam atse'e nkatsa'aga je Nte'yam ukpu atse'e ni pana nkamaja pum, ⁵ va'ants ats dutokimpayo'oyu je'e juu' ve'e dutso'oxpajkp je ku'aa'k ta'axtajk, ax ve'emts atse'e min xko'o'kne'mni.”

⁶ Van'it tse'e je Maja Vintsán jyaa'kvaajñ:

—Yakvinkópkada vintso ve'e vyinmay je ka óyap tokin payo'yva.

⁷ Ax vintsots n'ite'e je Nte'yam dukamaja pámut je jáyuda juu' ve'e vyinkoöndu jetse'e jóvum xaaj jóvum tsooj yaaxp aaj yaaxp joot dumunoo'kxtukta jetse'e pyutákajadat? ¿Ax yak'a'íxtapts je'e n'ite'e? ⁸ Ve'emts ats miitse'e nvaajnjada jets ka'a ve'e tyánat jetse'e duputákadat. Oyam tse'e vye'ema, ku atse'e nmiinnuvat jado'k nax, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp, énjaa'kpaatupts ats vine'e je jáyuda juu' ve'e dujaanchja'vidup je Nte'yam?

Je fariseo jets je kupa'mun pakmojkpa tukmu'a'ixmojkin

⁹ Van'it tse'e je Jesús ya tukmu'a'ixmojkin dutukmukajts je

jáyuda juu' ve'e nayja'vijidinup jets ka'a ve'e je Nte'yam tyokimpámjada jetse'e je myujayu dUViijnk'íxta. Jidu'um tse'e vyaajñ:

¹⁰—Najkxtu xa ve'e jem maja tsaptajkm numejtsk je yaa'tyajk tsapkojtspa; to'k tse'e je fariseo, jado'k tse'e je kupa'mun pakmojkpa.

¹¹Ax ténipji tse'e je fariseo jidu'um chapkajts: “Nte'yam, nkukojtsjip xa ats mitse'e kux ijk atse'e ve'em nkajáyuva ax jo'n juu' ve'e mee'tstup, juu' ve'e dutoondup juu' ve'e ka óyap, jets juu' ve'e je navyajkun duyavintsakintókidup. Ka'a xa atse'e ve'em njáyuva ax jo'n xi kupa'mun pakmojkpa. ¹²Mejtsk nax xa atse'e n'ayooja invvuxtojtuk xaaj, ax nmooypts ats mitse'e je diezmo.” Jidu'um tse'e je fariseo chapkajts. ¹³Ax je kupa'mun pakmojkpa, jékumjits je'e ve'e tyaañ, ka'a tse'e ñayjávaja jetse'e y'ixukut jem tsapjootm, koqjji ve'e je kyak dukax kux natyukja'vijupe'e je tyokin, jetse'e vya'añ: “Nte'yam, tukmo'tk ats to'k aaj, tókinax jáyuvam xa atse'e.”

¹⁴Van'it tse'e je Jesús jyaa'kvaajñ: —Ve'emts atse'e nva'añ jets ka'a ve'e je Nte'yam dutokimpuujm je kupa'mun pakmojkpa; ax tyokimpaam tse'e je fariseo. Kux pan pan xa ve'e namyjijup, je'e tse'e taannup pi'k; pan pan tse'e naajkpi'kijup, je'e tse'e dunumájap.

Chajkpts je'e je Jesús je pi'k ónukta

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵Van'it tse'e dutuknunajkxtu je pi'k ónukta je Jesús jetse'e je kya'aj dutuknukónut, je maax ónuk

paat tse'e tyuknunajkxtu. Ku tse'e je y'ixpajkpatajk du'ixti, van'it tse'e dutuknuujmide je jáyuda pan pan jatye'e duyakje'ydup je pi'k ónukta. ¹⁶Van'it tse'e je Jesús je y'ixpajkpatajk dyaaxjidi jetse'e dunuujmide:

—Masó'okta je pi'k ónuk jets atse'e xnumíndat, ka'a tse'e xkayakjajtjadat, kux je'eda pan pan jatye'e ijttup jem je Nte'yam y'am kya'm, ve'em xa je'e ve'eda ax jo'n ya pi'k ónukta. ¹⁷Tyúvam xa atse'e nva'añ, pan pan jatye'e kanapyaajmjudup jem je Nte'yam y'am kya'm ax jo'n je pi'k ónuk, ka'a tse'e jem tyákadat.

Ku je Jesús dumaatnakyojtsji to'k je mootsk ónuk juu' ve'e kumeen

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Van'it tse'e y'amotutúviji to'k je israeejlit jayu juu' ve'e dunumájip:

—Oy yak'ixpajkpa, ítis ats vine'e ntónup jets atse'e njajejpnit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp?

¹⁹Jetse'e je Jesús ña'muxji:

—¿Nte'yam atse'e xtij ku ve'e mva'añ jets oy atse'e? To'kji xa je'e ve'e pane'e oy, je Nte'yamts je'e ve'e. ²⁰Mnuja'vip xa mitse'e je pava'nun: “Ka'a tse'e xyakvintsakintókiyut je navyajkun, ka'a tse'e myakjaju'oo'kut, ka'a tse'e mme'e'tsut, ka'a tse'e je jayu xnuvampétut, vintsaga je mtee' je mtaak.”

²¹Van'it tse'e je jayu ña'muxji:

—Ku atse'e pi'knum nve'na, van'ítanits ats ya'a ve'e nujom nkutyún.

²²Ku ve'e je Jesús du'amotunajxy, van'it tse'e dunuujmi:

—Jado'k viijn tse'e mka'ijtu'xju. Too'kkajxni nujom juu' ve'e m'ixp mjaye'jpp jets mooyini je meen je ayoo'va jayu, ve'em tse'e je o'yin xjayéput jem tsapjootm. Van'itts atse'e xpamiinnit.

²³Ax ku tse'e je jayu du'amotunajxy, ooy tse'e tyuntsaachvinmapyujk, kux va'ajts kumeene'e y'ijit. ²⁴Ku tse'e je Jesús ve'em y'ixji, van'it tse'e vyaajñ:

—iVa'ajts tso'ox xa je'e ve'e jetse'e je kumeen jayu ñapyámjadat jem je Nte'yam y'am kya'm! ²⁵Ka'a xa ve'e cho'oxa vintso ve'e je camello ñáxut jep xo'yun jot jaatp, je'e ve'e tso'ox vintso ve'e je kumeen jayu ñapyámjut jem je Nte'yam y'am kya'm.

²⁶Van'it tse'e vyaandi pan pan jatye'e du'amotunajxtup:

—Pan ve'em xa ve'e, ípants vine'e o'yixjup jetse'e dujaye'jpnit je joojntykin juu' ve'e xa'ma kajx ijtp?

²⁷Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Juu' xa ve'e je jayu ka'o'yixjup jetse'e dutónut, je Nte'yamts je'e ve'e dutónup.

²⁸Van'it tse'e je Pedro ña'muxji:

—Maja Vintsán, nmasokkajxni xa aatse'e nujom juu' aatse'e n'ixp njaye'jpp vye'na jets aats mitse'e mpamiijn.

²⁹Van'it tse'e je Jesús dunuujmi je y'ixpajkpatajk:

—Tyúvam xa ats miitse'e nnaajmada jets pan pan jatye'e je Nte'yam je kyutojkun kajx dumasookp je tyajk, je tyee', je tyaaak, je y'uts, je y'ajch, je cha'a, je ñuda'ax, ukpu je y'ónuk, ³⁰nuyojk tse'e ooy tyunyakmo'ot juu' ve'e aja naxviijn jetse'e xa'ma kajx

jyoojntykinit ku ve'e je nam it choo'ndukut.

Ku je Jesús du'ava'ninuva je y'oo'kun

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹Van'it tse'e je Jesús apuk du'vaajv je ñumakmejtsk ixpajkpatajk, jetse'e dunuujmidi: —Jem tse'e Jerusalén nja'mda. Jem tse'e tyonkájut kyojtskáxjut ats kajx nujom juu' ve'e jyatyandu jep Kunuu'kx Jatyán kujxp je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. ³²Yakpámupts atse'e jem je viijnk jayu kya'm jets atse'e xnuxi'iktat xtukxi'iktat jets atse'e xvinkojtspéttat, xnutsójadapts atse'e ³³jets atse'e xvóptat, van'itts atse'e xyak'oo'ktat. Ax joojntykpa'jknupats atse'e kutoojk xaaj, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

³⁴Ax ka'a tse'e duvinmótuda pan ti ve'e tyijp kuxe'e je Nte'yam dukayakjaty vye'na jetse'e duvinmótudat.

Ku je Jesús duyakjotkadaaky to'k je viints jayu jep Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵Ku ve'e je Jesús dumutami je jericoojit kajpun, jem tse'e to'k je viints jayu chuuna vye'na jeja too' pa'ayi jetse'e je putajkin du'amotu. ³⁶Ku ve'e dumotu jets je numay jayu ve'e najxp, van'it tse'e du'amotutuvi pan ti ve'e toojnjup kojtsjup. ³⁷Ku ve'e yakvaajnji jets je'e ve'e najxp vye'na je Jesús, je nazarétit jayu, ³⁸van'it tse'e makk vyaajñ: —iJesús, je David je chaan je kyooj juu' ve'e yakkutojknup, tukmo'tk ats to'k aaj!

³⁹ Ax pan pan jaty tse'e je Jesús vintso'vajkijup, tukna'muxju tse'e jetse'e y'amo'otut. Ax nuyojk makx tse'e tyunjaa'kkajts:

—iJe David je chaan je kyooj juu' ve'e yakkutojknup, tukmo'tk ats to'k aaj!

⁴⁰ Van'it tse'e je Jesús vya'ktaajñ jetse'e dunuujmidi je jayu jetse'e duyakmíndat. Ku tse'e je viints jayu jy'e'y, van'it tse'e yak'amotutuvi:

⁴¹ —¿Tise'e mtsajkp jets ats mitse'e ntoojnat?

Van'it tse'e je viints jayu y'atsaajv:
—Vintsán, je'e xa atse'e mtsajkp jets ats mitse'e xyakvin'ixpákut.

⁴² Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:
—iVin'ixpakuts n'it! Ta xa ve'e mjotkadaakni kux atse'e tuxjaanchjáva.

⁴³ Tun jatyji tse'e je jayu vyin'ixpajkni. Van'it tse'e je Jesús dupanujkx jetse'e je Nte'yam duyakmaji duyakjaanchi. Ax nujom tse'e je jayu pan pan jatye'e du'ixtu, yakmájiduva yakjaanchiduvats je'e ve'e je Nte'yam.

Je Jesús maat je Zaqueo

19 Van'it tse'e je Jesús jy'e'y jem jericoojit kyajpun kajxm jetse'e je kajpun dutuknajxy. ² Jem tse'e vye'na to'k je kumeen jayu juu' ve'e Zaqueo duxaaj, je kupa'mun pakmojkpats je'e ve'e ñuvintsánip, ³ je Jesuusts je'e ve'e y'ixuvaampy. Ax ka'a tse'e y'o'yixju vintso ve'e du'ixpaa'tut kux pi'k kónaji je'e ve'e je Zaqueo jets ooye'e jem je jayu. ⁴ Van'it tse'e noomp tyoo'vujk jetse'e pyejt jem sicómoro kup kajxm juu' ve'e dumutámip je too' joma ve'e je Jesús ñaxuva'añ

vye'na, ax ve'em tse'e y'o'yixjut vintso ve'e du'ixpaa'tut.

⁵ Ku ve'e je Jesús ñajxy je tsov, van'it tse'e pyat'ix, jetse'e dunuujmi:
—Zaqueo, vánuku jatyji, tunjajtnajkxp xa atse'e uxym jem mtak'am.

⁶ Van'it tse'e je Zaqueo jatyji vyajntyk jetse'e je Jesús dumaadi jem je'e tyak'am je xoojntkun maat. ⁷ Ku ve'e je numay jayu du'ixti, van'it tse'e divinkotsta dunaa'kótsta je Jesús kux ve'eme'e vyaandi jets jem je'e ve'e je tókinax jayu tyak'am ñujkx.

⁸ Tujkpani tse'e vye'nada, van'it tse'e je Zaqueo tyeni jetse'e dunuujmi je Maja Vintsán:

—Uxymts atse'e nmooynit je ayooova jayu kojkm juu' atse'e n'ixp njayejpp; ax pan tats atse'e jyapana je meen mpujkja je vin'aa'nun kajx, maktaaxk naxts ats je'e ve'e nyaknuyojkijat.

⁹ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:
—Uxym xa ve'e tujye'ya je nutsookun yaja tujk, kux je Abraham je chaan je kyooj xa mitse'eva. ¹⁰ Kux je'e xa atse'e nnumiimp jets atse'e n'ixtat jetse'e nyaktso'oktat pan pan jatye'e tokih'ijttup, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

Je majk meen juu' ve'e tsóvax tukmu'a'ixmojkin

¹¹ Namvaate'e je jayu du'amotunajxti, van'it tse'e je Jesús vya'nuxjidi ya tukmu'a'ixmojkin je'e kajx ku ve'e támani vye'nada joma ve'e je Jerusalén jetse'e vyinmaaydi jets jatyji ve'e je Nte'yam je kyutojkun duyakmiinnit. ¹² Jidu'um tse'e ña'muxjidi:

—Jem xa ve'e y'lijt to'k je yaa'tyajk juu' ve'e je oy ke'xtkun dumaat, jetse'e jékum ñujkx, je'e tse'e ñunajkx jetse'e yakpámut yakkutojkpa, ux'ook tse'e vyimpijtnuvat. ¹³Ka'anum tse'e chaa'n vye'na, van'it tse'e duyaxtsaajv numajk je tyoompa jetse'e kakje'e dutukkatajkidi to'k je meen juu' ve'e tsóvax. Van'it tse'e dunuujmidi: “Yaktonda ats ya nmeen van'it paat ku atse'e nvimpijtnuvat.”

¹⁴Ax ka'a tse'e je jyayu chakju y'lijt, mu'ejkjudup mujot'aajnjudupe'e jetse'e dukejxti je kukátsivada jetse'e jidu'um vya'andat: “Ka'a xa aatse'e ntsak jets aatse'e je yaa'tyajk xyakkutojkjat.”

¹⁵Ax yakpaamjyams je'e ve'e yakkutojkpa. Van'it tse'e vyimpijtnuva joma ve'e je jyayu. Ku tse'e jye'lyni, van'it tse'e dunukejxi je tyoompatajk juu' ve'e tyukkatajkidu je myeen jetse'e dunujávát pan vinxupe'e je meen tuduyaknuyókada kakje'e.

¹⁶Juu' tse'e muto'k, jidu'umts je'e ve'e vyaajñ: “Vintsán, majk nax xa ve'e tuñuyoka je mmeen juu' atse'e xtukkatajki.” ¹⁷Van'it tse'e je yakkutojkpa y'atsoojvji: “Oy xa ve'e, oy toompats mitse'e. Oyame'e vee'nji myaktukkatajki, ve'em tse'e juu' xtun ax jo'n yaksak, je'e kajxts ats mitse'e mpámut jetse'e xyakkutojkjat majk kajpun.”

¹⁸Van'it tse'e jado'k vyaampa: “Vintsán, mugooxk nax xa ve'e tuñuyoka je mmeen juu' atse'e xtukkatajki.” ¹⁹Van'it tse'e

y'atsoojvji: “Mugooxk kajpunts mitse'e xyakkutojkjivat.”

²⁰Van'it tse'e jado'k ñuje'yji jetse'e vyaajñ: “Vintsán, uxuya xa ve'e ya mmeen juu' atse'e xtukkatajki. Jepts atse'e paayu jaatp nvintsoomni ²¹kux ntsa'kip ats mitse'e je'e kajx ku ve'e makk myakkutuk; je'e xa mitse'e m'amótup juu' ve'e mkapuump, je'ets mitse'e mpakmujkp juu' ve'e mkavujp.” ²²Van'it tse'e je yakkutojkpa ña'muxji: “Mits, ko'oy toompa, je m'ayook ats mitse'e ntuktokimpayo'oyup. Pan mnuja'vip xa mitse'e jets makk atse'e nyakkutuk jets je'e atse'e n'amótup juu' atse'e nkapuump, jets je'e atse'e mpakmujkp juu' atse'e nkavujp, ²³étyajx tse'e ats je nmeen je viijnk jayu xkatukkatajki jetse'e duyaknuyókat?, ax ve'emts atse'e kunyakmooy je meen maat je myunuyojkin ku atse'e yaja ntak'aaay tunvimpijtnuva.”

²⁴Van'it tse'e dunuujmi juu' ve'e jem ve'nidup: “Pajkjada ya'a je meen jetse'e xmo'odat juu' ve'e majk je meen dumaat.” ²⁵Van'it tse'e y'atsoojvji: “Vintsán, éti ka jépap ya'a ve'e dumaada majk je meen?” ²⁶Van'it tse'e je yakkutojkpa y'atsaajv: “Ve'em xa ats miitse'e nnaajmada: Pan pan xa ve'e juu' dumaat, jaa'kyakmo'opts je'e ve'e. Pan pan tse'e juu' dukajayejpp, pan vinxup tse'e dumaada, yakpajkjaps je'e ve'e nujom, je'e paat juu' ve'e yuu'n vee'n jyayejpp. ²⁷Ax je'eda juu' atse'e xtso'oxpajktup jetse'e dukatsokta jets atse'e

nyakkutojkjadat, yakminda jetse'e yaja ats nvinkujk xyak'oo'kkáxtat.”

Ku je Jesús tyajki jep Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸Ku ve'e je Jesús ve'em vyaajñ, van'it tse'e je tyoo' dupajknuva jetse'e jem Jerusalén jyaa'knujkx. ²⁹Je'yavaandup tse'e vye'nada joma ve'e je kajpunda juu' ve'e duxaaajta Betfagé jets Betania, jempa ve'e je Olivos Kopk, van'it tse'e je Jesús dukejx numejtsk je y'ixpajkpada ³⁰jetse'e dunuujmidi: —Najkxta xi pi'k kajpun kujx juu' ve'e xi avinkujk. Ku tse'e mje'yadat, jeja tse'e xpaat'ttat kuvuu'n to'k je burro. Ni pánanumts je'e ve'e kyatuktsuunaja. Mukéjadats jetse'e xyakmíndat. ³¹Pan m'amotutúvijidup tse'e je jayu pan tyajxe'e xmukéjada, ve'em tse'e xnaajmadat: “Je Maja Vintsane'le dutsojqp.”

³²Van'it tse'e je y'ixpajkpa ñajkxti jetse'e dupaatti ax jo'n je Jesús ña'muxjidi.

³³Myukéjidup tse'e vye'nada je burro, van'it tse'e je burro je vyintsanda y'amotutúvijidi: —¿Tyajx tse'e xmukéjada xi burro? ³⁴Van'it tse'e y'atsoovdi: —Je'e kajx ku ve'e je Maja Vintsán dutsak.

³⁵Van'it tse'e duyaknajkxti joma ve'e je Jesús jetse'e dujape'ndi je burro maat je vyitta. Van'it tse'e je Jesús duyakpejtiti. ³⁶Vintso tse'e je Jesús ñaxy, ve'em tse'e je jayu duye'epta je vyit jeja too' kujk joma ve'e je Jesús ñaxuva'añ. ³⁷Ax ku tse'e dumutámidi jeja Olivos Kopk vañuk viijn, van'it tse'e

nujom je jáyuda juu' ve'e je Jesús dumaatvítu, je'e tse'e makk kojts'ukvaandu je xoojntkun maat jetse'e je Nte'yam duyakmájidi duyakjaanchidi je'e kajx ku ve'e du'ixti je majin juu' ve'e je Jesús tyuump. ³⁸Jidu'um tse'e vyaandi:

—iJe Nte'yam je kyunoo'kxun maat xa ya'a ve'e ya yakkutojkpa juu' ve'e miimp je Maja Vintsán kajx! iJe oy joot maat jets je majin maat tse'e y'ijtnit je Nte'yam, juu' ve'e jem tsapjootm!

³⁹Van'it tse'e ña'muxjidi je fariseotajk juu' ve'e je numay jayu myaatve'nidup:

—Yak'ixpajkpa, tuknaajma to'k aaj xi jáyuda juu' ve'e mmaatvítup jetse'e y'amo'ottat.

⁴⁰Ax jidu'um tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Ve'em xa ats miitse'e nnaajmada jets pan amo'ttup xa ya'a ve'eda, je tsaa' tse'e makk kojts'páktap.

⁴¹Ku ve'e dumutámidi jem Jerusalén, jetse'e je Jesús du'ix je kajpun, van'it tse'e dunuyaaxy je jersaleenit jáyuda, ⁴²jetse'e vyaajñ:

—iPan kuxvinmótuda xa ve'e, uxyam ya xaa'j, juu' ve'e kumyak'ítjada oy joot! Ax ka'a tse'e xvinmótuda, yu'uts je'e ve'e y'it jeja miits mvinkujkta. ⁴³Je'yap xa ve'e je xaa'j ku ve'e je mtso'oxpajkpa duyaknaa'tóktat je mkajpun jetse'e je naax juu' ve'e je mkajpun dunaa'vítup, je'e tse'e tyuktajva'atstap joma ve'e ñayyo'otsjadat, ⁴⁴myak'oo'kjadapts miits je'e ve'e maat je m'ónukta, jetse'e je mjaajnda je mtajkta dutukja'vikajxtinit, ni to'ka tse'e

je tsaaj kyatánut nukavyet, je'e kajx ku ve'e xkanujávada ku ve'e je Nte'yam mnumínjada jetse'e kumyaktsookjidi.

Ku je Jesús duyakvaach je maja tsaptajk

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵Van'it tse'e je Jesús tyajki jep maja tsaptaktaagujkp jetse'e duvojpittsumkujx nujom pan pan jatye'e jep ajooydup atoo'ktup vye'na, ⁴⁶jetse'e dunuujmidi:

—Jidu'um xa ve'e je Kunuu'kx Jatyán vya'añ: “Ve'e tse'e ats je ntajk y'ijtnit je tajk joma ve'e je jayu chapkats.” Ax ve'emts miits ya'a ve'e tuxpaamdini ax jo'n “je aajntk joma ve'e je mee'tspa ñay'amókajada”.

⁴⁷Jóvum xaaj tse'e je Jesús yak'ixpuk y'ijit jep maja tsaptujkp; ax je tee'tajk je vyintsanda maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajkta jets pan pan jatye'e dunumájidup je israeejlit jayu maat, je'e tse'e dupayo'ydup vintso ve'e kuduyakjay'oo'kjidi je Jesús, ⁴⁸ax ka'a tse'e dumutaayvaatti pan vintso ve'e kudutoondi, kux nujome'e je jayu oy du'amotunajxti juu' ve'e je Jesús kyojts.

Je kutojkun juu' ve'e je Jesús jyayepp

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 To'k naxe'e je Jesús je numay jayu duyak'ixpuk vye'na jep maja tsaptujkp jetse'e duvaajnidi je oy kats je oy ayook, van'it tse'e jye'ydi je tee'tajk je vyintsanda maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk jets je israeejlit je myújit jáyuda, ²jetse'e dunuujmidi:

—Vaajnja aats pan pane'e tumna'muxju jets ya'a ve'e xtónut. ¿Pane'e ya kutojkun mmooyjyup?

³Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Nay ve'empats atse'e nvaampa jets atse'e x'atsoovduvat. ⁴¿Pan tse'e je Juan je kutojkun mooyjyu jetse'e je jayu duyaknapétut, je Nte'yame'e, ukpu je jayu ve'e?

⁵Ax van'it tse'e dukojtsmojkta.

Jidu'um tse'e ñavyaajnidi:

—¿Vintsose'e kunva'numda?

Pan va'numdup xa ve'e jets je Nte'yame'e mooyjyu je kutojkun, jidu'um tse'e xnuujmimdat: “¿Tyajx tse'e xkajaanchja'vidi juu' ve'e je Juan kyojts?” ⁶Ax pan va'numdup tse'e jets je jayu ve'e je kutojkun mooyjyu, xka'tsoo'kumdapts uu'm ya'a ve'e ya numay jayu kux nayja'vijidinup ya'a ve'e tyuva jets je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa je'e ve'e je Juan y'ijit.

⁷Van'it tse'e y'atsoovdi jets ka'a ve'e dunujávada jets pan pane'e je kutojkun mooyjyu je Juan jetse'e je jayu duyaknapétut. ⁸Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Ka'ats atse'e n'ava'nivat jets pan atse'e ya kutojkun xmooyp jets atse'e ve'em ntun.

Je ko'oy toompatajk tukmu'a'ixmojkin

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹Van'it tse'e je Jesús duvaajnji je jáyuda ya tukmu'a'ixmojkin:

—To'k xa ve'e je jayu dupuujm je tsaaydum kam. Van'it tse'e je yoova toompatajk dutukmaatkojtsmojkta pan vinxupe'e tyukkada'akjadat ku ve'e dupakmótkat je tsaaydum taajm. Van'itts je'e ve'e chaa'n,

ta'niva tse'e ñujkx. ¹⁰Ku tse'e je tsaaydum tok aats ðupaaty, van'it tse'e to'k je kyukátsiva ðukejx joma ve'e je yoova toompa jetse'e ðu'amótuvut pan juu' ve'e tukkádaakjup. Ax van'it tse'e je yoova toompa ðutsii'kti jetse'e ve'emji ðuyakvimpijttini. ¹¹Van'it tse'e je kam je vyintsán ðukejxnuva jado'k je kyukátsiva; ax nay vanxúpjyam tse'e ðutsii'ktuva jetse'e ðujomtoondi ðutitoondi, ka'a tse'e ðutimooydi, jetse'e ðupakejxtini. ¹²Jyaa'kkejx tse'e jado'k je tsaaydum kam je vyintsán jado'k je kyukátsiva; ax yakxa'ajkiduva tse'e je yoova toompa jetse'e ðupavojptini.

¹³Van'it tse'e je tsaaydum kam je vyintsán vyaajñ: “¿Tis áts vine'e ntónup? Va'an xa áts n'ite'e ðukexu áts ya n'ónuk juu' áts'e'le ooy ntuntsajkp. Ax kuts je'e ve'e ðu'íxtat, vyintsá'agadapts ijk je'e vine'e.” ¹⁴Ax ku tse'e je yoova toompa ðu'ixti, van'it tse'e ñavyaajniji: “Ya'a xa ve'e tukkádaakxáxjup ya tsaaydum kam. Va'an ðuyak'oo'kumda jetse'e nje'eimdat ya tsaaydum kam.” ¹⁵Van'it tse'e ðuyakpítsumdini jem tsaaydum kam jootm jetse'e ðuyak'oo'kti.

Van'it tse'e je Jesús y'amotutúvijidi:

—¿Vintsos'e'e tyónjadat je tsaaydum kam je vyintsán?

¹⁶Jetse'e jyaa'kvaajñ:

—Je'yap xa je'e ve'e jetse'e ðuyakjay'oo'kkáxjadat jetse'e je viijnk yoova toompa ðupámüt.

Ku ve'e je jayu ðu'amotunajxti, jidu'um tse'e vyaandi:

—iKudukayakjatye'e je Nte'yam!

¹⁷Van'it tse'e je Jesús je jáyuda ðuvin'ix, jetse'e ðunuujmidi:

—Pan kudukayakjatye'e je Nte'yam, ¿ti tse'e tyijp juu' ve'e vaamp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp? Jidu'um tse'e vya'añ:

“Je oy tsaaj juu' ve'e je pojtspatajk myasooktinu, je'e tse'e ojts yakpum joma ve'e ðunuvinkopkikux je maja tsaptakpats.”

¹⁸Van'it tse'e je Jesús jyaa'kvaajñ: —Pan pan xa ve'e kítup jeja tsakujx, tuktajikáxup tse'e; ax pan pan tse'e jem ñi'kxm je tsaaj naxkádaakp, je naxvay jo'n tse'e tyaannit je jayu.

Je'e pane'e je kupa'mun yakmo'op

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Ku ve'e je tee'tajk je vyintsanda maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk ðu'amotunajxti, van'it tse'e ðu'ukmatsuvaandi tun jatyji je Jesús kux ñuja'vidu ve'e jets je'e kajxe'e ya tukmu'a'ixmojkin ðukajts; ax ka'a tse'e ve'em ðutoondi kux cha'kidupe'e je numay jayu.

²⁰Y'uk'íxtidup tse'e pan vintso ve'e kuy'o'yi jetse'e je Jesús kudupaamdi jem je yakkutojkpa kya'm, je'e kajx tse'e ðu'ukkejxti je katsuvaa'mpa juu' ve'e natyijjudup jets tuv je'e ve'e je jyáyuvinda je jyoojntykinda, y'uk'íxtidu ve'e pan vintso ve'e kuduyakkojstókidi je Jesús. ²¹Jetse'e ðu'amotutúvidi:

—Yak'ixpajkpa, nnuja'vinup xa aatse'e jets pyaatyp y'akeeguipe'e juu' mitse'e mkajtsp jets juu' ve'e je jayu mtuk'ixp, ka'ats

mitse'e pan xviijn'ix, tyúvam xa mitse'e je jayu je Nte'yam jye'e xtuk'ix. ²²¿Yakjajtype'e uu'm je mpava'nunamda jetse'e je kupa'mun yakmo'ot je yakkutojkpa César, ukpu ka'a ve'e?

²³Ax ñuja'vi tse'e je Jesús vintso ve'e je ko'oy joot dujayepta, je'e kajx tse'e dunuujmidi:

—¿Tyajxts atse'e xkatsuvaa'nda?

²⁴Tuk'ixta ats to'k je meen.

Ku ve'e dumooydi, van'it tse'e du'amotutúvi:

—¿Pan tse'e yam y'apamnax, jets pan tse'e yam xyaaj yukja'a?

Jetse'e y'atsoojvjidi:

—Je yakkutojkpa César ya'a ve'e jye'e.

²⁵Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Mo'odats je César juu' ve'e je César jye'eip jets mooyduvats je Nte'yam juu' ve'e je Nte'yam jye'eip.

²⁶Ax ka'a tse'e y'o'yixjidi pan vintso ve'e kuduyakkojtstókidi ku ve'e kyats y'ijit jeja je jayu vyinkujk; atuva atoki tse'e dutuktaandi je y'atso'vun, jetse'e y'amo'ttini.

Ku je Jesús yak'amotutúvi pan joojntypajknvape'e je oo'kpa

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷Jeme'e je saduceotajk juu' ve'e je Jesús dunuje'ydu. (Je saduceotajk tse'e vaandup jets ka'a ve'e je oo'kpatajk y'ukjoojntypajktinuvat jado'k nax.) Van'it tse'e je Jesús du'amotutúvidi:

²⁸—Yak'ixpajkpa, ve'eme'e je Moisés dujatyaañ jets pan oo'kpe'e to'k je yaa'tyajk jetse'e je ñuda'ax dumasa'ak jetse'e ka'a pan y'ónuk, je oo'kpa je y'uts tse'e dupákup je ku'aa'k ta'axtajk jetse'e je y'ónuk

jyéjat, ax je myuto'k mix ónuk tse'e taannup ax jo'n je y'ajch je y'ónuk kuy'ijit. ²⁹Ax nuvuxtojtuk tse'e y'ijitti je uts je ajch. Ta'axpajk tse'e je koop ónuk, van'it tse'e y'oo'kni. Ka'a tse'e je ñuda'ax je y'ónuk duyakjeji. ³⁰Van'it tse'e je myuto'k uts dupujk je ku'aa'k ta'axtajk, ka'ava tse'e je y'ónukta jyeji, jetse'e y'oo'knuva. ³¹Van'it tse'e je myumejtsk uts dupajkpa je ku'aa'k ta'axtajk. Nay ve'empa tse'e jyajttuva je utsta juu' ve'e taandu, oo'kkajxtinu tse'e nuvuxtojtuk je yaa'tyajk. Ax ni pana tse'e je y'ónuk dukatukyakjeji je ta'axtajk. ³²Ux'ook tse'e je ta'axtajk y'oo'knuva. ³³Ax kuuk tse'e je oo'kpatajk jyoojntypajktinuvat jado'k nax, ¿pánukts vine'e tyuva dunuda'axap je ta'axtajk?, kux va'an nuvuxtojtuke'e dupajkti.

³⁴Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Yaa'vyajkp ta'axpajkp xa ve'e je jayu yaja naxviijn; ³⁵ax je'eda pan pan jatye'e duvinmajtsjudup jetse'e jyoojntypajktinuvat jado'k nax ku ve'e je nam it choo'ndukut, ka'a tse'e y'ukyaa'vyajktinit ka'a tse'e y'ukta'axpajktinit, ³⁶je Nte'yam je y'ónuk xa je'e ve'eda. Ka'ats je'e ve'e y'uk'o'yixjidinit jetse'e y'oo'ktat kux ve'em xa je'e ve'e y'ijttinit ax jo'n je Nte'yam je yaangeles. ³⁷Ax je'e ku ve'e je oo'kpatajk jyoojntypajktinuvat jado'k nax, mkojtstuts miits je'e ve'e jep Kunuu'kx Jatyán kujxp juu' ve'e je Moisés jyaay, joma ve'e je Nte'yam myukojsji jem ápit kup akojkm. Jep tse'e dukats jets je Maja Vintsane'e duNte'yamip je Abraham,

je Isaac, maat je Jacob. ³⁸Je'e kajx tse'e, Ntye'yamivapts je'e ve'e je jayu je Nte'yam pan pan jatye'e jaanchja'vijidu ku ve'e y'oo'ktini; ka'a tse'e je jyootta je jya'vinda y'aa'ka, joojntykidupts je'e ve'eda. Je Nte'yam je kyutojkun kajx tse'e nujom jyoojntykada.

³⁹Jeme'e je tsaptujkpit yak'ixpajkpada juu' ve'e na'muxjudu: —Yak'ixpajkpa, oy xa ve'e tuxkats.

⁴⁰Ax je jayu juu' ve'e dutso'oxpajktup je Jesús, ni pana tse'e kyoo'knayja'vijini jetse'e juu' dujaa'k'amotutúvat.

Je David je Myaja Vintsán je'e ve'e je Cristo

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi: —¿Vintsose'e je jayu vya'anda jets je David je chaan je kyooj je'e ve'e je Cristo?, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit.

⁴²Viinm xa ve'e je David dujatyaajñ jep Salmo kujxp:

Je Nte'yam xa ve'e dunuujmi ats je nMaja Vintsán:

“Ajxtuku yaja ats n'aka'yun pa'ayi

⁴³namaat atse'e nyakvintókida pan pan jatye'e mtso'oxpajkjjudup.”

⁴⁴Jidu'um tse'e je David vyaajñ jets je Myaja Vintsán je'e ve'e je Cristo. Ax ve'em tse'e, va'ajts tse'e yaknujava jets ka je chaan je kyoojyap je'e ve'e je Cristo, je Myaja Vintsampa je'e ve'e.

Ku je Jesús dūvintso'y je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵Ax nujom tse'e je jayu y'amotunáxjada vye'na ku ve'e je Jesús dunuujmide je y'ixpajkpatajk:

⁴⁶—Myakkópkadape'e ooy je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajkta kux mvin'aa'nuvaajnjudup miits je'e ve'e. Je'e xa ve'e dumuvidutuvaandup je yaajnit vit jetse'e dutsokta jetse'e yakkojtspoo'kxtat je vintsa'kin maat jep maa'y jaatp. Tum je'e ve'e chojktup jetse'e dutuktsaanadat je tsuujntkun juu' ve'e tum oojyit jep tsaptujkp jets joma ve'e je maja kay je maja uu'k. ⁴⁷Je tyajk paat tse'e dupajkjada juu' jatye'e y'ixtup jyajejptup je ku'aa'k ta'axtajkta; ax jek tse'e chapkotsta, ve'em tse'e dukayaknuk'e'xnatakava'anda je kyo'oy je'e juu' ve'e tyoondup. Je'e tse'e nuyojk je tsaachpaatun yakmooydinup.

Je yax juu' ve'e pyaam to'k je ku'aa'k ta'axtajk

(Mr. 12.41-44)

21 Jep tse'e maja tsaptujkp je Jesús vye'na jetse'e du'ix vintso ve'e je kumeen jayu dupamda je myeen jem yax apajkin jootm; ²y'ixpa tse'e je Jesús ku ve'e to'k je ayooova ku'aa'k ta'axtajk dupuujm mejtsk je pi'k cobre meen. ³Van'it tse'e je Jesús vyaajñ: —Tyúvam xa atse'e nva'añ jets nuyojk ya'a ve'e ya ayooova ku'aa'k ta'axtajk tudupum je yax jets ni ka'a ve'e nujom je viijnk jáyuda; ⁴kux je'eda, je'e je'e ve'e tudupamda juu' ve'e vinta'nuxjudup; ax ya ayooova, tats ya'a ve'e dupamkajxni je tyukjoojntykin.

Ku je Jesús dū'ava'ni jets kutókiyupe'e je maja tsaptajk

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Jem tse'e je Jesús je y'ixpajkpa juu' ve'e dunukojtstu je maja

tsaptakpats, vintso je'e ve'e tsújit je tsaaj juu' je'e ve'e myaat jets je paamdúk juu' ve'e yakmooy je yax kajx. Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

⁶—Je'yap xa ve'e je xaaj ku ve'e kyutokikajxnit ya'a juu' miitse'e uxyam m'íxtup, ni to'kats ya'a ve'e ya tsaaj kyoo'ktaannit nukavyet.

Je nuja'vin juu' ve'e jéjap ku ve'e je itakax tyáminít

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷Van'it tse'e je Jesús du'amotutúvidi:

—Yak'ixpajkpa, évin'it ya'a ve'e jyátut ñáxut jets ti nuja'vints aatse'e njayéppan pan vin'it ya'a ve'e tyónjut kyótsjut?

⁸Jetse'e je Jesús vyaajñ:

—Myakkópkadape'e ooy ku ve'e pan mnunvin'aa'njadat, kux míndape'e numay juu' ve'e natyijjadap jets ats je'e ve'e, jetse'e vya'andat: “Ats xa je'e ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit. Ta tse'e je xaaj jye'lyni juu' ve'e je Nte'yam ñupaajmtki.” Jidu'um tse'e vya'andat. Ax ka'a tse'e xpanajkxtat. ⁹Ax ku tse'e xmótudat jets je atso'oxe'e toojnup jetse'e je jayu ñañupojtukjada, ka'a tse'e mnavinma'yunmo'ojadat, kux nupaamdúkani je'e ve'e jetse'e ve'em tyónjut kyótsjut. Ax ka'anumts je'e ve'e jye'ya vye'nat je itakax.

¹⁰Van'it tse'e dujaa'knuujmidi:

—Nacho'oxpákjadap xa ve'e je jayu to'k nación jets jado'k nación, to'k kutojkun jets jado'k kutojkun, ¹¹makx tse'e ooy tyun'ojxat, jéjap tse'e je yooj jets je pa'am may

viijn, yak'íxup tse'e jem tsajviinm je aja'vin je atsa'kin jets je mújit nuja'vin.

¹²Ax ka'anum tse'e ya'a tyunju vye'nat, myakmátstaps miitse'e jetse'e myakjomtónat myaktitónat, myaknajkxadap tse'e jep tsaptujkp joma ve'e myaktokimpayo'oydat, myakpoxuntakpámdap tse'e jetse'e myaknajkxadat jeja je yakkutojkpa vyinkujkta kuxe'e ats xjaanchjávada.

¹³Ku ve'e ve'em tyónjut kyótsjut, je'e tse'e m'itumo'ojadap jetse'e je tuvakojsun xpámdat ats kajx. ¹⁴Ax ka'a tse'e too'vajkp xpayo'oydat pan ti ve'e mkótstap, ¹⁵kux ats miitse'e nmo'odap je vinma'yun jets je ayook juu' ve'e mkótstap, ka'a tse'e je mtso'oxpajkpa dupaa'ttat ti ve'e mtuknu'aa'njadap, ka'a tse'e dumutaavyaattuvat vintso ve'e mkojtsumpijtuxjadat.

¹⁶Mnuxa'aajadap tse'e je mtee' je mtaak, mnuxa'aajidinuvap tse'e je m'uts je m'ajch, je m'uts je mtsa'a, je mjuu't je mmugo'ok, jets pan pan jatye'e mmaatnayja'vijidup, jetse'e je jayu myak'oo'kjadat.

¹⁷Nujome'e je jayu mmu'ejkjidini mmutot'aajnidini kuxe'é ats xjaanchjávada. ¹⁸Ka'a tse'e xvinnáydat, je Nte'yam tse'e m'íxjadap mjayéppadap, ni vintsova xa ve'e mkavintókidat. ¹⁹Pan mmuténidup tse'e je tsaachpaatun, m'ijttinupts miitse'e je Nte'yam maat.

²⁰Ku ve'e x'íxtat ya Jerusalén ñaa'vídutut maat je tojpatajk, nujávadats jets jatyi ve'e kyutókiyut. ²¹Van'it tse'e pan pan jatye'e ve'nadap yaja judéait y'it

jaat, va'an tse'e duke'ekta jetse'e ñajkxtat jem tonun viinm kopk viinm. Jets pan pan jaty tse'e ve'nadap jem kam jootm, ka'a tse'e y'uktajkidinit jem kajpun jootm, ²²kux tsaachpaatunani je'e ve'e vye'nat van'it. Ve'em tse'e jyátut jetse'e tyonkájxjut kyojtskájxjut nujom juu' ve'e ijtp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp. ²³iAyoov xa je'e ve'e je jyootta je ta'axtajkta juu' ve'e kanuva'ajtsap ve'nadap van'it jets pan pan jatye'e yak'onuktsi'tstup vye'nat!, kux ooye'e je tsaachpaatun dutunyaknáxtat juu' ve'e yaja naxviijn ve'nadap, ooye'e je Nte'yam je tsaachto'nun dutumpámut van'it. ²⁴eo'ktap tse'e numay jep atso'ox jaatp, jempa tse'e pan pane'e yakmajtstinup jetse'e duyaknajkxtinit viijnk it viijnk naax pan vinxupe'e ya naxviijnit it. Jets je'eda pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap, ñutee'ndinup tyuktee'ndinupts je'e ve'e ya Jerusalén. Ve'em tse'e dutoondinit van'it paat ku ve'e kyukáxat je tiempo juu' ve'e je Nte'yam ñupaajmtki jetse'e dujayéptat je majin pan pan jatye'e ka je israeejlit jáyuvap.

Vintso je Cristo myiinnuvat

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵'Van'it tse'e je mújit nuja'vin jyéjat je aampa xaaj kajx, je aampa po'o kajx, jets je maatsa kajx. Ku tse'e je jayu ve'em du'íxtat, van'it tse'e ooy tyuntsaachvinmapyáktat, atuva atoki tse'e tyándat mukaxux; namyu'ukpaajmjúduvap tse'e je maaxy naaj jetse'e pyoojmuknit pyo'kxuknit. ²⁶Ax ve'em tse'e

je tsa'aga kajx je vyiijn je y'aaj duyakma'tkajxtinit je jayu ku ve'e dvinmáydats pan ti ve'e tonuvaajnjup kotsuvaajnjup yaja naxviijn, kux je Nte'yam, xyituyo'oyupts je'e ve'e je makkin juu' ve'e ya tsajmit it. ²⁷Van'litts atse'e x'íxtat, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdúka Ijtp, jets jem atse'e nkada'aky vínuts jootm je kutojtkun maat jets ooy je majin maat. ²⁸Ax ku tse'e ve'em du'ukva'anut, pámdats makk aaj makk joot jetse'e mpat'íxtat jem tsajm tsov, kux táminup je'e ve'e je tiempo jetse'e mtso'oktat.

²⁹Va'nuxjuduva tse'e ya tukmu'a'ixmojkin:

—Ixta je higo kup, ukpu otyi viijnk kupa. ³⁰Ku xa ve'e je y'aajy pyitsum'ukvaannuva, mnuja'vidupts miitse'e jets támani ve'e je xakopk. ³¹Ax nay ve'empats je'e ve'e ku ve'e x'íxtat jets toojnjup kojtsjupe'e juu' atse'e nkajtsp, nujávadats jets táminup je'e ve'e jetse'e je Nte'yam je kyutojtkun duyakmiinnit.

³²'Tyúvams ats miitse'e nnaajmada jets nujom ya'a ve'e tyónjut kyótsjut namka'ana ve'e y'oo'kkáxta je jayu juu' ve'e uxyam joojntykidup. ³³Káxup náxup tse'e ya tsajmit it jets ya naxviijnit it; ax ats je nkats je n'ayook, ni je vin'ítats je'e ve'e kyapaa'náxut.

³⁴'Mnay'íxjadaps miitse'eda, ka'a tse'e mkañáxtat m'oknáxtat, ka'a tse'e m'oo'oktat mmo'okjadat, ka'a tse'e xtsóktat je naxviijnit je kyo'oy je'e. ³⁵Pan ka'a tse'e mnay'íxjada, kavinmaayp tse'e mve'nadat je xaaj ku atse'e nmiinnuvat, ve'em tse'e m'íttat ax jo'n je tánuk juu' ve'e

taamp jep kutay jaatp kuxe'e dukanujava jets je y'oo'kun je'e ve'e y'anajkxip. Ve'em tse'e y'ittat nujom je jayu juu' ve'e tsuunidup to'k it to'k naxviijn je xaaj ku atse'e nmiinnuvat. ³⁶Ijtp tse'e mnakyujoojntykajadat jetse'e mtsapkótstat, jetse'e ve'em je makk aaj je makk joot xjayéptat ku ve'e ve'em tyónjut kyótsjut jets atse'e xvinténadat to'k aaj to'k joot, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdúka Ijtp.

³⁷Xuujun tse'e je Jesús yak'ixpuk y'ijit jep maja tsaptujkp, ax tso'op tse'e ñujkx jem Olivos Kopk viindum. ³⁸Ax jóvum tse'e je numay jayu japyji jye'yada jep maja tsaptujkp jetse'e du'amotunáxtat.

Ku je israeejlit jayu dukojtsmojkti jetse'e je Jesús dumátstat

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Táminup tse'e vye'na je xaaj ku ve'e yakkay je tsapkaaky juu' ve'e je levadura dukamaat, je pascua xaajts je'e ve'e. ²Van'it tse'e je tee'tajk je vyintsanda maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk du'ixti dupayo'ydi pan vintso ve'e je Jesús duyakjay'oo'kjadat. Ax ka'a tse'e ve'em dutoondi jeja je jayu vyinkujk kux cha'kidupe'e je numay jayu.

³Van'it tse'e je Satanás tyajki jem je Judas jya'vin kajxm, je'e juu' ve'e duxaajiva Iscariote, je'ets je'e ve'e nuto'k je ixpajkpa juu' ve'e numakmejtsk ijttu. ⁴Je'e tse'e ojts dumaatnakyótsjada je tee'tajk je vyintsanda jets je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk pan vintso ve'e

dupámüt je Jesús jem je'e kya'mda. ⁵Ax ooy tse'e dutuntukxoojntkti jetse'e dutukvinva'nidi jets myo'odape'e je meen. ⁶Ñu'atso'vi tse'e je Judas. Van'it tse'e du'ixti'ukvaajñ pan vintso ve'e y'óyat jetse'e je Jesús dupámüt jem je'e kya'mda ku ve'e numay je jayu maat kyave'nat je Jesús.

Je Maja Vintsán je y'a'ox

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷Ku ve'e je xaaj dupaaty ku ve'e yakkay je tsapkaaky juu' ve'e je levadura dukamaat jetse'e yakju'kx je carnero juu' ve'e yak'oo'ktup pascua xaaj, ⁸van'it tse'e je Jesús dukejx je Pedro maat je Juan, jetse'e vyaajñ:

—Najkxu x'apaamdúkada uu'm je mpaascua xaaj a'ox.

⁹Van'it tse'e y'amotutúvijidi: —¿Jómase'e xtsak jets aatse'e n'apaamdúkat?

¹⁰Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvijidi: —Ku ve'e mtákadat jem kajpun jootm, van'it tse'e xmaatnavyaa'tjadat to'k je yaa'tyajk juu' ve'e to'k tsiv je naaj dupavijtsp. Panajkxtats je'e. Pan joma tujk tse'e tyaka, ¹¹jeja tse'e je kutajk xnaajmadat: “Je yak'ixpajkpa ve'e vaamp: ¿Joma ve'e je it joma atse'e ntukmaatyaknáxtat je n'ixpajkpatajk je pascua xaaj a'ox?” ¹²Van'it tse'e mtuk'ixjadat to'k je maja cuarto juu' ve'e jep mumejtsk nukavyet kujxp, joma ve'e pu'uk avaada. Jep tse'e x'apaamdúkadat je a'ox.

¹³Van'it tse'e ñajxkti jetse'e dupaatti nujom ax jo'n je Jesús

ñā'muxjidi. Jetse'e du'apaajmtkidi je pascua xaaj a'ox.

¹⁴Ku ve'e dupaatni je a'ox aats, van'it tse'e je Jesús je ñumakmejtsk kukátsivada dumaatnajxy kaayva.

¹⁵Van'it tse'e je Jesús ñā'muxjidi:

—Ooy atse'e ntuntsak jets ats miitse'e ntukmaatkáydat ya pascua xaaj a'ox namka'ana atse'e n'aal'k, ¹⁶kux ve'em xa ats miitse'e nnaajmada jets ka'a atse'e n'ukkaaynit ya pascua xaaj a'ox, van'itnume'e ku ve'e jado'k nax nka'yumdinuvat je a'ox jem je Nte'yam kyutojkun jootm.

¹⁷Van'it tse'e to'k je tuk'a'ooguin dukaaajn, jetse'e je Nte'yam dukukojsji, jetse'e vyaajñ:

—Matsta ya tuk'a'ooguin jets tuk'oogada, ¹⁸kux ve'em xa ats miitse'e nnaajmada jets ka'a atse'e n'uk'ooknuvat je tsaaydum pa'ajk naaj, van'itnume'e ku ve'e je Nte'yam je kyutojkun duyakmiinnit.

¹⁹Van'it tse'e dukaaajn je tsapkaaky jetse'e je Nte'yam dukukojsji.

Van'it tse'e dutojkva'kxy, jetse'e dumoooydi, jetse'e vyaajñ:

—Ya'a je'e ve'e ats je nni'kx je nkokp juu' atse'e nmaso'okup miits je m'o'yin kajxta ku atse'e n'oo'kut. Tonda tse'e ve'em jets atse'e xjaa'myétstat.

²⁰Ku ve'e y'a'oxikajxti, van'it tse'e dukoompa je tuk'a'ooguin, jetse'e vyaajñ:

—Juu' ve'e ya tuk'a'ooguin myaat, je nam kojstánts ya'a ve'e. Kux ku atse'e nmaso'okut ya nnuu'pun, ku ats miitse'e nku'oo'kadat, nyaktaajjadapts ats miitse'e je nam kojstán.

²¹Ax je jayu juu' atse'e xpámup jem je jayu kya'm juu' atse'e

xtso'oxpajktup, je'ets atse'e nmaatkaayp. ²²Ax je'emts atse'e mpanujkxp je too' juu' atse'e je Nte'yam xtuknupaajmtki, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp; ax ayoots je'e ve'e je jyoot je jayu juu' atse'e xpámup jem je jayu kya'm juu' atse'e xtso'oxpajktup.

²³Van'it tse'e ñay'amotutúvijidi vimpit atuj pan pan je'e n'ite'e.

Ku ñatyukkojsvintsoojvjidi pan pane'e dunumájip

²⁴Van'it tse'e ñakyojtsvintsoojvjidi pan pane'e aje'ejyida dunumájip.

²⁵Van'it tse'e je Jesús ñā'muxjidi:

—Je'eda pan pan jatye'e yakkutojktup juu' ve'e ka je israeejlit jáyuvapta, makk tse'e je kyutojkun dupamda; jets je'e pan pan jatye'e dunumájidup je'e maatta, vaandup tse'e jets oy jayu je'e ve'eda. ²⁶Ax ka'ats miitse'e mve'emada. Kux pan pane'e miitsta dujaa'knumájip, ve'emts je'e ve'e ñapyámjut ax jo'n je toompa kuy'ijit. ²⁷Kux ¿pane'e dujaa'knumájip, je'e juu' ve'e ajxtk kaayva, ukpu je'e juu' ve'e mutoojnup? ¿Ka je'ep n'ite'e juu' ve'e ajxtk kaayva? Ax yájats atse'e n'it miits maatta, nmutoondupts ats miitse'eda.

²⁸Miits xa ve'e m'ijttup ats maat ku atse'e je ko'oyjáyuvap x'ukyaktokimpakuva'añ. ²⁹Ve'em ax jo'n atse'e je nTee' xmooyj je kutojkun, nay ve'emts ats miitse'e nmoooyduva je kutojkun jetse'e m'ijttinit jem ats nkutojkun jootm, ³⁰jets atse'e nmaatkáydat nmaat'oo'ktat, m'ajxtktuvapts miitse'eda jem kutojkun tsuujntkun kajxmda jetse'e xtokimpayo'oydat

je makmejtsk jaká'a juu' ve'e je israeejlit jáyuda.

Ku je Jesús du'ava'ni jets je Pedro ve'e kanatyukpájkup

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹Ñuujmiva tse'e je Jesús je Simón Pedro:

—Simón, Simón, amotu xa miitse'e je Satanás mjayépjada jetse'e du'íxut pan vintso ve'e myaktokintónjadat. ³²Ax tats ats mitse'e nnutsapkats jets makk mitse'e je Nte'yam xjaanchjávat. Ax kuts mitse'e mnayyaajminuvat ats maat, kojtsmákkats je m'utsta je m'ajchta.

³³Van'it tse'e je Simón Pedro ña'muxji:

—Maja Vintsán, nnayja'vijup xa atse'e jets atse'e nnajxut mits maat jep poxuntujkp jets ats mitse'e nmaat'oo'kut.

³⁴Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Pedro, ve'emts ats mitse'e nuujma jets uxyam ya tsooj, ka'anume'e je na'atseev y'aya'axy vye'nat, mutoojk náxipts ats mitse'e xkanatyukpukju vye'nat.

³⁵Van'it tse'e je Jesús y'amotutúvijidi:

—Ku ats miitse'e mpakejxti ka je apajkin maatap, ka je meen maatap, ka je ka'ajk maatap, ¿mka'ijtxujdu tse'e juu'?

Van'it tse'e y'atsoojviji:

—Ka'a xa aatse'e ti xka'ijtji.

³⁶Van'it tse'e yaknuujmiji:

—Ax uxyam, pan pan tse'e jep je y'apajkin, va'an tse'e duvitsu, nay ve'empa tse'e pan pane'e jep je myeen, va'an tse'e duvijtspa. Pan pan tse'e dukamaat je yajkxy tsojx,

va'an tse'e dutaa'ku je vyitani'kx jetse'e dujóyut. ³⁷Kux ve'em xa ats miitse'e nnaajmada jets tun vinkopk je'e ve'e jetse'e tyónjut juu' ve'e je Kunuu'kx Jatyán kyajtsp ats kajx. Jidu'um tse'e vya'añ: “Ve'em tse'e yaktuujn ax jo'n je maja tokin kudutuujn.” Nujom vinxupe'e javyet ats kajx, tónjup kótsjupts je'e ve'e.

³⁸Van'itts je'e ve'e vyaandi:

—Maja Vintsán, uxyaja xa ve'e mejtsk ya yajkxy tsojx.

Van'it tse'e y'atsaajv:

—Nvaatani vanxup.

Ku je Jesús chapkajts jep Getsemaní

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹Van'it tse'e je Jesús pyítsum jep jetse'e ñujkx jem Olivos Kopk viindum, ve'em ax jo'n dutún y'ijit, panajkxjudu tse'e je y'ixpajkpatajk.

⁴⁰Ku ve'e jye'ydi joma ve'e je it, van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Tsapkotsta jetse'e mkaka'adat jep tokin jaatp.

⁴¹Van'it tse'e apuk ñujkx jado'k ka'achum, jetse'e kyoxkteni, jetse'e chapkajts. ⁴²Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Tata, pan mtsajkp xa mitse'e, kadi xyakjaty jets atse'e ya tsachpaatun xtukkada'akut. Ax ka je'ep tse'e mtónup juu' atse'e mtsajkp; je'e ve'e mtónup juu' mitse'e mtsajkp.

⁴³Van'it tse'e to'k je tsapjootmit ángeles kyadaaky jetse'e kyojtsmákkiji. ⁴⁴Ax ku tse'e ooy tyun'anoo'kxini, van'it tse'e nujoj k makk chapkajts, yaaxp aj yaaxp joot, ve'em tse'e je pyúxuk ñaxkadaaky ax jo'n je mújit nuu'pun ta'kxy kuy'ijit jo'n.

⁴⁵Ku ve'e chapkojtskujx, van'it tse'e vyimpijit joma ve'e je

y'ixpajkpatajk, tádams je'e ve'eda je tsooj pyatkajxidini vye'na je'e kajx ku ve'e je tsaachvinma'lyun yak'ayonuktajkijidini. ⁴⁶ Van'it tse'e dunuujmidi:

—¿Tyajxse'e mma'ajta? Pojtukta jets tsapkotsta jetse'e mkaka'adat jep tokin jaatp.

Ku je Jesús yakmajch

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Kojtspna tse'e je Jesús vye'na ku ve'e numay je jayu jyeydi. Ax juu' tse'e Judas duxaaj, je'ets je'e ve'e nuto'k je ixpajkpa juu' ve'e numakmejtsk ijttu, je'e tse'e dūvintoo'vajkip je jáyuda. Van'it tse'e je Jesús dūvinkutami jetse'e dutsuu'kx. ⁴⁸ Van'it tse'e je Jesús ña'muxji:

—Judas, što'k je tsuu'kx maat atse'e xpaamnit jem je jayu kya'm juu' atse'e xtso'oxpajktup?, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamdūka Ijtp.

⁴⁹ Ku ve'e dū'ixti ti ve'e toojnjup kojtsjup je jáyuda juu' ve'e ijttu je Jesús maat, van'it tse'e dū'amotutúvidi:

—Maja Vintsán, štso'oxpajkumdupe'e ya jáyuda maat ya tsojx?

⁵⁰ Van'it tse'e nuto'k je y'ixpajkpa dukuspojxi to'k je y'aka'lyun taatsk juu' ve'e dūtoojnjip je tee' juu' ve'e dūnūvintsanikajxp je tee'tajkta.

⁵¹ Ax jidū'um tse'e je Jesús ña'muxji:

—Maso'okta, nvaatani ve'e vanxup.

Van'it tse'e je Jesús dūtaajj je toompa je tyaatsk jetse'e dūyakjotkadaakni. ⁵² Van'it tse'e dūnūujmi je tee'tajk je vyintsanda, je tsaptakmutoompatajkta, maat je

israeejlit je myújit jáyuda, je'e juu' ve'e je'ydu jetse'e myajtsjidinit:

—¿Ve'em ats miitse'e xnuminda je yajkxy tsojx maat jets je kup maat ax jo'n atse'e je mee'tspa kun'ijit?

⁵³ Jóvum xaaj xa atse'e tun'it miits maatta jep maja tsaptujkp, ka'ats atse'e xmajtsti van'it; ax uxyam tse'e je Nte'lyam myakjajtuxjada jets atse'e xmátstat, uxyam tse'e tyónjūt kyótsjūt ax jo'n dutsokta pan pan jatye'e yakkutojktup jeja akoo'ts it jaat.

Ku je Pedro dūkanatyukpajkji je Jesús

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Van'it tse'e je Jesús dumajtsti jetse'e dūyaknajkxti jep je tee' juu' ve'e dūnūvintsanikajxp je tee'tajkta tyak'ap, ax jékum tse'e je Pedro pya'ux'ookaja. ⁵⁵ Jep tse'e je tsaptakmutoompatajk taagujkp dupaamdi je jaajn jetse'e dūnaa'ajxtkvítta, ax jep tse'e je Pedro dūmaatxámda. ⁵⁶ Van'it tse'e to'k je jajtspa y'ixji ku ve'e xyamy jetse'e dūmu'ix dūmupejt, jetse'e vyaajñ:

—Myaatvítppap xa ya'a ve'e tuy'it ya Jesús.

⁵⁷ Ax ka'a tse'e je Pedro dūnatyukpajkji je Jesús. Jidū'um tse'e vyaajñ:

—Ka'a xa ats ya'a ve'e n'ixa.

⁵⁸ Vee'n tse'e je it ñajxy jetse'e jado'k je jayu y'ixjuva. Van'it tse'e je jayu vyaajñ:

—Mmaatvítppap xa mits ya'a ve'e tuy'it.

Van'it tse'e je Pedro y'atsaajv:

—Ka'a xaja, ka'a xa ats ya'a ve'e nmaatvídūt tuy'it.

⁵⁹To'k hora jo'n tse'e je it jyaa'knajxy, van'it tse'e jado'k je jayu vyaampa:

—Tun nujava xa ve'e, jémam xa ya'a ve'e tudumaatvídut, kux galiléait jáyuva ya'a ve'e.

⁶⁰Van'it tse'e je Pedro vyaajñ:

—Ka'a xa atse'e nnujava pan ti ve'e mkajtsp.

Kojtspna tse'e je Pedro vye'na, van'it tse'e to'k je na'atseev y'ayaaxy. ⁶¹Van'it tse'e je Maja Vintsán y'ixumpijit jetse'e je Pedro duvin'ix. Van'it tse'e je Pedro dujaa'myejts jets jidu'ume'e je Maja Vintsán ña'muxji: “Ka'anume'e je na'atseev uxuyam ya tsooj y'aya'axy vye'nat, mutoojk náxipts ats mitse'e xkanatyukpukju vye'nat.” ⁶²Van'it tse'e je Pedro pyítsumni jetse'e ooy tyuntsaachvinma'yunyaaxy.

Ku je Jesús yaknúxiik yaktukxiik

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Je jáyuda pan pan jatye'e je Jesús du'ix'ijttu, ñuxiiktu tyukxiiktu tse'e, jetse'e dutsii'kti, ⁶⁴duvintsoomdi, jetse'e du'akupá'kxidi, jetse'e vyaandi:

—Nukótsuts n'it pane'e tumtsii'kju.

⁶⁵May nax tse'e dujaa'kvinkojtspejtiti.

Ku je Jesús dūvinteni pan pan jatye'e dūnumájidup jep tsaptujkp
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶Ku ve'e je it jyajtk, van'it tse'e ñay'amojkijidi je israeejlit je myújit jáyuda, je tee'tajk je vyintsanda, maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajtkta, jetse'e duyaknajkxti je Jesús joma

ve'e ñay'amókajada. Jep tse'e dūnuujmidi:

⁶⁷—Vaajnja aats pan mitse'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit.

Jetse'e y'atsaajv:

—Pan vaamp xa atse'e jets ve'em, ka'ats atse'e xjaanchjavadat. ⁶⁸Pan n'amotutúvidupts ats miitse'e juu', ka'ats atse'e x'atsóvdat jets ka'ats atse'e xmaso'oktat. ⁶⁹Uxyamts atse'e ntsuuni'ukva'anut jeja je Nte'yam y'aka'yun pa'ayi, juu' ve'e nujom duka'mikajxp, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.

⁷⁰Van'it tse'e anañujoma y'amotutúvijidi:

—¿Tits, mits je'e ve'e je Nte'yam je y'Onuk?

Jetse'e je Jesús y'atsoojvjidi:

—Je'e xa atse'e, ve'em ax jo'n tuxkotsta.

⁷¹Van'it tse'e vyaandi:

—¿Tyajxts uu'me'e

njaa'ktsojkumda pane'e du'ixtu dumótudu juu' ve'e tyoon kyojts ka óyap? Uu'mam xa ve'e tun'amotunajxumda ku ve'e viinnm tūvyaañ.

Ku je Jesús je Pilato dūvinteni

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Van'it tse'e tyenikajxti jetse'e duyaknajkxti je Jesús jem je Pilato vyinkojkm. ²Jem tse'e dūnuxa'ai'ukvaandi. Jidu'um tse'e vyaandi:

—Ta aats ya'a ve'e n'ix mpaa'ty jetse'e aats je njayu duyakyoojmuk duyak'ajxuk, ve'em tse'e vyaañ jets ka'a aatse'e je kupa'mun nmo'ot je rómaít yakkutojkpa, vaampap

tse'e jets je Criistuk ya'a ve'e,
yakkutojpkuk ya'a ve'e.

³Van'it tse'e je Pilato
du'amotutuvi je Jesús:

—¿Mitse'e je Israeelit Jayu
Yakkutojpkpa?

Jetse'e je Jesús y'atsaajv:

—Je'e xa atse'e, ve'em ax jo'n
tuxkats.

⁴Van'it tse'e je Pilato dunuujmi je
tee'tajk je vyintsanda jets je numay
jayu:

—Ka'a xa ats ya'a ve'e ti tokin
mpaatyja.

⁵Ax nujoj tse'e
dujaa'knuvampejtti. Jidu'um tse'e
vyaandi:

—Yakyoojmukp yak'ajxukp xa
ya'a ve'e nujom aats je njayu maat
juu' ve'e tyuk'ixp. Jem tse'e ve'em
dutún Galilea jets yaja paat tse'e
ve'em dutoompa.

Ku je Jesús je Herodes duinteni

⁶Ku ve'e je Pilato du'amotunajxy,
van'it tse'e du'amotutuvi pan
galiléait jayu je'e ve'e je Jesús. ⁷Ku
ve'e yaknuujmi jets ve'em, van'it
tse'e dukejx joma ve'e je Herodes,
je galiléait yakkutojpkpa je'e ve'e
y'ijit, jemts je'e ve'e Jerusalén
vye'niva van'it ku ve'e je xaaj
tyunju. ⁸Ooy tse'e tyunxoojntk je
Herodes ku ve'e je Jesús du'ix, kux
jémani ve'e duja'ixuva'añ ku ve'e
je kats dumotu jets ti ve'e tyuump
kyajtsp jets je'e ve'e y'ixuvaampy
jetse'e je Jesús je majin dutónut.

⁹May viijnts je'e ve'e juu' jaty
du'amotutuvi; ax ni vinxupa tse'e
je Jesús kyah'atsoojvji. ¹⁰Jem tse'e
vye'niduva je tee'tajk je vyintsanda
maat je tsaptujkpit yak'ixpajkpatajk,

je'e tse'e makk tunnuvampejtjudup.

¹¹Van'it tse'e je Herodes maat
je tyojpatajk dujomnuujmide
dutinuuujmide je Jesús jetse'e
dunuxiikti dutukxiikti. Van'it tse'e
duxojxti maat je oojyit vit ax jo'n je
yakkutojpkpa ñaxyaxju. Van'it tse'e je
Herodes dutuknukejxumpijtnuva je
Pilato. ¹²Je xaajjyam tse'e je Pilato
jets je Herodes ñayja'vi'ukvaajnjidi,
kux namyu'ejkjudupe'e y'ijitti.

Ku je Jesús je y'oo'kun kyutujk

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

¹³Van'it tse'e je Pilato
duyakjyaxmojkjidi je tee'tajk je
vyintsanda maat pan pan jatye'e
je kutojkun dujajejptup, maat je
numay jayu, ¹⁴jetse'e dunuujmide:

—Miits xa atse'e tuxtuknuminda
ya jayu ku ve'e mva'anda jets
yakyoojmukp yak'ajxukp ya'a
ve'e je numay jayu. Ax yáats ats
ya'a ve'e juu' tun'amotutuvikux
miits mvinkujkta, ax ta tse'e
xmótuda jets ka'a ats ya'a ve'e ti
tokin tumpaatyja juu' miits ya'a
ve'e mtuknuxa'aidup; ¹⁵ka'ava
ve'e je Herodes, kux ta xa atse'e
xtuknukejxumpijtnuva. Uxeja tse'e
xmótuda, ka'ats ya'a ve'e tudutún
juu' ve'e je oo'kun dvinmajtsjup.
¹⁶Nyakjachaachpaa'tjupts ats ya'a
ve'e, van'litts atse'e nmaso'okut.

¹⁷Ax vimpaascua xaaj tse'e je
Pilato dujajtymasa'ak y'ijit to'k je
poxuntakjayu. ¹⁸Van'it tse'e je jayu
y'aa'mitaakti, jetse'e vyaandi:

—Va'an du'aa'ku, je'e xa aatse'e
ntsajkp jets aatse'e xmaso'okjat je
Barrabás.

¹⁹Je'e kajx tse'e je Barrabás
yakpoxuntakpuujm kuxe'e je jayu

duyaknañupojtukju jem kajpun kajxm jets je'e kajx ku ve'e yakjaju'aa'k. ²⁰ Jyatsojk tse'e je Pilato jetse'e dumaso'okut je Jesús, je'e kajx tse'e dumukojsnuva je jayu jado'k nax. ²¹ Ax nuyojk tse'e y'aa'mitaakti:

—Yakcruuzpétu, yakcruuzpétu.

²² Ax mutoojk nax tse'e je Pilato jidu'um ña'muxjidi:

—¿Tyajxse'e? ¿Ti ka óyap ya'a ve'e tudutún? Ka'a xa ats ya'a ve'e mpaatyja je tokin ti ya'a ve'e kyu'oo'kap. Nyakjachaachpaa'tjupts ats ya'a ve'e, van'litts atse'e nmaso'okut.

²³ Ax nuyojkts je'e ve'e dutun'amótudi jetse'e cryuuzpétut je Jesús. Kux makke'e ooy tyunkojtsti je jáyuda jets je tee'tajk je vyintsanda, o'yixjudu tse'e juu' ve'e y'amótudu, ²⁴ je'e tse'e je Pilato tyoon juu' ve'e je jayu chojktu. ²⁵ Ax ve'em tse'e dumasaak naspaka je jayu juu' ve'e poxuntaktsuuni je'e kajx ku ve'e je jayu duyaknañupojtukji jets je'e kajx ku ve'e yakjaju'aa'k; ax je Jesús, jem tse'e je tojpa kya'm dupaamdini jetse'e duyakcruuzpétat.

Ku je Jesús cryuuzpejt

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ Jem tse'e cruuzpejtpa duyaknajkxta vye'na je Jesús, van'it tse'e dumajtsti to'k je ciréneit jayu, Simón je'e ve'e xyaaj, jemts je'e ve'e kam jootm chaa'n, jetse'e dutukpakaaydi je Jesús je cryuuz, jetse'e je Jesús duyaktoo'vajkti, jetse'e duyak'ux'ookidi je Simón maat je cruz.

²⁷ Numay tse'e je jayu pyanajkxjidi jets numay

je ta'axtajk juu' ve'e yaaxtup tsaachvinmaaydup je Jesús kajx. ²⁸ Van'it tse'e je Jesús vya'kumpijit jetse'e ña'muxjidi:

—Jerusaleenit ta'axtajkta, kadi ats miits xnuyaxta, nañuyaxjada miits viinm jets nuyaxta je m'ónukta, ²⁹ kux je'yape'e je xaaj ku ve'e je jayu vya'anut: “Xoon xa je'e ve'eda pan pan jatye'e pum jetse'e je ónuk dukajayéptat jets pan pan jatye'e je ónuk dukatsamkojkidup jets pan pan jatye'e ni vin'lita kayak'onuktsi'tstup.” ³⁰ Van'it tse'e je jayu je kopk je keets dunaajmadat: “Naxkada'aku yam aats nmi'kxm jets aatse'e xyo'otsut.” Jidu'um tse'e dunaajmadat. ³¹ Pan ve'emele jyátukada ku atse'e n'it miits maatta, ¿ax ti tse'e jyaa'któndap ku atse'e nko'o'k'ijtnit miits maatta? Ve'em tse'e jyátukadat ax jo'n yaktún ku ve'e je tsoxk kup tyaatsnit.

³² Yajnajkxtuva tse'e maat je Jesús numejtsk juu' ve'e je maja tokin dutoondu, ve'em tse'e dutukmuyak'oo'kadat. ³³ Ku ve'e jye'ydi joma ve'e je it juu' ve'e duxaaj Kuxútum, jem tse'e je Jesús duyakcruuzpejtti maat numejtsk je tokin toompada, to'k jeja je Jesús y'aka'yun pa'ayi jets jado'k y'anajapa'ayi. ³⁴ Van'it tse'e je Jesús vyaajñ:

—Tata, mee'kxjada to'k aaj je tyokin kux ka'a ya'a ve'e dunujávada ti ve'e tyoondup.

Van'it tse'e je tojpatajk je Jesús je vyit dupajkva'kxti jetse'e dunukoo'yidi. ³⁵ Jem tse'e numay je jayu vye'niduva jetse'e du'ixti juu' ve'e toojnju kojtsju. Pan pan

jaty'e yakkutojktup, je'e tse'e dūvinkojspejtta je Jesús, jetse'e vyaandi:

—Yaktsook xa ya'a ve'e je viijnk jayu; va'ants n'ite'e viinm dūnaajktsa'akju pan tyúvame'e jets ya'a ve'e je Cristo, juu' ve'e je Nte'yam vyinkoon jetse'e yakkutojknit.

³⁶Nay ve'empa tse'e je tojpatajk je Jesús dūnuxiikti dūtukxiikti, dūjomnuujmide dūtinuujmide, jetse'e dūvinkutámide, jetse'e dūtuk'ookti je tsaaydum pa'ajk na'ook, ³⁷jetse'e dūnuujmide:

—Pan je Israeejlit Jayu Yakkutojkpa xa mitse'e, inaaiktso'okjuts n'it!

³⁸Ax jem tse'e je Jesús cryuuz kojim dupaamdi to'k je jatyán. Toojk ayookts je'e ve'e ja'a: je griego, je latín, jets je hebreo. Jidu'ume'e vya'añ: “Ya'a xa ve'e je Israeejlit Jayu Yakkutojkpa.”

³⁹Nuto'k tse'e je jayu juu' ve'e jem cruz kajxm, vyinkojspejtta tse'e je Jesús. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Pan mítsam xa je'e ve'e je Cristo, naajktso'okjuts n'it, jets yaktsookpa aats.

⁴⁰Ax tukna'muxju tse'e jado'k je myujatyoo'. Jidu'um tse'e ña'muxji:

—¿Ka'a mitse'e je Nte'yam xtsa'aga?

Nay je tsaachpaatun mitse'e mpaatpap. ⁴¹Nvinmajtsumjuvam xa uu'me'e ya tsaachpaatun juu' ve'e uxyam nyaknajxump kux je'e xa ve'e nkuvejtump ku ve'e nto'num juu' ve'e ka óyap; ax ya jayu, ni ti tókinats ya'a ve'e dūkatún.

⁴²Van'it tse'e je Jesús dūnuujmi:

—Jesús, jaa'myétsu ats mits to'k aaj ku ve'e myakkutojk'ukvaannit.

⁴³Van'it tse'e je Jesús y'atsoojvji: —Tyúvam xa ats mitse'e nnuujma jets uxyam mitse'e m'ijtnit ats maat joma ve'e je Nte'yam je jyayu dujaajna dutajka.

Ku je Jesús y'oo'kni

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴Kujk xaaj jo'n tse'e vye'na, van'it tse'e nujom je it je naax kyoo'tsikujx. Toojk yaaxp paatts je'e ve'e je it y'ijit koo'ts. ⁴⁵Je'e kajx tse'e ve'em jyajty kux vinkoo'tsi ve'e je aampa xaaj. Kajojk tse'e kyaa'tsva'kxy je atatyok juu' ve'e jep maja tsaptujkp tuk'atatyuk je it juu' ve'e je kunoo'kxun munuujok dumaat. ⁴⁶Ku ve'e ve'em jyajty, van'it tse'e je Jesús makk kyajts. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Tata, jem xa atse'e mits mka'm ya nja'vin mpum.

Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e je jya'vin tyukvaatsji.

⁴⁷Je tojpa juu' ve'e dūnūvintsánip numókupx je tojpatajk, ku je'e ve'e dū'ix juu' ve'e tūtyunju tūkyatsju, van'it tse'e je Nte'yam duyakmaji dūyakjaanchi jetse'e vyaajñ:

—iTyúvamdā xa je'e ve'e jets ka'a ya'a ve'e ya jayu ti tokin tūdutún!

⁴⁸Nujom tse'e je jayu juu' ve'e jem ve'nidup jetse'e dū'ixti juu' ve'e toojnju kojtsju, kyojxtu tse'e je kyak kuxe'e dūjoo'k'ama'tjidini. Ve'em tse'e ñajxxtini. ⁴⁹Ax nujom tse'e je jayu juu' ve'e je Jesús dū'ixada y'ijit, je'e maatta je ta'axtajka juu' ve'e panajkxjudu ku ve'e jem galiléait y'it jootm chaan, jékum jaty tse'e tyaandi jetse'e dū'ixti juu' jaty'e toojnju kojtsju.

Ku je Jesús ñaxtajki

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰Jem tse'e y'ijit to'k je yaa'tyajik juu' ve'e oy jayu jets tuv je jyáyuvin je jyoojntykin, José je'e ve'e xyaaj, arimatéait jayu. Jem je'e ve'e judéait y'it jootm je arimatéait kajpun. Je'evats je'e ve'e je José nuto'k je'eda juu' ve'e dunumájidup jep tsaptujkp. ⁵¹Je José, y'a'ixpts je'e ve'e ku ve'e je Nte'yam je kyutojkun duyakmiinnit, kyo'oyja'vits je'e ve'e juu' ve'e tyoondu je myujatyoo'tajk. ⁵²Van'it tse'e ojts du'ix je Pilato jetse'e du'amotu je Jesús je ñi'kx je kyopk. ⁵³Ku ve'e jem cruz kajxm duyakvajntkni, van'it tse'e to'k je vit dutukvimpittni. Van'it tse'e ojts duyaknaxtaka jep jótup juu' ve'e púmani ve'nip jep tsajaatp; ni pánanum tse'e jep kyayakpum vye'na. ⁵⁴Je xaaj tse'e vye'na ku ve'e je jayu du'apaamduka je poo'kxtkun xaaj juu' ve'e javee'n dukapaatp.

⁵⁵Je ta'axtajkta juu' ve'e je Jesús dumaattsoo'ndu jem Galilea, je'e tse'e dupanajkxtu je José jetse'e ojts du'ixta joma ve'e duyaknaxtajkidi je Jesús je ñi'kx je kyopk jetse'e du'ixti vintso ve'e dupaamdi. ⁵⁶Ku ve'e jye'yidini jem tyak'am, y'apaajmtkidu tse'e je pa'ajk xoo'kpa juu' ve'e kudupaajmjidi je Jesús je ñi'kx je kyopk. Ax y'amaa'yidu tse'e je poo'kxtkun xaaj ax jo'n vya'añ je Moisés je pyava'nun.

Ku je Jesús jyoojntypajknuva

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 Domingo xaaj tse'e vye'na japyji, muto'k xaaj je

semana, van'it tse'e je ta'axtajk juu' ve'e du'ixtu je jot joma ve'e je Jesús du'ukyaknaxtajkidi, je'e tse'e duyaknajkxtu jem je pa'ajk xoo'kpa juu' ve'e y'apaajmtkidu. ²Ku tse'e jye'ydi joma ve'e je jot, viijnk tso tse'e je tsaaj dupaattini juu' ve'e y'akaajyup y'ijit. ³Van'it tse'e tyajkidi. Ax ka'a tse'e du'ukpaattini je Maja Vintsán Jesús je ñi'kx je kyopk, ⁴jetse'e atuva atoki tyuntaandi, ax ka'a tse'e du'ukmutaayvaattini vintso ve'e jyátukadat. Tun to'mayji tse'e du'ixpaatti numejtsk je ángeles vyinténajada, ajajp ata'kxpe'e xyáxada. ⁵Ooy tse'e tyuntsa'kidi je ta'axtajk, je'e kajx tse'e vyijntkti jeja naxkujx paat. Van'it tse'e je ángeles ña'muxjidi:

—¿Tyajxse'e x'íxtada yap oo'kpa jótup je'e juu' ve'e joojntykip? ⁶Ka'a xa je'e ve'e yaja pan. Ta je'e ve'e jyoojntypajknuva. Jaa'myétsta vintso ve'e mna'muxjidi ku ve'e jem Galiléana vye'na. ⁷Jidu'um tse'e vyaajñ: “Yakpámupts atse'e jem je tókinax jayu kyam juu' atse'e xtso'oxpajktup, ax joojntypajknuvaps atse'e kutoojk xaaj, ats, je Jayu Juu' ve'e Nupaamduka Ijtp.” Jidu'um tse'e vyaajñ.

⁸Van'it tse'e dujaa'myejtsti je Jesús je kyats je y'ayook. ⁹Ku ve'e choo'ndi joma ve'e je jot, van'it tse'e dutukmumaajntykkajxti je Jesús je y'ixpajkpatajk juu' ve'e numakto'k taandinu jets pan pan jatye'e myaatve'nidup. ¹⁰Je ta'axtajkta tse'e juu' ve'e dutuknuja'vidu je kukátsivatajk, je'e tse'e ijttu je María Magdalena, je

Juana, je María juu' ve'e je Santiago je tyaak, jets je viijnk ta'axtajkta.

¹¹Ax ka'ats je'e ve'e je Jesús je y'ixpajkpatajk dujaanchja'vidi juu' ve'e je ta'axtajk kyojstsu, ve'eme'e vyinmaaydi jets oyvintsova ve'e juu' dukojtsti.

¹²Oyam tse'e ve'em vyinmaaydi, noomp tse'e ñujkx je Pedro joma ve'e je Jesús du'ukyaknaxtajkidi. Ku ve'e vyijntk jetse'e kyak'ixi, van'it tse'e du'ix jets jepe'e pyujkna je vit juu' ve'e tyukvimpittu. Van'it tse'e vyimpijtni joma ve'e ñamyayju jetse'e dupayo'y pan ti ve'e tutyunju tukyatsju.

**Juu' ve'e toojnju kojtsju jeja
emausit tyoo' aajj**

(Mr. 16.12-13)

¹³Je xaajji tse'e numejtsk je Jesús je y'ixpajkpatajk ñajkxti jem kajpun kajxm juu' ve'e Emaús duxaaj, mejtsk legua jagojkm jo'ne'e dumujékuma je Jerusalén, ¹⁴je'e tse'e myaajntyktup juu' ve'e tutyunju tukyatsju.

¹⁵Namvaate'e ñakyótsjada, van'it tse'e je Jesús ñaajktámiji jetse'e dumaatnamyujatyoo'ijidi. ¹⁶Oyam tse'e dumaatnamyujatyoo'ijidi, ka'anum tse'e je Nte'yam duyakajty jetse'e je numejtsk kudu'ixkajpti je Jesús. ¹⁷Van'it tse'e je Jesús y'amotutúvijidi:

—¿Tise'e jem mmaajntyktup namvaate'e myo'oyda? ¿Tyajxse'e mtsaachvinmáyda?

¹⁸Nuto'k tse'e y'atsaajv juu' ve'e Cleofas duxaaj:

—¿Tis, tun mítsjidamts n'ite'e to'k juu' ve'e je'y jem Jerusalén jetse'e

xkanujava ti ve'e námnum jem tutyunju tukyatsju?

¹⁹Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi: —¿Tise'e tutyunju tukyatsju?

Jetse'e dunuujmidi:

—Je'e juu' ve'e tujyatyju tuñaxyju je Jesús, je nazaréit jayu. To'k je'e ve'e tuy'it je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpa, ñumájipts je'e ve'e tuy'it maat juu' ve'e tyoon kyojts jeja je Nte'yam vyinkujk jets jeja nujom je jayu vyinkujk, ²⁰jets vintso ve'e je tee'tajk je vyintsanda jets pan pan jatye'e dunumájidup uu'm maatta, je'e tse'e jem je Pilato kya'm tudupamda jetse'e dutokimpayo'oyut jetse'e duyakjacryuuzpétjut. ²¹Ve'emts aatse'e n'uk'al'ix jets je'e ve'e kuxyaktsookumдини nuvinxup uu'me'eda, je israeejlit jáyuda. Maaxk je'e ve'e ve'em tyunju kyatsju. ²²Oyam tse'e vye'ema, vinkex je ta'axtajk juu' aatse'e nmaatnayja'vijup, je'ets aatse'e atuva atoki tuxyaktáñ je'e kajx ku ve'e tudunúnajkxta tun japyji joma ve'e je Jesús y'uknaxtajki. ²³Ax ka'akts je'e ve'e jep je ñi'kx je kyopk tudu'ukpaattini, je'e kajx tse'e tumyetsta jets aatse'e tuxtukumamaydukta jets je aangelesuk tse'e jep tuyak'ixjada juu' ve'e tuña'muxjada jets taak je'e ve'e je Jesús jyoojntykpajknuva. ²⁴Van'it tse'e tuñajkxta vinkex aats je nmuajatyoo' joma ve'e naxtaka tuy'it, ve'emukts je'e ve'e tudupaattuva je it ax jo'n je ta'axtajk tudu'avánada jo'n. Ax ka'akts je'e ve'e je Jesús du'uk'ixpaattini.

²⁵Van'it tse'e je Jesús y'atsoojviji:

—Ka'a xa ve'e oy juu' xpayo'oyda, ooye'e mtunjekta jetse'e xjaanchjávadat je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta. ²⁶¿Tis, ka'a je'e vine'e vyinkopka jetse'e je Cristo ve'em chaachpaatut, van'it tse'e je myajin dupajknit?

²⁷Van'it tse'e dutukvinja'vidi juu' ve'e je'e kajx jatyán ijtp jep Kunuu'kx Jatyán kujxp, je Moisés je jyatyán maat du'ukvaajñ jetse'e dujaa'ktukvinja'vidi nujom juu' ve'e jyatyaandu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta.

²⁸Ku ve'e jye'yadini joma ve'e je kajpun joma ve'e ñajxkta, van'it tse'e je Jesús jyatki ax jo'n je tyoo' kudujaa'kyo'y. ²⁹Van'it tse'e dumunoo'kxtkti jetse'e myaattánjadat, jetse'e vyaandi:

—Tanu aats maat kux tánani xa ve'e ooy. Vee'nji ya'a ve'e ya it ñáxut jetse'e cho'oinit.

Van'it tse'e je Jesús tyajki jep tujkp ax jo'n kudumaattaandi.

³⁰Tsuunidup tse'e vye'nada jetse'e y'a'óxadat, van'it tse'e je Jesús je tsapkaaky dukaaajn, je Nte'yam dukukojsji, jetse'e dutojkva'kxjidi.

³¹Ax je'yji tse'e je Nte'yam je jayu dutuk'ixkajpti jets je Jesús je'e ve'e. Ax van'it tse'e je Jesús ve'emji tyoki.

³²Van'it tse'e ñavyaajniji:

—¿Ka ve'emape'e ooy xtunyakxoojntkum yam nja'vin kajxmam ku ve'e tuxtukmukojssum jeja too' aajy jetse'e je Kunuu'kx Jatyán tuxtukvinja'vim?

³³Ka'a tse'e tya'nidi, van'it tse'e vyimpijttinuva jem Jerusalén. Jem tse'e to'k muk dupaatti

je numakto'k kukátsivada jets je myujatyoo'da. ³⁴Jidu'um tse'e ña'muxjidi:

—Tyúvam xa ve'e, ta xa ve'e je Maja Vintsán jyoointykpajknuva jado'k nax, ya Simón Pedro tse'e tudu'ixnuva.

³⁵Van'it tse'e je'e juu' ve'e je'ydu, je'e tse'e tukmumaajntykjudu vintso ve'e jyajtti jeja too' aajy jets vintso ve'e du'ixkajpti je Jesús ku ve'e je tsapkaaky dutojkva'kxy.

Ku je Jesús ñaajknuke'xnatajkiji jeja je y'ixpajkpatajk vyinkujkta

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Ax je'e tse'e kyajtstap vye'na, tun to'mayji tse'e je Jesús jeja vyinténajada. Van'it tse'e je Jesús kyojtspoo'kxjidi. Jidu'um tse'e vyaajñ:

—Je oy joot maate'e m'íttat.

³⁷Van'it tse'e je y'ixpajkpatajk ooy tyuntsa'kidi, ve'em tse'e vyinmaaydi jets jado'k ítumit jayu je'e ve'e y'íxtup.

³⁸Ax jidu'um tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—¿Tyajxse'e

mnavyinma'yunmo'ojada? ¿Tyajxe'e je mejtsvinma'yun xjayepa? ³⁹Ixta ats ya nka'aj ya ntek; átsam xa je'e ve'e. Tonda matsta ats jets ixta. Ka'a tse'e jado'k ítumit jayu chu'utsaxa pyajkaxa ax jo'n ats miitse'e yaja nvinténada.

⁴⁰Ku ve'e ve'em vyaajñ, van'it tse'e dutuk'ixti je kya'aj je tyek.

⁴¹Ax ka'ajyam tse'e dujaanchja'vidi van'it jets joojntykpajknuva je'e ve'e, je'e kajx ku ve'e xyoojntkti jetse'e atuva atoki tyuntaandi. Van'it tse'e je Jesús ña'muxjidi:

—¿Jepe'e xmaadada je kaaky je ju'kx?

⁴²Van'it tse'e dūmooydi je ajkx tsa'a. ⁴³Van'it tse'e je Jesús dūmajch jetse'e jeja je'e vyinkujkta dūju'kx. ⁴⁴Van'it tse'e dūnuujmidi:

—Juu' xa atse'e tuxjaty, je'e ts je'e ve'e juu' ats miitse'e nvaajnjidu ku atse'e nve'nana miits maatta, vaants atse'e jets tun vinkopk je'e ve'e jetse'e tyónjut kyótsjut nujom juu' ve'e jatyán ijtp ats kajx jep Kunuu'kx Jatyán kujxp; jepe'e je Moisés pyava'nun kujxp du'ukva'añ jets juu' ve'e jyatyaandu je Nte'yam je y'ayook kojtsnajxpatajkta, nay ve'empa jep salmos kujxp.

⁴⁵Van'it tse'e je Nte'yam vyinma'yunmooyjidi jetse'e dūvinmótudat juu' ve'e tyijp je Kunuu'kx Jatyán. ⁴⁶Jetse'e je Jesús ña'muxjidi:

—Ve'em xa ve'e javyeyt jep Kunuu'kx Jatyán kujxp jets atse'e n'oo'kut, ats, je Cristo; ax kutoojk xaajts atse'e njoojntypajknuvat. ⁴⁷Jep tse'e vyaampa jets ats kajxe'e je jayu yaktuknujávadat pan nūvinxupe'e chaanada to'k it to'k naxviijn, yaja tse'e jerusaleenit kyajpun kujx yak'ukva'anut, jets ats kajxe'e yaknaajmadat jetse'e vyinmayumpijttinit,

jetse'e dūmasooktinit je kyoy'oy joojntykinda, ve'em tse'e je Nte'yam myee'kxuxjadat je tyókinda. ⁴⁸M'ixtu tse'e taav ku ve'e ve'em tujyaty, vaajnjada tse'e ve'em je jáyuda. ⁴⁹Ntuknukéxtap ats miitse'eda je Espíritu Santo, ve'em ax jo'n ats je nTee' je vaanduk duyaktaajñ. Ax tándats miits yaja Jerusalén kuunume'e myakmo'odat je makkin juu' ve'e kajxm kada'akup.

Ku je Jesús chajpejtni

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Van'it tse'e je Jesús maat je y'ixpajkpatajk pyítsumdi jem kajpun jootm jetse'e jye'ydi joma ve'e je it juu' ve'e je betániait kajpun mutam. Van'it tse'e je Jesús je kya'aj dukoojnuk jetse'e je y'ixpajkpatajk dukunuu'kx. ⁵¹Namvaat tse'e dukunuu'kx, van'it tse'e je Jesús je Nte'yam je kyutojkun kajx choo'nni yaja naxviijn jetse'e chajpejtni. ⁵²Van'it tse'e je jayu je Jesús dūvinja'vidi dūvintsa'kidi, xoojntkp tse'e ooy vyimpijttini jem Jerusalén. ⁵³Tun'ijttupts je'e ve'e jep maja tsaptujkp je Nte'yam duyakmájada duyakjaanchada. Amén.